

Cahier 2009-2

De Stop-reactie

Een procesevaluatie

A.M. van der Laan
R. Kea

m.m.v.
C. Verwers
L. Vervoorn

**Wetenschappelijk Onderzoek-
en Documentatiecentrum**

Exemplaren van deze publicatie kunnen schriftelijk worden besteld bij

Bibliotheek WODC, kamer TN-3A03
Postbus 20301, 2500 EH Den Haag

Fax: (070) 370 45 07

E-mail: l.h.bosma@minjus.nl

Cahiers worden in beperkte mate gratis verspreid zolang de voorraad strekt

Alle nadere informatie over WODC-publicaties is te vinden op Justweb en op www.wodc.nl

Inhoud

Samenvatting	1
1 Inleiding	7
1.1 Doel- en vraagstelling	8
1.2 Dataverzameling	11
1.3 Eerder onderzoek naar de praktijk van de Stop-reactie	13
1.4 Reorganisatie Halt-Nederland	14
1.5 Leeswijzer	15
2 De doelgroep van en deelnemers aan Stop	17
2.1 Doorverwijzing	17
2.1.1 De jeugdagenten	17
2.1.2 De Halt-medewerkers	18
2.1.3 AuraH	19
2.1.4 Samenvattend	22
2.2 Selectie	22
2.2.1 Halt-medewerkers	23
2.2.2 AuraH	24
2.2.3 Samenvattend	27
2.3 Signalering achterliggende problematiek	27
2.3.1 De Halt-medewerkers	28
2.3.2 AuraH	30
2.3.3 Samenvattend	35
2.4 Betrokkenheid en motivatie van deelnemers	35
2.4.1 De jeugdagenten	36
2.4.2 De Halt-medewerkers	36
2.4.3 AuraH	37
2.4.4 Samenvattend	39
2.5 Beantwoording onderzoeksvragen bereik, selectie en motivatie	39
2.5.1 Bereik van de doelgroep	39
2.5.2 Selectie van de deelnemers	40
2.5.3 Gebruik van de selectiecriteria	42
2.5.4 Betrokkenheid en motivatie	43
3 Stop in de praktijk	45
3.1 Werkwijze	45
3.1.1 De activiteiten van de Stop-reactie	46
3.1.2 Doorlooptijden	51
3.1.3 Samenvattend	52
3.2 Monitoring van de uitvoering	52
3.2.1 Samenvattend	53
3.3 Randvoorwaarden	53
3.3.1 Personeel en scholing	54
3.3.2 Tijd en voorzieningen voor uitvoering	54
3.3.3 Mening over de mogelijkheden van de Stop-reactie	55
3.3.4 Ervaren knelpunten in de uitvoering	56

3.3.5	Samenvattend	57
3.4	Samenwerking met ketenpartners	57
3.4.1	Gecoördineerde samenwerking	58
3.4.2	Overdracht van dossierinformatie	59
3.4.3	Waardering samenwerking	61
3.4.4	Knelpunten in de samenwerking	61
3.4.5	Samenvattend	62
3.5	Beantwoording onderzoeksvragen uitvoering, monitoring, randvoorwaarden en continuïteit	62
3.5.1	Uitvoering van de Stop-reactie in de praktijk	62
3.5.2	Monitoring van de uitvoering	64
3.5.3	Randvoorwaarden	64
3.5.4	Continuïteit in de keten	66
4	Slot	69
4.1	Discussie	69
4.1.1	De praktijk van de Stop-reactie en algemeen werkzame factoren	69
4.1.2	Hoe doeltreffend is Stop?	73
4.2	Overwegingen ten aanzien van de Stop-reactie	74
4.2.1	De doelen van de Stop-reactie	74
4.2.2	Aanbevelingen	79
4.3	Conclusie	81
	Summary	83
	Literatuur	89
	Bijlagen	
1	Begeleidingscommissie	91
2	Dataverzameling	93
3	Vragenlijsten	97
4	Halt-delicten	105
5	Ketenpartners	107
6	Het LOF formulier	113
7	Respons nonrespons signaleringsinstrumenten	115

Samenvatting

In Nederland kunnen kinderen beneden de twaalf jaar die zich schuldig hebben gemaakt aan een licht strafbaar feit samen met hun ouders in aanmerking komen voor een Stop-reactie. De Stop-reactie is een signaal vanuit de samenleving dat het plegen van delicten niet wordt getolereerd en een interventie om herhaling van dergelijk gedrag te voorkomen. De Stop-reactie is een vrijwillig aanbod aan ouders en kinderen met als doel het voorkomen van nieuwe strafbare feiten, bewustwording creëren bij het kind dat het delict dat is gepleegd niet door de beugel kan, signalering van eventuele achterliggende problematiek en het bieden van lichte opvoedingsondersteuning aan ouders. Er wordt bovendien met de ouders nagegaan of er sprake is van achterliggende (opvoed)problemen en zonodig wordt er gericht doorverwezen naar hulpverleningsinstanties. Het aanbod bestaat globaal gezegd uit een gesprek met ouders en kind, een leeractiviteit en, indien van toepassing, het aanbieden van excuses aan de benadeelde. Deze preventieve interventie wordt gecoördineerd en uitgevoerd door Halt. Op verzoek van de Directie Justitieel Jeugdbeleid (DJJ) heeft het WODC onderzoek verricht naar de werking van de Stop-reactie. Daartoe is eerst de theoretische onderbouwing van de Stop-reactie onderzocht (zie de plan-evaluatie). In deze rapportage wordt de werking van de Stop-reactie in de praktijk beschreven.

De centrale vraagstelling van onderzoek is: *Hoe werkt de Stop-reactie in de praktijk?*

Er zijn onderzoeksvragen geformuleerd die gerelateerd zijn aan algemene werkzame factoren die volgens de ‘What Works’ beginselen relevant zijn voor de werking van (preventieve) interventies. In Nederland zijn deze factoren voor justitiële interventies verwoord door de Erkenningscommissie gedragsinterventies Justitie en de Erkenningscommissie jeugdinterventies. De factoren voor justitiële en jeugdinterventies komen in essentie met elkaar overeen. Ten aanzien van de *uitvoering* van een interventie geldt dat als men de gestelde doelen wil kunnen bereiken:

- Men die deelnemers selecteert voor wie de interventie is bedoeld.
- Men deelnemers voldoende motiveert en blijft motiveren om de interventie af te ronden.
- Men de interventie in de praktijk uitvoert zoals beschreven in het plan.
- Men de interventie monitort zodat afwijkingen kunnen worden gesignaleerd en bijgestuurd.
- Men voldoende randvoorwaarden biedt om de interventie als beoogd te kunnen uitvoeren.
- Men de samenwerking met ketenpartners voldoende helder heeft en zodanig verloopt dat continuïteit in de keten ten aanzien van de (hulp aan de) deelnemers gewaarborgd kan blijven indien nodig.

Hoewel niet op voorhand zo opgezet, sluit deze procesevaluatie aan bij zogenoemd ‘praktijkgestuurd effectonderzoek’. Dergelijk onderzoek kenmerkt zich door een ‘bottom-up’ methode waarbij gebruik wordt gemaakt van informatie die ontstaan is uit en beschikbaar is in de praktijk van de interventie. Een prak-

tijkgestuurd effectonderzoek biedt niet enkel zicht in de werking van een interventie in de praktijk, maar maakt tevens duidelijk welke problemen in de uitvoering van een interventie worden gesignaleerd en biedt aanknopingspunten ter verbetering. De uitvoering van de Stop-reactie in de praktijk is onderzocht door diverse betrokken partijen te ondervragen en administratieve gegevens te analyseren. Er zijn vier methoden voor de dataverzameling gebruikt, te weten een digitale enquête en een face-to-face semi-gestructureerd interview onder Halt-medewerkers, een telefonisch semi-gestructureerd interview onder ketenpartners en registratiegegevens uit AuraH.

Selectie van deelnemers

Vanuit de What Works gedachte is het voor de effectieve werking van een interventie nodig dat die deelnemers worden geselecteerd waarvoor de interventie is bedoeld. Deelnemers waarvoor een interventie niet is bedoeld moeten niet worden geselecteerd en dienen doorverwezen te worden. Uit het onderzoek blijkt dat de selectiecriteria voor deelnemers aan de Stop-reactie in het merendeel van de gevallen worden gehanteerd, maar dat deze criteria niet in alle gevallen worden gehandhaafd. Halt-medewerkers benoemen als belangrijke reden daarvoor dat ze delictplegende kinderen toch een reactie willen geven op hun ontoelaatbare gedrag en dat een alternatief op lokaal niveau daarvoor ontbreekt. Ook blijkt uit de resultaten dat in die gevallen waarin sprake is van achterliggende problematiek in de meeste gevallen wel een Stop-reactie wordt gestart. Door deze opstelling krijgt Halt ook te maken met ouders en kinderen waarvoor de Stop-reactie niet is bedoeld en dat is ongunstig voor de werking van de interventie.

Een doelstelling van de Stop-reactie is een vindplaats te kunnen zijn voor achterliggende (opvoedings)problematiek. Daarvoor zijn twee signaleringsinstrumenten beschikbaar. Ouders en kinderen met problemen moeten worden doorverwezen naar lokale hulpverlening. Uit de resultaten blijkt dat de signaleringsinstrumenten niet overal worden gebruikt en indien ze worden gebruikt niet overal structureel of op gelijke wijze. Ook wordt gevonden dat doorverwijzing naar hulpverlening in voorkomende gevallen niet volgt. Hierdoor komen ouders en kinderen die dit nodig hebben niet terecht bij (meer intensieve) hulpverlening. Een meer selectieve opstelling van Halt-medewerkers ten aanzien van de selectie van deelnemers en een meer actieve opstelling ten aanzien van doorverwijzen is wenselijk.

Motivatie van deelnemers

Een ander algemeen werkzaam ingrediënt waardoor de kans wordt vergroot dat een interventie naar behoren werkt, is dat deelnemers voldoende betrokken en gemotiveerd zijn. Uit het onderzoek blijkt dat Halt in het kader van de Stop-reactie overwegend te maken krijgt met ouders en kinderen die gemotiveerd zijn voor deelname aan de Stop-reactie. Ongemotiveerde ouders komen niet opdagen of besluiten na het eerste gesprek niet deel te nemen. Van de ouders en kinderen die deelnemen, rondt het merendeel de Stop-reactie volledig af. De Halt-medewerkers geven wel aan dat ze in voorkomende gevallen ouders die dreigen af te haken dringend motiveren om te continueren door hen te melden dat er na het besluit tot deelname niet meer sprake is van vrijwilligheid. Deze houding is niet conform het vrijwillige karakter van de Stop-reactie.

Uitvoering in de praktijk

Een andere factor die relevant is om de werking van (preventieve) interventies te kunnen garanderen, is dat de interventie wordt uitgevoerd zoals beoogd. Hoewel dit vooral geldt voor 'evidence based' interventies, zijn we ook voor de Stop-reactie nagegaan of deze in de praktijk zo wordt uitgevoerd als beoogd in het handboek Stop-reactie. De resultaten laten zien dat bij de meeste Halt-bureaus de fasering van de interventie zoals beoogd wordt gevolgd, maar dat er wel verschillen zijn in de vorm en inhoud van de uitvoering van de verschillende onderdelen van de Stop-reactie. Genoemd zijn ondermeer het gebruiken van eigen signaleringsinstrumenten, het gebruik van eigen Stopleeractiviteiten of aanpassing van de voorgeschreven leeractiviteiten aan de eigen praktijk, het niet (altijd) voeren van een afrondend gesprek en het niet (altijd) gebruiken van het evaluatieformulier. Voor de afwijkende werkwijze steunt men vooral op eigen ervaring. De belangrijkste beweegreden die wordt genoemd om aanpassingen aan de werkwijze van het handboek te doen, is dat men maatwerk wil kunnen leveren voor ouder en kind. De resultaten maken niet alleen duidelijk dat er landelijk differentiatie is in de uitvoering van de Stop-reactie, ook duiden ze erop dat de beschikbare signaleringsinstrumenten en leeractiviteiten onvoldoende aansluiten bij de alledaagse praktijk om de hulpvragen van de ouders en kinderen waar men mee te maken krijgt te kunnen beantwoorden. Deze bevinding sluit aan bij die uit de planevaluatie dat de leeractiviteiten van de Stop-reactie onvoldoende onderbouwd zijn voor de doelen waarvoor ze worden gebruikt.

Monitoring

Het monitoren van een interventie is een belangrijke factor om de werking van een interventie in de praktijk te kunnen blijven garanderen. Afwijkingen in de uitvoering van de interventie worden hierdoor inzichtelijk en kunnen, indien nodig, worden bijgestuurd. Naast monitoring kunnen afwijkingen ook worden gesignaleerd door tijdens de uitvoering van de interventie met supervisoren of collega's te overleggen over de uitvoering (supervisie of intervisie). Ook is het van belang dat gestelde doelen voor individuele deelnemers worden geregistreerd en achteraf met de betreffende deelnemers worden geëvalueerd zodat het ook mogelijk is effecten van de interventie bij individuele deelnemers te onderzoeken. Uit het onderzoek blijkt dat monitoring van de Stop-reactie vooral betrekking heeft op procesmatige aspecten als doorlooptijd, maar dat de inhoudelijke uitvoering van de interventie in termen van supervisie of het volgen van individuele doelen bij de deelnemers niet gebruikelijk is. Het ontbreken van monitoring van de inhoudelijke aspecten van de Stop-reactie maakt het niet mogelijk het functioneren van de interventie in de praktijk nauwkeurig te volgen. Afwijkingen in werkwijzen zijn hierdoor moeilijk te traceren en aan te passen. Doordat individuele doelen van deelnemers niet systematisch worden geregistreerd en na afloop geëvalueerd, is het niet mogelijk vorderingen van individuen te volgen en de effecten van de Stop-reactie voor individuele deelnemers vast te stellen.

Randvoorwaarden

Een interventie kan in de praktijk alleen worden uitgevoerd als bedoeld wanneer aan diverse randvoorwaarden is voldaan. De randvoorwaarden voor het uitvoeren van de Stop-reactie die onder meer zijn onderzocht, hebben betrekking op de beschikbare tijd en voorzieningen voor de uitvoering van de interventie en

scholing of training van medewerkers. Uit de resultaten blijkt dat de beschikbare tijd en aanwezige voorzieningen overwegend positief worden gewaardeerd. Ten aanzien van training of scholing blijkt dat er Halt-medewerkers zijn die geen of slechts beperkte training hebben gehad in het uitvoeren van de Stop-reactie bij de twaalfminners (namelijk degenen die al langer werkzaam zijn bij Halt). Ook blijkt er nauwelijks sprake te zijn van structurele bijscholing en vinden de medewerkers cursussen voor specifieke subgroepen van twaalfminners nodig. Het ontbreken van (een structurele vorm van) training of bijscholing in het uitvoeren van de Stop-reactie bij twaalfminners stimuleert de zelfredzaamheid van medewerkers en leidt tot maatwerk waarin men vooral afgaat op de eigen deskundigheid. Het is dan ook niet verwonderlijk dat er landelijk variatie is in de uitvoering van de Stop-reactie.

Ketensamenwerking

Een laatste hier onderzochte algemeen werkzame factor vanuit de What Works benadering heeft betrekking op het verloop van de samenwerking tussen (keten)partners, kennisoverdracht en knelpunten in de samenwerking. Door dit te onderzoeken kan worden bepaald waar de samenwerking kan worden gehandhaafd en waar verbeterd. Bovendien kan de continuïteit in de keten ten gunste van de hulp aan deelnemers worden gewaarborgd indien sprake is van een duidelijke overdracht van de begeleiding en kennis over individuele deelnemers naar een volgende instantie in de jeugd(zorg)keten. Ten aanzien van de Stop-reactie is een goede structurele samenwerking met ketenpartners evident. Uit het onderzoek blijkt dat in meerdere regio's de samenwerking met de ketenpartner voorafgaand aan Stop, de politie, duidelijk is gecoördineerd. Er is sprake van samenwerking, overleg en van gestructureerde dossieroverdracht bij individuele cliënten. Maar niet in alle regio's is sprake van een dergelijke samenwerking. De samenwerking met de ketenpartners ná een Stop-reactie (indien nodig bij achterliggende (opvoed)problematiek) is in de praktijk minder eenduidig. Hoewel volgens het handboek Stop-reactie bureau Jeugdzorg de aangewezen hulpverlenende ketenpartner is, blijkt dat er lokaal een variatie is aan mogelijke hulpverleningsorganisaties en dat men bij de diverse Halt-bureaus niet duidelijk weet wie hun ketenpartners in de hulpverlening aan twaalfminners nu eigenlijk zijn.

Het voorgaande benadrukt het belang van een duidelijke samenwerking tussen de justitiële keten voor jeugdigen en de jeugd'zorg'keten (waaronder we hier ook preventieve zorg en ontwikkelingsstimulering verstaan), zoals vormgegeven kan worden in de centra voor jeugd en gezin.

Conclusie

In de planevaluatie zijn diverse aanbevelingen gedaan die veranderingen teweeg kunnen brengen in de Stop-reactie. Ook de bevindingen uit deze procesevaluatie vragen om heroverweging van de Stop-reactie waarbij onzes inziens nagedacht moet worden over de plaats van een (preventieve) interventie in de keten van zorg aan kinderen, de doelen van de interventie en de wijze waarop deze in de praktijk vorm kunnen krijgen.

Een eerste belangrijk punt is dat men duidelijk dient te maken wat de plek is van de Stop-reactie in de keten van zorg aan kinderen. Dit wordt ingegeven vanuit de gedachte dat de Stop-reactie enerzijds een signaal is vanuit de samen-

leving op het plegen van delicten en anderzijds een interventie om de kans op herhaling te voorkomen.

Centrale overwegingen bij de uitvoering zijn dat indien men een veelbelovende interventie voor twaalfminners wil kunnen bieden, men in ieder geval duidelijk moet krijgen welke signalen op jonge leeftijd relevant zijn als voorspellers of risicofactoren voor een criminele carrière van kinderen en voor welke kinderen. Tevens is het nodig na te gaan of de activiteiten die men inzet bij de interventie ook theoretisch en empirisch gezien veranderingen teweeg kunnen brengen in de beoogde doelen van de interventie. Mogelijke aanknopingspunten zijn dat men zich richt op risicofactoren die de kans op crimineel gedrag van kinderen vergroten, zoals gebrekkig toezicht van ouders, weinig zelfcontrole of gebrekkige sociale vaardigheden.

Verder geldt dat preventieve interventies alleen werkzaam kunnen zijn als ze aansluiten bij de behoeften die aanwezig zijn bij de kinderen die de interventie krijgen aangeboden. Dit vraagt om een duidelijke selectie van de doelgroep bij de interventie die men geeft. Wetenschappelijk onderbouwde signaleringsinstrumenten specifiek gericht op de doelen van de preventieve interventie zijn hierbij onmisbaar. Kinderen en ouders waarbij sprake is van een zwaardere achterliggende (opvoedings)problematiek dan met de preventieve interventie kunnen worden geholpen, dienen te worden doorverwezen naar meer intensieve vormen van hulpverlening. Voor deze doorverwijzing moet dan wel een infrastructuur aanwezig zijn waarbij het helder is waar naar doorverwezen kan worden bij welke problematiek. Pas als deze aspecten zijn onderbouwd en beschreven en worden uitgevoerd in de praktijk volgens de algemeen werkzame factoren kan nagedacht worden over een effectstudie waarbij de effecten van de preventieve interventie voor individuele deelnemers worden gemeten. Daarbij is het van belang dat medewerkers goed zijn geïnstrueerd over het naleven van de voorgeschreven werkwijze, het monitoren van de interventie en individuele doelen, een goede scholing en training en voldoende randvoorwaarden voor het uitvoeren van de interventie.

1 Inleiding

In Nederland kunnen kinderen beneden de twaalf jaar die zich schuldig hebben gemaakt aan een licht strafbaar feit¹ samen met hun ouders in aanmerking komen voor een Stop-reactie. De Stop-reactie is een vrijwillig aanbod aan ouders en kinderen met als doel het voorkomen van nieuwe strafbare feiten, bewustwording creëren bij het kind dat het gepleegde delict niet door de beugel kan, signalering van eventuele achterliggende (opvoedings)problematiek om zonodig gericht door te verwijzen naar passende hulpverlening en het bieden van lichte opvoedingsondersteuning aan ouders (Halt Nederland, 2005). Het aanbod bestaat globaal uit een gesprek met ouders en kind, een leeractiviteit en, indien van toepassing, het aanbieden van excuses aan de benadeelde. De maximale duur van de Stop reactie is 10 uur. Deze preventieve interventie wordt gecoördineerd en uitgevoerd door Halt.

De Stop-reactie is vanuit de samenleving een signaal naar ouders en kind dat antisociaal gedrag van kinderen niet wordt getolereerd. Men beoogt de kans op herhaling te voorkomen door middel van het bespreekbaar maken van het delictgedrag, het aanbieden van excuses aan een benadeelde, opvoedingsondersteuning, signalering van (psychosociale) problematiek en doorverwijzing naar verdere hulpverlening. Vanuit het oogpunt dat de Stop-reactie een signaalfunctie heeft, kan worden gesteld dat deze interventie bestaansrecht heeft, maar een overheid die wil interveniëren, dient daarbij wel gebruik te maken van interventies die (potentieel) effectief zijn.

Na een experimentele fase is de Stop-reactie in 2001 landelijk ingevoerd en sinds april 2005 is formeel sprake van een landelijke uniforme werkwijze. Deze werkwijze is beschreven in het handboek Stop-reactie (Halt Nederland, 2005; zie ook Van der Laan, Kea, & Verwers, 2009). Over de effectiviteit van de Stop-reactie na invoering van de uniforme methodiek is niets bekend. In de experimentele fase van de Stop-reactie (de periode voor 2001) is onderzoek verricht naar het bereik en de effecten van de Stop-reactie (Slump, Van Dijk, Klooster, & Rietveld, 2000), gevolgd door een onderzoek in 2002 naar de redenen van het niet bereiken van kinderen en ouders (Klooster, Slump, Nauta, & Bürmann, 2002), maar omdat tot het voorjaar van 2005 geen uniforme werkwijze was opgesteld, geven die studies geen beeld van de actuele situatie van de Stop-reactie. Niet bekend is of de doelgroep zoals beschreven in het handboek van de Stop-reactie (Halt Nederland, 2005) wordt bereikt. Verder is vooralsnog niet duidelijk hoe na de invoering van de landelijk uniforme werkwijze de Stop-reactie in de praktijk werkt, of de interventie ook wordt uitgevoerd zoals beoogd en of deze uitvoering door de verschillende Halt-bureaus op dezelfde wijze gebeurt. Op verzoek van de Directie Justitieel Jeugdbeleid (DJJ) heeft het WODC de werking van de Stop-reactie onderzocht.² Meer specifiek betreft dit onderzoek

¹ Voor de Stop-reactie gelden de zogenoemde 'Halt-waardige' delicten. Dit zijn delicten waarvoor een jongere van twaalf jaar of ouder naar Halt wordt doorverwezen voor een Haltafdoening. In bijlage 4 wordt een overzicht gegeven van de Haltwaardige feiten.

² Ten tijde van de afronding van dit onderzoek is door de staatssecretaris van Justitie besloten de Stop-reactie niet te continueren.

een programma-evaluatie van de Stop-reactie. De evaluatie is onderverdeeld gelijk een evaluatieketen voor daderprogramma's zoals is voorgesteld door Wartna (2005). Deze evaluatieketen kent drie fasen: een planevaluatie, een procesevaluatie en een effectmeting.³

De planevaluatie van de Stop-reactie is beschreven in Van der Laan, Kea & Verwers (2009). Daarin is de theoretische en empirische onderbouwing van de Stop-reactie onderzocht. Gebleken is dat de interventie in de praktijk heeft vorm gekregen. Een duidelijke theoretisch en empirisch gefundeerde onderbouwing ontbreekt. Het is niet duidelijk op welke risico- en beschermende factoren voor delict plegen, zoals individuele kindfactoren (weinig zelfcontrole), of factoren in het gezin (gebrekkige ouderlijke supervisie, inconsistente opvoeding, weinig betrokkenheid van de ouder bij het kind, verwaarlozing e.d.) de Stop-reactie ingrijpt. Ook is niet duidelijk welk veranderingsmodel – zoals het dempen van risico's of versterken van beschermende factoren – specifiek voor de doelgroep van twaalfminners men met de Stop-reactie nastreeft. Verder bleek dat de ontwikkelde Stopmaterialen niet passen bij risicofactoren die kunnen leiden tot het plegen van delicten door kinderen.

Dit deelonderzoek betreft een procesevaluatie van de Stop-reactie.

1.1 Doel- en vraagstelling

Strikt genomen gaat een *procesevaluatie* over de vraag in hoeverre in de dagelijkse praktijk van uitvoering van een interventiede voorgeschreven werkwijze wordt gevolgd. Een dergelijke evaluatie is vooral relevant wanneer het een studie betreft naar de uitvoering van een interventie die volgens (streng) wetenschappelijk effectonderzoek effectief is gebleken, een zogenoemde 'evidence based' interventie. De werking van effectief gebleken interventies is erbij gebaat dat de uitvoering conform de voorgeschreven richtlijnen verloopt (Lipsey, 1992a, 1992b, 1995; Lipsey & Wilson, 1998; Lösel, 1998; Ministerie van Justitie, 2005; Van Yperen, Zwikker, Molleman, Bouwens, & Beckers, 2007). In geval van 'evidence based' interventies is een werkwijze volgens protocol zelfs een voorwaarde om de werking van de interventie te kunnen garanderen (Lösel, 1998). Immers de werking van de interventie is alleen aangetoond als die specifieke werkwijze wordt gevolgd en niet als een andere werkwijze wordt gehanteerd. Uit de planevaluatie (Van der Laan et al., 2009) bleek echter dat de Stop-reactie geen 'evidence based' interventie is, maar een interventie die in de praktijk vorm heeft gekregen en vervolgens naar aanleiding van positieve ervaringen in de lokale praktijk, en niet naar aanleiding van bewezen effectiviteit, landelijk is geïmplementeerd.⁴ Om die reden is ervoor gekozen een 'praktijkgestuurd' onderzoek uit te voeren waarin de werking van de Stop-reactie wordt onderzocht aan de hand van de informatie die beschikbaar is in de praktijk. Hoewel op voorhand niet vanuit dit kader opgezet, sluit het onderzoek aan bij het zoge-

³ Een effectmeting wordt alleen uitgevoerd indien de plan- en procesevaluatie daartoe aanleiding geven.

⁴ Daarbij moet in ogenschouw worden genomen dat de wetenschappelijke inzichten over effecten van interventies in de afgelopen decennia een enorme verandering hebben ondergaan. Het ontwikkelen van interventies die 'evidence based' zijn, is in Nederland pas een werkwijze die ten aanzien van (justitiële) interventies sinds enkele jaren en dan ook nog beperkt wordt gehanteerd.

noemd 'praktijkgestuurd effectonderzoek' (Van Yperen & Veerman, 2008; zie box 1). Een belangrijk doel van praktijkgestuurd effectonderzoek is informatie uit de praktijk van de interventie te verzamelen zodat die ingezet kan worden om het effect van het praktisch handelen van de uitvoerders te meten (Van Yperen & Veerman, 2008).

Box 1 'Evidence based practice' en 'practice based evidence'

In de zoektocht naar de effectiviteit van interventies kan een onderscheid worden gemaakt tussen 'evidence based practice' en 'practice based evidence' (Barkham & Mellor-Clark, 2003; Veerman, 2006; Van Yperen & Veerman, 2008). De fasering in de onderzoeksmethode om de effectiviteit van een interventie vast te stellen is in beide benaderingen anders. Bij 'evidence based practice' implementeert men alleen een interventie als die bewezen effectief is. De effectiviteit van een interventie is in dat geval onderzocht door een groep die de interventie krijgt aangeboden te vergelijken met een controlegroep (bij voorkeur in een zogenoemd 'Randomized Controlled Trial' (RCT) oftewel een experimenteel onderzoek). Nadat de interventie effectief is gebleken, helder is omschreven en voorzien van een protocol voor uitvoering kan deze ook elders worden geïmplementeerd. Het voordeel hiervan is dat de interventie wetenschappelijk is onderbouwd. De benadering is 'top-down' gestuurd.

Bij 'practice based evidence' wordt een 'bottom-up' benadering gebruikt. Onderzoek naar de effectiviteit van de interventie is praktijkgestuurd en men gaat uit van hetgeen in de praktijk beschikbaar is. Om de doeltreffendheid of effectiviteit van interventies in praktijkgestuurd effectonderzoek vast te kunnen stellen, is door Veerman (2006; Van Yperen & Veerman, 2008) een zogenoemde effectiviteitladder ontwikkeld (zie ook de planevaluatie van de Stop-reactie). Op deze effectiviteitladder worden de uitspraken over de effectiviteit van een interventie steeds stilliger (lopend van 'potentieel', via 'veelbelovend' en 'doeltreffend' naar 'werkzaam': zie box 13) naarmate bewijs op basis van meerdere onderzoeksmethoden cumuleert en waarbij de toegepaste methode wetenschappelijk gezien aan steeds strengere eisen voldoet. Een experimenteel onderzoek wordt gezien als eindpunt van de ontwikkeling van de interventie.

Hoewel volgens critici het nadeel van praktijkgestuurd effectonderzoek is dat het bewijs over de effectiviteit van de interventie minder 'hard' is dan wanneer men direct een RCT uitvoert, is het voordeel dat de interventie wel direct onderzocht kan worden. Zeker wanneer het onderzoek een al bestaande interventie betreft zoals het geval bij de Stop-reactie, ligt een praktijkgestuurde werkwijze voor de hand.

Bron: Veerman (2006); Van Yperen & Veerman (2008)

In deze procesevaluatie willen we inzicht verwerven in de wijze waarop de Stop-reactie in de praktijk werkt. Het gaat om a) het bereik van de doelgroep; b) de uitvoering van de interventie in de praktijk; en c) de samenwerking met de verschillende betrokken partijen.

De centrale vraagstelling in dit onderzoek is: *Hoe werkt de Stop-reactie in de praktijk?*

Om de werking van de Stop-reactie in de praktijk te onderzoeken, zijn onderzoeksvragen geformuleerd die gerelateerd zijn aan algemeen werkzame factoren die volgens de 'What Works' beginselen relevant zijn voor de werking van interventies (zie Van der Laan, 2004; Veerman, 2006; Van Yperen, Zwikker, Molleman, Bouwens, & Beckers, 2007; Van der Laan, Van Bussbach, & Bijleveld, 2007). In Nederland zijn deze factoren voor justitiële interventies verwoord door de Erkenningscommissie gedragsinterventies Justitie (Ministerie van Justitie, 2005) en voor (justitiële) jeugdinterventies, waaronder ook preventieve interventies zoals de Stop-reactie, door de Erkenningscommissie Jeugdinterventies (Van Yperen, Zwikker, Molleman, Bouwens, & Beckers, 2007). Deze factoren voor justitiële en jeugdinterventies komen in essentie met elkaar overeen. Ten aanzien van de *uitvoering* van een interventie gaat het er onder andere om dat: — Men die deelnemers selecteert voor wie de interventie is bedoeld.

- Men deelnemers voldoende motiveert en blijft motiveren om de interventie af te ronden.
- Men de interventie in de praktijk uitvoert zoals beschreven in het plan.⁵
- Men de interventie monitort zodat afwijkingen kunnen worden gesignaleerd en bijgestuurd.
- Men voldoende randvoorwaarden biedt om de interventie als beoogd te kunnen uitvoeren.
- Men de samenwerking met ketenpartners voldoende helder heeft en zodanig verloopt dat continuïteit in de keten ten aanzien van de (hulp aan de) deelnemers gewaarborgd kan blijven indien nodig.⁶

Om bovengenoemde redenen onderzoeken we in dit rapport de *uitvoering* van de Stop-reactie in het licht van de bovengenoemde algemeen werkzame factoren uit de What Works gedachte. Daartoe vergelijken we de uitvoering van de Stop-reactie in de alledaagse praktijk met de voorgeschreven werkwijze in het handboek van de Stop-reactie (Halt Nederland, 2005). De vraagstelling is uitgewerkt in de volgende onderzoeksvragen.

Doelgroep

- 1 Bereik en selectie van doelgroep
 - a Welke groep kinderen wordt bereikt bij doorverwijzing naar de Stop-reactie?
 - b Worden de selectiecriteria voor de doelgroep gehanteerd?
 - c In hoeverre voldoet de groep kinderen die een Stop-reactie volgen aan de gestelde criteria?
- 2 Betrokkenheid en motivatie van de deelnemers
 - a In hoeverre wordt rekening gehouden met de motivatie van ouders en kind?
 - b Worden inspanningen verricht om motivatie/betrokkenheid te bevorderen?
 - c Hoe vaak komt het voor dat deelnemers niet meewerken aan de Stop-reactie door gebrek aan motivatie?
 - d In hoeverre is de intensiteit en duur van de Stop-reactie bepalend voor de motivatie van deelnemers?

Uitvoering van de interventie in de praktijk

- 3 Uitvoering van de Stop-reactie in de praktijk
 - a Wordt de Stop-reactie volgens plan uitgevoerd?
 - b Zijn er aanpassingen gedaan in de uitvoering van de Stop-reactie?
 - c In hoeverre zijn de beoogde doorlooptijden haalbaar in de praktijk?

⁵ Dit geldt vooral als sprake is van een 'evidence based' interventie. In wetenschappelijke kringen is hierover nog discussie.

⁶ Daarnaast zijn er ook algemeen werkzame factoren voor de theoretische en empirische onderbouwing van een interventie. Omdat dit deelonderzoek daarover niet gaat worden deze factoren hier enkel kort benoemd, zie hiervoor Van der Laan et al. (2009). Ten aanzien van de onderbouwing van een interventie gaat het er om dat de interventie theoretisch en empirisch is onderbouwd, dat de risico en beschermende factoren die men aanpakt ook gelinkt zijn aan het delictgedrag en dat een veranderingsmodel aanwezig is waarmee duidelijk wordt hoe men de factoren aan wil pakken om de kans op herhaling te voorkomen.

- 4 Monitoring van de uitvoering
 - a Wordt de uitvoering van de Stop-reactie zoals beoogd gewaarborgd en bewaakt?
 - b Worden bij kinderen die een Stop-reactie krijgen de beoogde doelen geëvalueerd?
- 5 Randvoorwaarden
 - a Zijn er voldoende personele en materiële voorzieningen beschikbaar?
 - b Is er sprake van scholing die waarborgt dat het personeel voldoende is opgeleid?
 - c Kunnen gestelde doelen met de Stop-reactie worden bereikt?
 - d Doen zich knelpunten voor bij de uitvoering van de Stop-reactie?

Samenwerking met ketenpartners

- 6 Continuïteit in de keten
 - a Is er sprake van gecoördineerde samenwerking met ketenpartners?
 - b Is er sprake van dossieroverdracht over het kind tussen de betrokken uitvoerende instanties?
 - c Hoe waarderen de betrokken partijen de samenwerking?
 - d Welke knelpunten worden gesignaleerd in de samenwerking?

1.2 Dataverzameling

In deze procesevaluatie wordt uitvoering van de Stop-reactie in de praktijk onderzocht door diverse betrokken partijen te ondervragen en administratieve gegevens te analyseren. Vanwege de bevindingen in de planevaluatie dat de interventie op essentiële onderdelen nog verbetering nodig heeft, is ervoor gekozen om voor de procesevaluatie enkel professionals (uitvoerders en ketenpartners) te interviewen en geregistreerde gegevens te analyseren. Deelnemende ouders en kinderen zijn niet geïnterviewd omdat dit naar onze mening in deze fase van de interventie te belastend voor hen zou zijn. Er zijn vier onderzoeksmethoden gebruikt. De vier onderzoeksmethoden zijn in genoemde volgorde toegepast, zodat de voorgaande bron als input kon dienen voor de informatie die met de daaropvolgende methode zou worden verzameld. Hier volgt een korte beschrijving van de methoden van onderzoek. In bijlage 2 zijn de vier verschillende wijzen van dataverzameling uitgebreider beschreven en in bijlage 3 worden de interviews volledig weergegeven.

Digitale enquête bij alle Halt-bureaus

Ten eerste zijn medewerkers van alle Halt-bureaus per e-mail geënquêteerd (de geënquêteerde Halt-medewerkers). Het doel van de digitale enquête is een algemeen beeld te krijgen van de uitvoering van de Stop-reactie in de praktijk van alle Halt-bureaus (situatie november 2006). De digitale enquête is naar 41 van de 42 Halt-bureaus verstuurd.⁷ In het totaal hebben 36 bureaus in de periode november 2006 - januari 2007 de vragenlijst ingevuld (een respons van 87,8%). De enquête is ingevuld door diegene die op het betreffende Halt-bureau de uitvoering van de Stop-reactie coördineerde en van wie verwacht mocht worden

⁷ Eén Halt-bureau heeft op voorhand te kennen gegeven de digitale enquête wegens reorganisatieperikelen niet in de daarvoor uitgetrokken periode te willen invullen. Dit Halt-bureau heeft daarom geen digitale enquête toegezonden gekregen.

dat hij/zij op de hoogte was van zowel de theorie als de praktijk van de Stop-reactie.

Verdiepende interviews met Halt-medewerkers

Ten tweede zijn verdiepende semigestructureerde face-to-face interviews gehouden met Halt-medewerkers (de geïnterviewde Halt-medewerkers). Om een representatief beeld te krijgen van de uitvoering in de praktijk zijn uit het totale aantal van 42 Halt-bureaus willekeurig 20 bureaus geselecteerd voor deelname. Alle benaderde bureaus waren bereid tot deelname. In de periode februari tot en met april 2007 zijn per bureau, indien mogelijk, met twee Halt-medewerkers tegelijk, interviews gehouden om zodoende een meer verdiepend beeld van de werkwijze bij het betreffende Halt-bureau te krijgen. In totaal zijn 34 Halt-medewerkers geïnterviewd. Het merendeel daarvan (N=26) had als primaire taak het uitvoeren van de Stop-reactie. De resultaten worden per Halt-bureau beschreven (Ni=20).

Interviews met ketenpartners

Ten derde zijn ketenpartners met een semi-gestructureerd interview telefonisch geïnterviewd. Het betreft medewerkers van politie die de kinderen en hun ouders doorverwijzen naar de Stop-reactie, en medewerkers van 'hulpverleningsorganisaties' (zoals Bureau Jeugdzorg) die kinderen en ouders hulp kunnen bieden als een Stop-reactie niet is geslaagd, of als ze niet in aanmerking zouden komen voor een Stop-reactie. Het doel van deze interviews was meer zicht te krijgen in de samenwerking tussen de betrokken partijen en de continuïteit in de keten. Daarom is ervoor gekozen in die regio's ketenpartners te selecteren waar ook interviews zijn gehouden met Halt-medewerkers. De selectie is afhankelijk van de mate waarin in deze vestigingen wordt afgeweken van het gebruik van signaleringsmethoden en het gebruik van Stopmaterialen. Er zijn elf vestigingen geselecteerd. Voor elk van de elf geselecteerde Halt-bureaus zijn een jeugdagent van de politie en een medewerker van een 'hulpverlenerorganisatie' benaderd voor een telefonisch interview. Voor de selectie van de hulpverleningsorganisaties is per Halt-bureau gekozen voor die instelling waarmee men het meeste contact heeft in het kader van doorverwijzing van Stopkinderen. Tijdens de selectie bleek dat lokale Halt-bureaus wel met verschillende organisaties contact hebben, maar dan vooral in het kader van Halt en dat bij de meeste organisaties niet een centraal aanspreekpunt is voor kinderen die worden doorverwezen vanuit Stop. Dit reduceerde het aantal gewenste interviews. In vijf van de elf benaderde regio's bleek geen sprake van doorverwijzing van Stopkinderen naar de hulpverlening. In totaal zijn zes medewerkers van hulpverleningsorganisaties gesproken (zie bijlage 2). Vanwege een diversiteit aan functieomschrijvingen van de geïnterviewde ketenpartners, spreken we gemakshalve in het vervolg over *jeugdagenten* en *hulpverleners*.

AuraH gegevens

Ten vierde zijn administratieve gegevens over de Stop-reacties zoals weergegeven in het bedrijfsprocessenregistratiesysteem van Halt Nederland, AuraH, geanalyseerd. In AuraH wordt digitaal informatie geregistreerd over kinderen, waarvan de ouders door de politie zijn doorverwezen naar Stop en over het verloop van de Stop-reactie. Hoewel duidelijk mag zijn dat ouders en hun kin-

deren worden doorverwezen, heeft de informatie in Aurah betrekking op het aantal kinderen en niet op het aantal doorverwezen ouders.

Een doel van de analyse van AuraH gegevens is inzicht te krijgen in de kenmerken van de populatie die is doorverwezen naar een Stop-reactie. De informatie die beschikbaar is, betreft onder meer informatie over de delicten die door het kind zijn gepleegd en enkele achtergrondkenmerken als sekse, leeftijd en herkomst. Ook biedt AuraH de mogelijkheid om de gegevens van de signaleringsinstrumenten SDQ en VOBO te registreren. De geanalyseerde AuraH gegevens hebben betrekking op in 2006 en 2007 naar Halt doorverwezen ouders en kinderen voor een Stop-reactie. Voor zover deze informatie beschikbaar is, zal die in deze studie worden gebruikt.

1.3 Eerder onderzoek naar de praktijk van de Stop-reactie

In 2000 werd een onderzoek uitgevoerd naar het bereik en de ervaringen van de Stop-reactie in de experimentele fase (Slump et al., 2000). De doelen van onderzoek waren: a) Inzicht verwerven in welke kinderen een Stop-reactie krijgen en voor welke zaken een Stop-reactie wordt ingezet; b) Bepalen in welke behoeften de Stop-reactie voorziet; c) Inzicht krijgen in de praktijk van de Stop-reactie; d) Aangeven wat de belangrijkste doelopbrengst van de Stop-reactie is. Ter beantwoording van het eerste doel is een inventarisatie uitgevoerd van de cliëntenbestanden van 20 van de toen 62 Halt-bureaus. De overige drie doelen zijn onderzocht door middel van een verdiepend onderzoek bij vier regionale Halt-bureaus. Ook zijn enkele ouders en kinderen geïnterviewd die een Stop-reactie hebben ondergaan. Met betrekking tot de praktijk van de Stop-reactie bleek uit dit onderzoek onder meer het volgende.

- De criteria voor doorverwijzing naar Stop zijn voldoende duidelijk, maar de indruk bestaat dat niet alle kinderen die in aanmerking komen ook worden doorverwezen.
- Ouders die niet ingaan op het aanbod zijn onder te verdelen in ouders die menen zelf al een passende reactie te hebben gegeven, ouders die zich weinig zorgen lijken te maken over het gedrag van hun kind en ouders die de Stop-reactie te licht vinden.
- Er is sprake van een relatief lange doorlooptijd tussen het moment van delict en administratieve afsluiting van de reactie, iets dat volgens de onderzoekers haaks staat op de gewenste snelle afhandeling van de reactie.
- Een Stop-reactie bestaat in de regel uit een intakegesprek met ouder en kind, 1 of 2 individuele of groepsbijeenkomsten voor het kind, huiswerk en een afsluitend gesprek met ouder en kind. De gemiddelde tijdsinvestering is met maximaal 4,5 uur ruim beneden de maximale deelnameduur van 10 uur.
- Tijdens de Stop-reactie wordt aandacht besteed aan normoverschrijdend gedrag, stellen van grenzen, gevolgen van het gedrag voor jezelf en anderen en zoeken naar positieve gedragsalternatieven.
- De Stop-reactie voldoet aan de behoefte van betrokken professionals om een reactie te kunnen geven op regelovertredend gedrag van twaalfminners.
- De Stop-reactie voorziet in de behoefte van ouders, men is over het algemeen tevreden over de inhoud, maar de aanpak zou wel meer op maat toegesneden kunnen worden.

- Kinderen die een Stop-reactie hebben gekregen, zijn over het algemeen onder de indruk en ze beseffen na deelname aan de Stop-reactie dat ze herhaling moeten voorkomen.
- De Halt-bureaus werken bij uitvoering van de Stop-reactie vooral samen met de politie en de Raad voor de Kinderbescherming. Er blijkt vanuit de Stop-reactie incidenteel te worden doorverwezen naar verdere hulpverlening.

De signalering dat een aanzienlijk deel van de doelgroep van de Stop-reactie niet werd bereikt, leidde in 2002 tot een studie naar de aard en de omvang van de niet bereikte groep kinderen en de redenen van niet bereik (Klooster et al., 2002). Daartoe zijn registratiegegevens van drie politiekorpsen geanalyseerd en zijn bij de betrokken korpsen interviews gehouden met verbalisanten en sleutelpersonen. De korpsen zijn geselecteerd op basis van variatie in korpsgrootte en spreiding over het land. Uit dit onderzoek bleek onder meer het volgende.

- Tweederde van de doelgroep krijgt geen aanbod voor een Stop-reactie, gaat niet in op het aanbod bij de politie of haakt af in een later stadium.
- De belangrijkste reden voor niet bereik is dat door de politie geen aanbod wordt gedaan voor een Stop-reactie. Redenen voor de politie om geen Stop-aanbod te doen zijn gelegen in de onbekendheid van de reactie of een gering draagvlak ervoor, de inschatting aan de hand van situationele kenmerken van het gepleegde delict dat het geen Stopwaardig delict betreft, de door de politie gesignaleerde reactie van ouders en kind, en de mate van stedelijkheid (in buitendistricten is men meer geneigd een oplossing elders te zoeken).
- Ouders die een Stop-aanbod krijgen, blijken maar in een beperkt deel daarvan gebruik te maken. Redenen voor ouders om niet in te gaan op een Stop-reactie aanbod zijn dat zij het feit als baldadigheid zien, zelf willen straffen, geen bemoeienis van derden willen, ontkennen of de tijd tussen delict of de Stop-reactie te lang vinden. De belangrijkste reden voor ouders om wel in te gaan op het Stop-aanbod is dat zij de Stop-reactie als middel zien om hun kind te laten zien dat grenzen zijn overschreden.

1.4 Reorganisatie Halt-Nederland

Deze procesevaluatie is gehouden in een periode van reorganisatie bij de Halt-bureaus. Het uitgangspunt van de reorganisatie is de professionalisering van de tweeledige taakstelling van Halt: repressieve en preventieve dienstverlening. De professionalisering ten aanzien van repressieve dienstverlening heeft onder meer betrekking op landelijke uniformering van de Haltafdoening zodat in alle delen van het land kinderen op dezelfde wijze worden behandeld. Ten aanzien van preventie streeft men meer naar het leveren van maatwerk per gemeente zodat deze aansluiting vindt bij het lokale jeugd- en veiligheidsbeleid.

De tweeledige taakstelling is ook gekoppeld aan de financiering van de werkzaamheden van Halt. Ten aanzien van repressie is de landelijke overheid verantwoordelijk voor financiering, ten aanzien van preventie ligt de financiering bij de gemeenten. De Stop-reactie is een dienstverlening die hoofdzakelijk een preventief karakter heeft, namelijk het voorkomen dat twaalfminners op latere leeftijd verder afglijden in de criminaliteit.

De reorganisatie heeft veranderingen met zich meegebracht in de structuur van de Haltorganisatie. Het aantal *Halvestigingen (cq bureaus)* is teruggebracht van 63 naar 18 *Haltorganisaties* die zoveel mogelijk zijn aangesloten bij de 25 bestaande politieregio's. De gedachte hierachter is de samenwerking met ketenpartners gemakkelijker te laten verlopen. Hoewel er uiteindelijk voor degenen die een Stop-reactie uitvoeren weinig is veranderd, de Halt-medewerkers werken nog steeds op hun eigen lokale vestiging en hebben daar hun lokale netwerken (Halt Nederland, e-mail communicatie 16 mei 2008), waren er op het moment van interviewen nog onduidelijkheden over de werkzaamheden van de medewerkers. Deze onduidelijkheden hebben mogelijk wel effect op de wijze waarop men tegen het eigen werk aankijkt en de antwoorden die zijn gegeven op vragen over de uitvoering van de Stop-reactie.

1.5 Leeswijzer

In deze studie zijn de onderzoeksvragen zoveel als mogelijk beantwoord op basis van informatie van diverse bronnen ('multi-informant'). In twee hoofdstukken worden de resultaten thematisch beschreven. In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de bereikte groep, de selectie van de doelgroep en het signaleren van eventuele achterliggende (opvoedings)problematiek (onderzoeksvraag 1). Tevens wordt nagegaan in hoeverre men bij de politie en bij Halt ouders en kinderen probeert te motiveren tot deelname vooraf en tijdens de uitvoering van de Stop-reactie (onderzoeksvraag 2). In hoofdstuk 3 wordt de uitvoering van de Stop-reactie beschreven zoals deze in de praktijk wordt uitgevoerd (onderzoeksvraag 3), de monitoring van de uitvoering (onderzoeksvraag 4), de (rand)voorwaarden waaronder dit gebeurt (onderzoeksvraag 5) en de samenwerking met de ketenpartners (onderzoeksvraag 6). Tot slot worden in hoofdstuk 4 de bevindingen gerelateerd aan de algemeen werkzame factoren voor het uitvoeren van interventies en trekken we een conclusie over de doeltreffendheid van de Stop-reactie in z'n huidige vorm.

2 De doelgroep van en deelnemers aan Stop

Een algemeen werkzame factor van een interventie is dat deze alleen effectief kan werken als die deelnemers worden geselecteerd voor wie de interventie is bedoeld. Daarnaast geldt dat interventies minder succesvol zijn als de degenen die deelnemen onvoldoende zijn gemotiveerd (Van der Laan, 2004; Van der Laan et al., 2007; Van Yperen & Veerman, 2008). In dit hoofdstuk wordt eerst ingegaan op het bereik en selectie van de doelgroep van de Stop-reactie met als doel na te gaan in hoeverre de beoogde doelgroep wordt bereikt (onderzoeksvraag 1). Hiertoe beschrijven we welke groepen ouders en kinderen door de politie worden doorverwezen naar Stop (paragraaf 2.1), de selectie van deelnemers voor de Stop-reactie door Halt (paragraaf 2.2) en het gebruik van de signaleringsinstrumenten bij deze selectie (paragraaf 2.3). Vervolgens onderzoeken we in hoeverre de deelnemers aan Stop zijn gemotiveerd voor deelname en daarbij worden gemotiveerd door professionals in de keten (onderzoeksvraag 2). Daartoe beschrijven we in hoeverre jeugdagenten en Halt-medewerkers naar eigen zeggen ouders en kinderen motiveren tot deelname aan de Stop-reactie (paragraaf 2.4). Tot slot worden de bevindingen uit de verschillende informatiebronnen naast elkaar gezet en de eerste twee onderzoeksvragen beantwoord (paragraaf 2.5).

2.1 Doorverwijzing

De selectie van de deelnemers van de Stop-reactie is afhankelijk van welke deelnemers worden doorverwezen naar de Stop-reactie. Het betreft hier de fase voorafgaand aan de selectie door de Halt-medewerkers zelf. Het doel van deze paragraaf is zicht krijgen in de groepen ouders en kinderen die wel of niet worden doorverwezen naar een Stop-reactie en in hoeverre bij het doorverwijzen al rekening wordt gehouden met de selectiecriteria van de doelgroep van Stop. Daarvoor is gebruik gemaakt van informatie van jeugdagenten, Halt-medewerkers en het registratiesysteem Aurah.

2.1.1 De jeugdagenten

In telefonische interviews met elf jeugdagenten is gevraagd hoe het doorverwijzen naar Stop in hun district verloopt, in hoeverre daarbij rekening wordt gehouden met de door Halt gestelde criteria en wat redenen van afwijken van de criteria zijn. Het algemene beeld voor doorverwijzing dat uit de interviews naar voren komt, is als volgt. Een twaalfminder komt in aanraking met de politie vanwege een strafbaar feit. Daarvan wordt een melding gemaakt in het bedrijfsprocessensysteem (BPS of XPOL). In die situaties waarbij wordt voldaan aan de Stopaanwijzing voor doorverwijzen, wordt door de verbalisant een landelijk overdrachtsformulier ingevuld (het LOF formulier; zie bijlage 6). Vervolgens worden de ouders geïnformeerd over de werking van de Stop-reactie. Als de

ouders instemmen met een doorverwijzing naar Stop, wordt het LOF formulier doorgestuurd naar het lokale Halt-bureau.

De jeugdagenten zeggen dat in hun district de criteria voor het doorverwijzen van ouders en kinderen die delicten plegen naar Stop wel worden gehanteerd, maar dat in voorkomende gevallen wordt afgeweken. Ten eerste is er een groep te onderscheiden die mogelijk wel aan de selectiecriteria voor een Stop-reactie zou voldoen, maar niet wordt doorverwezen. Volgens de geïnterviewde agenten is dit afhankelijk van wie er in hun district verantwoordelijk is voor de beslissing om een Stop-aanbod te doen. De beslissing om een kind en zijn of haar ouders door te verwijzen naar Stop ligt niet in elk district bij het zelfde functieniveau. Vier jeugdagenten zeggen dat in hun district verbalisanten zelf bepalen of wordt doorverwezen. Twee jeugdagenten zeggen dat in hun district de jeugdcoördinator hiervoor verantwoordelijk is en twee zeggen dat zowel verbalisanten als jeugdcoördinatoren een dergelijk aanbod kunnen doen. De overige drie respondenten zeggen dat in hun district de beslissing voor het doen van een Stop-aanbod verder in de keten wordt genomen (door de hulpofficier van Justitie of in een overleg met het veiligheidshuis). Verder wordt genoemd dat het per verbalisant of jeugdagent verschilt of deze uiteindelijk wel of niet doorverwijst (Np=6). Hiervoor worden verschillende redenen genoemd. Zo beoordelen verbalisanten kattenkwaad of Haltwaardige feiten verschillend en vindt men het daarom niet altijd nodig te verwijzen naar Stop (Np=6). Daarnaast geldt ook dat doorsturen naar Stop meer (administratief) werk oplevert dan enkel een waarschuwing geven (Np=3) en verbalisanten onwetend zijn over de Stop-reactie en dan geldt 'onbekend maakt onbemind' (Np=3).

Ten tweede leidt het afwijken van de selectiecriteria tot het doorverwijzen van twaalfminners die niet aan de criteria voldoen (zie ook Klooster et al., 2002). Zeven jeugdagenten zeggen dat men in hun district ook een Stop-aanbod doet als kinderen niet voldoen aan de criteria. Het meest wordt afgeweken van het criterium 'geen eerdere Stop-reactie' (Np=6): ook kinderen die al een keer zijn doorverwezen naar Stop, kunnen opnieuw worden doorverwezen. Verder wordt in vier districten (Np=4) het criterium Haltwaardig-delict niet consequent toegepast: ook als een zwaarder delict is gepleegd wordt doorverwezen naar Stop. Drie jeugdagenten (Np=3) zeggen dat in hun district ook wordt doorverwezen als een vermoeden is van een achterliggende (opvoedings)problematiek. De belangrijkste reden die door de jeugdagenten wordt genoemd voor het doorverwijzen van ouders en kinderen die niet voldoen aan de criteria is dat men wel een reactie wil kunnen geven op het regelovertreedende gedrag van twaalfminners in hun regio en dat Stop daarvoor de enige optie is.

2.1.2 De Halt-medewerkers

Het merendeel van de ondervraagde Halt-medewerkers (Nd=26; Ni=19) is van mening dat de beoogde doelgroep in de fase van doorverwijzing slechts gedeeltelijk wordt bereikt. Het niet bereiken van een deel van de doelgroep ligt volgens de respondenten vooral aan een onzorgvuldige doorverwijzing door de politie (Ni=14) en aan het vrijwillige karakter van Stop waardoor een aanzienlijk deel van de ouders niet komt opdagen op gesprek of na een eerste gesprek niet

ingaat op het Stop-aanbod (Ni=8). In het niet bereikte deel van de beoogde doelgroep worden door de Halt-medewerkers diverse groepen onderscheiden:⁸

- Kinderen die vanwege het plegen van een (al dan niet Haltwaardig) delict met de politie in aanraking komen, maar niet door de politie worden doorverwezen. De meeste geïnterviewden (Ni=14) hebben het idee dat de politie vaak zaken afdoet met een waarschuwing op straat en dat niet elke agent even goed op de hoogte is of even overtuigd is van de Stop-reactie.
- Kinderen waarvan de ouders niet in gaan op een doorverwijzing naar Stop. De ouders worden door de politie wel doorverwezen naar Stop, maar komen niet op gesprek (N=584 in 2006-2007), of de ouders besluiten na een eerste gesprek niet in te gaan op een vervolg (N=140 in 2006-2007). Volgens de geïnterviewde Halt-medewerkers gaat het hierbij om die kinderen en hun ouders die de reactie het hardst nodig zouden hebben, de zogenoemde 'zorgmijders'. Bij veel Halt-bureaus worden extra inspanningen ondernomen om deze groep alsnog te motiveren (Nd=15) door de ouders herhaaldelijk telefonisch of schriftelijk te benaderen (Nd=8), door de politie voor te lichten en hen aan te sporen aan ouders een Stop-aanbod te doen (Nd=7) en door bij ketenpartners de Stop-reactie in het samenwerkingsoverleg onder de aandacht te brengen (Nd=4).

Daarnaast zijn er volgens de Halt-medewerkers 2 groepen kinderen en ouders te onderscheiden die wel een Stop-reactie krijgen aangeboden, maar eigenlijk niet thuishoren bij Stop:

- Ouders en kinderen die worden doorverwezen naar de Stop-reactie en in behandeling worden genomen, maar die deze reactie eigenlijk niet nodig hebben omdat de ouders het zelf wel aankunnen (Nd=18).
- Ouders die worden doorverwezen naar Stop maar die vanwege achterliggende psychosociale problematiek van hun kind of ervaren opvoedingsproblematiek juist hulpverlening nodig hebben. Een deel van de Halt-medewerkers geeft aan dat een aanzienlijk deel van deze groep vervolgens wel een Stop-aanbod aangeboden krijgt (Ni=9) vanuit de gedachte: 'beter iets dan niets'.

2.1.3 AuraH

Er is geen landelijke registratie beschikbaar van kinderen en hun ouders die wel in aanmerking komen voor een Stop-reactie, maar uiteindelijk niet worden doorverwezen. AuraH biedt wel mogelijkheden de achtergrond- en delictkenmerken van kinderen die worden doorverwezen naar Stop in beeld te brengen.

Totale populatie naar Stop doorverwezen kinderen in 2006-2007

Uit de AuraH registratie over 2006-2007 blijkt dat in deze periode 3.905 kinderen door de politie voor een Stop-reactie zijn doorverwezen naar Halt (zie tabel 1). Van deze kinderen is 88,6% een jongen en is 71,2% van autochtone herkomst. Het merendeel van de doorverwezen kinderen is 10 en 11 jaar (respectievelijk 25,6% en 50,0% van de totale groep). De gemiddelde leeftijd is 10,3

⁸ Een vijfde groep die niet wordt bereikt, betreft kinderen die een delict plegen, maar daarvoor niet in aanraking komen met de politie. Van deze groep is onbekend hoe groot de omvang is en wat hun achtergrondkenmerken zijn. Om dit te onderzoeken zijn anderen methoden nodig. Het valt buiten het bereik van deze studie om daar op in te gaan. Zie voor een indicatie Klooster et al. (2002).

jaar (SD=1,09). Het jongste in AuraH geregistreerde naar Stop doorverwezen kind is 5 jaar en 9 maanden en het oudste is 13 jaar en 6 maanden. De overgrote meerderheid van de kinderen (95,5%) heeft een Haltwaardig delict gepleegd. Het gaat dan vooral om vuurwerkdelicten (29,0%), diefstal (28,2%) en vernieling (17,8%). De meest voorkomende niet-Haltwaardige delicten zijn eenvoudige mishandeling (46,3%) en bedreiging (28,0%).

Tabel 1 Achtergrond- en delictkenmerken van naar Stop doorverwezen kinderen (N=3.905) totaal 2006-2007

Kenmerk	(abs)	(%)
Totaal	3.905	100,0
<i>Sekse</i>		
Jongen	3.461	88,6
Meisje	444	11,4
<i>Herkomstgroep</i>		
Autochtoon	2.781	71,2
Niet-autochtoon	1.124	28,8
<i>Delict</i>		
Niet-Haltwaardig	176	4,5
Haltwaardig	3.728	95,5
<i>Leeftijd</i>		
Gemiddelde leeftijd (in jaren)	10,3	

Bron: Aurah doorverwijzingen naar Stop 2006-2007

Groepen

Niet alle ouders en kinderen die worden doorverwezen naar de Stop-reactie ronden deze ook af. Er zijn verschillende groepen te onderscheiden tussen de fase van doorverwijzen en afronden, waarbij de redenen van niet deelnemen aan de Stop-reactie divers zijn. Zo kan de reden bij de Halt-medewerker liggen die ouders en kind niet uitnodigt omdat deze niet voldoen aan de selectiecriteria. Het kan ook zijn dat ouder en kind niet komen opdagen (zie hierover verderop in dit hoofdstuk). Op basis van Aurah gegevens zijn de volgende vijf groepen te onderscheiden:

- Ouders en kinderen die niet in behandeling worden genomen.
- Ouders en kinderen die niet ingaan op het Stop-aanbod (weigeraars).⁹
- Ouders en kinderen voor wie geen vervolg nodig is.
- Ouders en kinderen die tussentijds stoppen met Stop (afhakkers).¹⁰
- Ouders en kinderen die de Stop-reactie volledig afronden.

Van alle in 2006-2007 doorverwezen ouders en kinderen (N=3.905) is in 8,5% (N=330) van de gevallen de verwijzing door Halt *niet in behandeling* genomen. In 18,5% (N=724) van de gevallen is de Stop-reactie niet uitgevoerd, omdat ouder(s) en kind niet kwamen opdagen op het eerste gesprek (15,0%; N=584) of omdat ouders na het eerste gesprek niet wilden ingaan op het Stop-aanbod

⁹ Wij gebruiken de term 'weigeraars' omdat het ouders en/of kinderen betreft die niet ingaan op deze vrijwillige interventie. Ouders en kinderen komen niet opdagen bij het eerste gesprek of zijn na het eerste gesprek niet bereid door te gaan. Daarin onderscheiden ze zich van de groepen 'niet in behandeling' of 'vervolg niet nodig'. Bij deze twee laatste groepen wordt de beslissing om niet te starten met een Stop-reactie genomen door de Halt-medewerker (eventueel in overleg met de ouder).

¹⁰ Ook over de term 'afhakkers' is discussie mogelijk in het kader van de vrijwilligheid van de Stop-reactie. Deze ouders hebben zich in het eerste gesprek wel bereid verklaard om deel te nemen aan de Stop-reactie en hebben daarvoor ook getekend. Na uitvoering van de basismodule komen zij en de kinderen niet meer (zie hoofdstuk 3 voor een beschrijving van dit proces).

(3,6%; N=140). We noemen dit de groep *weigeraars*. In 7,2% (N=282) van de gevallen is alleen een eerste gesprek met de ouders gehouden en bleek naar aanleiding daarvan *vervolg niet nodig*. De overige 65,7% (N=2.569) van de doorverwezen ouders en kinderen is begonnen aan een Stop-activiteit. Van deze groep is 2,6% (N=68) tussentijds gestopt, de *afhakkers*, en heeft uiteindelijk 97,4% (N=2.501) de Stop-reactie volledig afgerond, hier de groep *volledig uitgevoerd* genoemd.¹¹ Bijna tweederde (64%) van alle ouders en kinderen die zijn doorverwezen naar Halt voert de Stop-reactie volledig uit. De weigeraars vormen de op een na grootste groep. Van alle ouders en kinderen die door de politie naar Stop worden doorverwezen, gaat bijna een op de vijf niet in op het Stop-aanbod. Van alle jongens die zijn doorverwezen rondt uiteindelijk 63,6% de Stop-reactie af, bij de meisjes is dit 67,3%. Van alle autochtone kinderen, waarvan de ouders zijn doorverwezen naar Stop, rondt 64,5% de Stop-reactie uiteindelijk volledig af. Bij doorverwezen niet-autochtone kinderen is dit 62,8%. Van alle doorverwezen zaken die een niet-Haltwaardig feit betroffen (N=176) wordt in 58,0% van de gevallen de Stop-reactie uiteindelijk volledig afgerond.

Verschillen tussen de groepen

In tabel 2 wordt een overzicht gegeven van de verschillen tussen de groepen naar achtergrond- en delictkenmerken. Er zijn geen 'overall' statistisch significante verschillen tussen de doorstroomgroepen naar sekse ($\chi^2(4)=7,07$; $p=0,13$), herkomst ($\chi^2(4)=5,81$; $p=0,21$) en leeftijd (F-waarde(4)=1,9; $p=0,10$). In de tabel is bijvoorbeeld te zien dat het percentage jongens dat niet in behandeling wordt genomen met 87,6%, nauwelijks afwijkt van het percentage in andere groepen. Wanneer specifieker wordt gekeken naar de doorstroomgroep *afhakkers*, dan ligt het percentage niet-autochtone kinderen dat afhaakt met 41,2% hoger dan in de andere doorstroomgroepen (gemiddeld is dit percentage in de andere doorstroomgroepen 28,9%). In paragraaf 2.4 wordt ingegaan op deze groep afhakers. Wel zijn er matige 'overall' statistisch significante verschillen naar Haltwaardig feit ($\chi^2(4)=32,06$; $p<.05$). Gemiddeld gaat het in 95,5% van de zaken om een Haltwaardig feit. Dit percentage ligt lager in die gevallen die niet in behandeling worden genomen (90.3%) en waarbij een vervolg niet nodig wordt geacht (92.9%), dan in de overige gevallen (zie verder paragraaf 2.2.2).

¹¹ Het betreft hier de AuraH codering 'basis uitgevoerd, vervolg uitgevoerd'. Aangenomen wordt dat dit betekent, dat een volledige Stop-reactie, inclusief de modules 'leeractiviteiten' en 'excuses aanbieden' wordt doorlopen.

Tabel 2 Achtergrond- en delictkenmerken van naar Stop doorverwezen kinderen (N=3,905) totaal en naar doorstroomgroep

Kenmerk	Totaal (N=3.905)	Naar doorstroomgroep				Volledig uitgevoerd (N=2.501)
		Niet in behandeling (N=330)	Weigeraars (N=724)	Vervolg niet nodig (N=282)	Afhakers (N=68)	
	(%)					
<i>Sekse</i>						
Jongen	88,6	87,6	89,2	92,2	94,1	88,0
Meisje	11,4	12,4	10,8	7,8	5,9	12,0
<i>Herkomstgroep</i>						
Autochtoon	71,2	71,8	70,6	70,2	58,8	71,8
Allochtoon	28,8	28,8	29,4	29,8	41,2	28,2
<i>Delict*</i>						
Haltwaardig	95,5	90,3	97,1	92,9	98,5	95,9
Niet-Haltwaardig	4,5	9,7	2,9	7,1	1,5	4,1
<i>Leeftijd</i>						
Gemiddelde leeftijd (in jaren)	10,3	10,2	10,2	10,1	10,1	10,3

* $p < 0,05$

Bron: Aurah doorverwijzingen naar Stop 2006-2007

2.1.4 *Samenvattend*

Uit de gesprekken met de politieagenten en de Halt-medewerkers blijkt dat een deel van de kinderen die in aanmerking zouden komen voor de Stop-reactie, niet worden bereikt of niet worden doorverwezen naar hulpverlening. Daarnaast worden ook ouders en kinderen doorverwezen die niet bij de Stop-reactie thuishoren, ook de 'zwaardere' gevallen worden doorverwezen. Verder blijkt uit Aurah registratie dat tweederde van de kinderen en ouders die een Stop-reactie krijgen aangeboden, de interventie ook helemaal afronden. In de volgende paragraaf wordt onderzocht in hoeverre Halt-medewerkers rekening houden met de criteria voor selectie van ouders en kinderen.

2.2 **Selectie**

Een belangrijk criterium om de werking van een interventie te kunnen garanderen, is dat de juiste deelnemers worden geselecteerd. Interventies schieten hun doel voorbij wanneer deelnemers worden geselecteerd die niet voldoen aan de selectiecriteria voor de doelgroep (Ministerie van Justitie, 2005; Van Yperen et al., 2007; Van Yperen & Veerman, 2008). Het selecteren van deelnemers voor wie de interventie niet is bedoeld, kan ertoe leiden dat de interventie niet werkt. In deze paragraaf beschrijven we in hoeverre Halt-medewerkers bij het aanbieden van een Stop-reactie aan ouders en kinderen, rekening houden met de voorgescreven selectiecriteria.

De Stop-reactie is bedoeld voor kinderen beneden de twaalf jaar die een Haltwaardig delict hebben gepleegd, niet eerder een Stop-reactie hebben gehad en waarbij geen sprake is van achterliggende (opvoedings)problematiek (Halt Nederland, 2005). Op basis van het LOF formulier dat door de politie wordt doorgestuurd naar het lokale Halt-bureau, kunnen de selectiecriteria leeftijd,

Haltwaardig feit en eerdere contacten met bureau Halt worden getoetst. De Halt-medewerker die verantwoordelijk is voor de uitvoering of coördinatie van de Stop-reactie toetst de aanmelding op 'Haltwaardigheid', oftewel in hoeverre de betreffende zaak voldoet aan de selectiecriteria voor Stop.¹² Na toetsing nodigt een Halt-medewerker ouders en kind uit voor een eerste gesprek. Aan de Halt-medewerkers is gevraagd naar de toepassing van de selectiecriteria in de praktijk. Tevens is in AuraH nagegaan in hoeverre rekening wordt gehouden met de Stopcriteria leeftijd en Haltwaardig feit bij de kinderen die een Stop-reactie aangeboden krijgen.¹³

2.2.1 Halt-medewerkers

Slechts een vierde van de geïnterviewde Halt-medewerkers (Ni=5) zegt dat bij het aanbieden van een Stop-reactie de selectiecriteria altijd worden nageleefd. Driekwart van de geïnterviewden (Ni=15) geeft aan dat bij hun Halt-bureau soms (Ni=6) of met regelmaat (N=9) op één of meerdere selectiecriteria wordt afgeweken.

Leeftijd

Volgens de Halt-medewerkers wordt van het selectie criterium 'leeftijd' het minst afgeweken. De bovengrens wordt volgens alle respondenten niet overschreden. Dit komt voornamelijk omdat daarvoor binnen de eigen organisatie een alternatieve maatregel bestaat, namelijk de Haltafdoening. De leeftijdsondergrens voor een Stop-reactie wordt in enkele gevallen niet gehanteerd. Voor kinderen jonger dan acht jaar zouden enkel de ouders een gesprek moeten worden aangeboden. Maar enkele medewerkers (N=4) zeggen dat niet alleen ouders, maar ook kinderen beneden de 8 jaar worden doorverwezen naar Stop, een Stop-reactie aangeboden krijgen en de verschillende modules doorlopen.

Haltwaardig feit

De Stop-reactie is bedoeld voor kinderen die een Haltwaardig delict hebben gepleegd. Het gaat dan ondermeer om delicten uit het Wetboek van Strafrecht zoals openlijk geweld tegen goederen, brandstichting, diefstal, oplichting en vernieling, en om overtredingen van het Vuurwerkbesluit of de Wet Personenvervoer (zie bijlage 4 voor een volledig overzicht Halt-feiten). Kinderen die geen Haltwaardig feit hebben gepleegd moeten worden doorverwezen naar bijvoorbeeld het justitieel casus overleg. Sommige Halt-medewerkers (Ni=5) geven aan dat ook kinderen die geen Haltwaardig feit hebben gepleegd worden doorverwezen naar Stop en dat in een aantal gevallen ook een Stop-reactie wordt aangeboden. Een belangrijke reden daarvoor die door veel medewerkers wordt genoemd, is verwoord door een Halt-medewerker: *'Ook als ernstige delicten bij Halt komen, denk ik van ja, doe maar wel. Ik kan me er op zich ook in wel in vinden, anders gebeurt er niks mee.'* (i17)

¹² Op verzoek van de ouders of opvoeders kan een officier van Justitie bepalen dat een kind wel kan deelnemen aan de Stop-reactie ondanks dat sprake is van achterliggende problematiek of een al eerder gevolgde Stop-reactie (Halt Nederland, 2005).

¹³ Voor zover bekend wordt niet in AuraH geregistreerd of sprake is van een eerdere Stop-reactie.

Eerdere Stop-reactie en achterliggende problematiek

Volgens ruim de helft van de geïnterviewden (Ni=14) wordt er bij hun Halt-bureau structureel afgeweken van de selectiecriteria 'geen eerdere Stop-reactie' en 'geen achterliggende problematiek'. Dit gebeurt volgens de respondenten veelal niet zozeer op aanwijzing van de Officier van Justitie of omdat de ouders daarop aandringen (zie voetnoot 12), maar het initiatief om toch een Stop-reactie te starten, ligt bij henzelf. Deze respondenten geven aan 'een oogje dicht te knippen' als het een recidivist betreft (Ni=10) of als sprake is van achterliggende (opvoedings)problematiek (Ni=9). Het beeld dat veel ouders en kinderen met (een vermoeden van) achterliggende problematiek worden doorverwezen naar Stop, blijkt ook uit antwoorden op de stelling in de digitale enquête dat kinderen met een veel ernstiger problematiek dan waarvoor Stop bedoeld is worden doorverwezen: *de helft* (Nd=18) van de geënquêteerden is het met deze stelling eens. In paragraaf 2.3 wordt verder ingegaan op mogelijk achterliggende (opvoedings)problematiek bij degenen die een Stop-reactie aangeboden krijgen.

Redenen voor afwijken van selectiecriteria

Een reden voor het onvoldoende naleven van de selectiecriteria kan zijn dat de criteria als onvoldoende duidelijk worden ervaren. Dit blijkt echter niet het geval. Zowel in de interviews als in antwoorden uit de digitale enquête, wordt aangegeven dat de meerderheid van de respondenten (Nd=28; Ni=16) vindt dat de doelgroep voldoende duidelijk is afgebakend ten aanzien van de bovengrens. Ook is voldoende duidelijk voor welke strafbare feiten een Stop-reactie aangeboden kan worden. Wel plaatst ruim de helft van de geïnterviewden de kanttekening dat de doelgroep niet goed is afgebakend met betrekking tot de ondergrens van het leeftijdscriterium.

De belangrijkste reden voor afwijking van de selectiecriteria die door de geïnterviewde Halt-medewerkers wordt genoemd, is het idee van 'beter iets dan niets'. Men ervaart de verantwoordelijkheid om in ieder geval *een* reactie te geven op delict gedrag. Een reactie is in de ogen van de respondenten beter dan dat er niets gebeurt en het idee dat een alternatieve passende maatregel volgens hen ontbreekt, zorgt ervoor dat men zich bij Halt verantwoordelijk voelt.

2.2.2 AuraH

Op basis van AuraH-registratie over 2006-2007 is nagegaan met welke selectiecriteria rekening wordt gehouden in het al dan niet aanbieden van een Stop-reactie. Hiervoor zijn gegevens beschikbaar over leeftijd en Haltwaardig feit. Uit AuraH blijkt dat 8,5% van de kinderen die worden doorverwezen naar Stop niet in behandeling worden genomen (N=330). De overige kinderen en hun ouders worden uitgenodigd voor een eerste gesprek (N=3.575). Door kinderen die niet in behandeling worden genomen te vergelijken met kinderen die wel worden uitgenodigd, is het mogelijk een indicatie te krijgen van de mate waarin rekening wordt gehouden met de selectiecriteria. Als men in de praktijk rekening houdt met een selectie criterium, dan verwachten we dat in de groep 'niet in behandeling genomen' het percentage kinderen dat niet aan het criterium voldoet significant hoger zal zijn dan in de groep die wordt uitgenodigd voor gesprek.

Leeftijd

In tabel 3 worden de leeftijdsgroepen vergeleken van kinderen die een Stop-reactie aangeboden hebben gekregen ten opzichte van kinderen die door Halt niet in behandeling zijn genomen.¹⁴

Ten eerste bespreken we de leeftijdsgroep beneden de acht jaar (de achtminners). Volgens het handboek Stop-reactie zou de Stop-reactie voor deze kinderen beperkt moeten worden tot enkel een gesprek met (een van) de ouder(s) waarbij het kind niet wordt uitgenodigd. Het is niet de bedoeling dat er ook een vervolgvacature volgt (Halt Nederland, 2005).

Uit tabel 3 valt af te lezen dat 2,5% van de doorverwezen kinderen jonger zijn dan acht jaar op het moment dat ze een Stop-reactie aangeboden krijgen. Het percentage doorverwezen achtminners dat niet in behandeling wordt genomen, verschilt niet significant ($\chi^2=1,31$; $p=0,18$) van het percentage achtminners dat wel een Stop-reactie krijgt aangeboden.¹⁵ Het is mogelijk dat de Stop-reactie bij de achtminners enkel tot een eerste gesprek met ouders en kind wordt beperkt. Dit is onderzocht door bij de groep in behandeling genomen kinderen en die op gesprek zijn verschenen ($N=2.851$), na te gaan of de Stop-reactie bij achtminners vaker dan bij de andere leeftijdsgroepen beperkt blijft tot een oudergesprek (niet weergegeven in de tabel). Uit deze analyse blijkt dat hoewel het percentage achtminners waarbij het Stop-aanbod beperkt blijft tot enkel een ouder gesprek beduidend lager is dan in de andere leeftijdsgroepen (respectievelijk 16,2 vs. 9,7%), het verschil niet statistisch significant is ($\chi^2=2,4$; $p=0,12$).

Ook is nagegaan of de achtminners die een Stop-reactie krijgen aangeboden, enkel de basismodule uitvoeren of ook een leeractiviteit krijgen. De meeste achtminners die een Stop-reactie krijgen aangeboden, blijken ook de reactie volledig te doorlopen (83,8%); dat is 2,0% van degenen die de reactie krijgen aangeboden. Het is mogelijk dat deze kinderen tijdens het uitvoeren van de Stop-reactie een aangepast programma krijgen, maar daarover kunnen we op basis van de ons beschikbare AuraH gegevens niets zeggen en in de interviews is hierover niets gezegd.

Ten tweede levert tabel 3 ook informatie over de leeftijdsbovengrens. Kinderen van twaalf jaar of ouder zouden moeten worden doorverwezen voor een Halt-afdoening. Uit tabel 3 blijkt echter dat bijna vier procent van de kinderen 12 jaar of ouder is op het moment dat ze een Stop-reactie aangeboden krijgen. Het percentage twaalfjarigen en ouder dat een Stop-reactie aangeboden krijgt, wijkt niet significant af van het percentage twaalfjarigen dat niet in behandeling wordt genomen ($\chi^2=0,0$; $p=0,98$).¹⁶

Het is mogelijk dat de twaalfjarigen tijdens het plegen van het delict 11 jaar waren, maar gezien de korte doorlooptijd tussen het gepleegde delict en contact met Stop (zie jaarverslag Halt Nederland, 2007) en de omvang van de groep

¹⁴ Het betreft hier deelnemers die zijn uitgenodigd voor een gesprek op het Haltbureau. De groep 'weigeraars' is eruit gelaten.

¹⁵ Er zijn geen statistisch significante verschillen gevonden tussen de achtminners die niet en de achtminners die wel in behandeling worden genomen naar sekse ($N=99$; respectievelijk 91,7% en 96,6% jongen; $\chi^2=0,01$ $p=0,98$), herkomst ($N=99$; respectievelijk 66,7% en 65,6% autochtoon; $\chi^2=0,00$; $p=1,00$) en Haltwaardig feit ($N=99$; respectievelijk 100,0% en 98,9% Haltwaardig feit; $\chi^2=0,00$; $p=1,00$).

¹⁶ Er zijn geen significante verschillen gevonden tussen de kinderen van 12 jaar en ouder die niet en die wel in behandeling worden genomen naar sekse ($N=153$; respectievelijk 76,9% en 84,3% jongen; $\chi^2=0,09$ $p=0,77$), herkomst ($N=153$; respectievelijk 84,6% en 85,7% autochtoon; $\chi^2=1,17$; $p=0,28$) en Haltwaardig feit ($N=153$; respectievelijk 76,9% en 90,7% Haltwaardig feit; $\chi^2=1,17$; $p=0,28$).

twalfjarigen is dit minder waarschijnlijk. Ook van de twalfjarigen die een Stop-reactie aangeboden krijgen, blijkt het merendeel de reactie volledig af te ronden (90,2%); dat is 3,5% van degenen die de Stop-reactie krijgen aangeboden. Het beeld dat ook twalfjarigen een Stop-reactie aangeboden krijgen en uitvoeren stemt niet overeen met hetgeen in de interviews door de Halt-medewerkers is gezegd.¹⁷

Deze bevindingen indiceren dat de Halt-medewerkers bij de selectie van de kinderen die worden uitgenodigd voor een gesprek bij het aanbieden van een Stop-reactie geen rekening houden met de leeftijdsgrenzen; niet met de ondergrens en ook niet met de leeftijdsgrenzen.

Tabel 3 Stop-reactie wel of niet aangeboden naar leeftijdsgroep

Kenmerk	Niet in behandeling (N=330)	Stop-reactie wel aangeboden (N=3.575)	Toetswaarde ^a	p-waarde
	(%)			
Leeftijd				
Jonger dan 8 jaar overig	3,6 96,4	2,4 97,6	$\chi^2 = 1,31$	p=0,18
12 jaar en ouder overig	3,9 96,1	3,9 96,1	$\chi^2 = 0,00$	p=0,98

^a χ^2 continuïteitscorrectie omdat 2x2 tabel is gebruikt.
Bron: Aurah doorverwijzingen naar Stop 2006-2007

Haltwaardig feit

Tevens is in AuraH nagegaan in hoeverre bij de selectie van naar Stop doorverwezen kinderen rekening wordt gehouden met het selectiecriterium Haltwaardig feit. In tabel 4 wordt een overzicht gegeven van doorverwezen ouders en kinderen uitgesplitst naar Haltwaardigheid van het gepleegde delict. Van degenen die geen Stop-reactie krijgen aangeboden, heeft 9,7% een niet-Haltwaardig delict gepleegd en van degenen die wel een Stop-reactie krijgen aangeboden is dat 4,0% (voor 2006 en 2007 zijn deze cijfers ongeveer gelijk). Deze verschillen zijn statistisch significant ($\chi^2=21,42$; $p<0,01$). Dit betekent dat de Halt-medewerkers bij de selectie van kinderen aan wiens ouders ze een Stop-aanbod doen wel rekening houden met de Haltwaardigheid van het feit.

Ondanks dat bij het doen van een Stop-aanbod rekening wordt gehouden met de Haltwaardigheid van het feit, blijkt in 4,0% (N=144) van de niet-Haltwaardige gevallen wel een Stop-aanbod te worden gedaan. Het gaat dan vooral om eenvoudige mishandeling (45,1%), bedreiging (28,5%) en overige niet-Haltwaardige feiten (13,2%). Overtredingen van de wet Wapens en Munitie (7,6%) en openlijk geweld tegen personen (5,6%) komen minder vaak voor.

¹⁷ Er worden door enkele respondenten redenen genoemd voor het aanbieden van een Stop-reactie aan ouders van twalfjarigen (of ouder). Genoemd worden dat het kinderen betreft die op het moment van het delict nog 11 jaar oud waren, en de doorverwijzing naar Stop plaatsvond nadat hij 12 jaar was geworden (d41); dat de Stop-reactie wordt gegeven voor een groepsdelict waarbij het merendeel van de kinderen twaalfminner is, men vindt het dan rechtvaardiger om de jongere van twaalf jaar ook een Stop-reactie te geven (d42); en dat in sommige gevallen een Stop-reactie als leerstraf wordt gegeven aan twalfjarigen met een leerachterstand (d36). Een andere reden die door een jeugdagent wordt genoemd is dat men op deze wijze probeert de jongere uit het politieke circuit te houden zodat in de toekomst een Haltafdoening ook nog mogelijk is.

In het merendeel van de gevallen (83,7%) blijken de kinderen die een niet-Haltwaardig feit hebben gepleegd de Stop-reactie ook volledig te doorlopen, dat is 3,3% van degenen die de Stop-reactie krijgen aangeboden.

Tabel 4 Stop-reactie wel of niet aangeboden naar Haltwaardigheid van het feit

Kenmerk	Niet in behandeling (N=330)	Stop-reactie wel aangeboden (N=3.575)	Toetswaarde ^a	p-waarde
	(%)			
Haltwaardig feit				
Nee	9,7	4,0	$\chi^2 = 21,42$	p<0,01
Ja	90,3	96		

^a χ^2 continuïteitscorrectie omdat 2x2 tabel is gebruikt.

Bron: Aurah doorverwijzingen naar Stop 2006-2007

2.2.3 *Samenvattend*

Uit de interviews, de digitale enquête en AuraH blijkt dat het grootste deel van de deelnemers wel voldoet aan de selectiecriteria van Halt voor de doelgroep van de Stop-reactie, maar dat in een deel van de gevallen geen rekening wordt gehouden met de selectiecriteria onder het mom van 'beter iets dan niets'. Het criterium geen eerdere Stop-reactie wordt niet gehandhaafd. Ook indiceren de cijfers uit Aurah dat kinderen jonger dan 8 jaar een volledige Stop-reactie doorlopen inclusief modules die enkel voor het kind zijn. Dit kan erop wijzen dat bij deze leeftijdsgroep ook kinderen een Stop-reactie krijgen aangeboden, terwijl in die gevallen enkel de ouder moet worden genodigd (handboek Stop-reactie). Hoewel de Halt-medewerkers wel rekening houden met de Haltwaardigheid van gepleegde delicten, blijkt toch een aanzienlijk deel van de kinderen een niet-Haltwaardig feit te hebben gepleegd. In de volgende paragraaf beschrijven we in hoeverre men bij de selectie van de deelnemers rekening houdt met eventueel achterliggende (opvoedings)problematiek.

2.3 **Signalering achterliggende problematiek**

In het handboek Stop-reactie staat dat bij het eerste gesprek van een Halt-medewerker met ouder(s) en kind, ook signaleringsinstrumenten voor achterliggende problematiek worden afgenomen. Indien daarvan sprake is, dan volgt een advies voor doorverwijzing naar lokale hulpverlening aldus het handboek Stop-reactie, Halt is er immers niet om hulpverlening te bieden (Halt Nederland, 2005).

Om achterliggende problematiek te signaleren hebben de Halt-medewerkers twee signaleringsinstrumenten tot hun beschikking. Het eerste signaleringsinstrument, de Nederlandse versie van de Strength and Difficulties Questionnaire (SDQ; Goodman, 1997, 1999; Van Widenfelt, Goedhart, Treffers, & Goodman, 2003), meet psychosociale problematiek bij het kind. Het tweede instrument, de Vragenlijst Onvervulde Behoeftte aan Opvoedingsondersteuning (VOBO; Hermanns & Groen, 2005; Hermanns & Groen, 2004), meet of ouders problemen ervaren in de opvoeding van hun kind. Aan de Halt-medewerkers is

gevraagd welke signaleringsinstrumenten zij in de praktijk gebruiken en welke beslissingen daarop volgen. Tevens is in AuraH nagegaan in hoeverre bij kinderen die deelnemen aan een Stop-reactie sprake is van achterliggende (opvoedings)problematiek.

2.3.1 De Halt-medewerkers

Zes respondenten geven aan dat bij hun Halt-bureaus de signaleringsinstrumenten structureel worden gebruikt (Ni=6).¹⁸ Bij vier Halt-bureaus worden de signaleringsinstrumenten meestal wel gebruikt, maar soms achterwege gelaten bij de screening (Ni=4). In deze gevallen zijn de medewerkers van mening dat het inzetten van de signaleringsinstrumenten overbodig is.

Tien respondenten (Ni=10) melden dat bij hun Halt-bureau helemaal níet met de voorgeschreven signaleringsinstrumenten wordt gewerkt. Men maakt gebruik van eigen instrumenten (Ni=4), de voorgeschreven instrumenten worden in aangepaste vorm gebruikt (Ni=4) of er wordt geen enkel instrument gebruikt om eventuele achterliggende problematiek te signaleren (Ni=2). De Halt-bureaus die eigen instrumenten gebruiken, gebruikten deze al voor de uniformering (Ni=2) of hebben deze in de afgelopen jaren in samenwerking met de lokale ketenpartners ontwikkeld (een lijst waarop de leefgebieden worden verkend, gemaakt in samenwerking met Bureau Jeugdzorg en de Raad voor de Kinderbescherming of de checklist van de eigen politie regio).

Bij twee Halt-bureaus maakt men helemaal geen gebruik van instrumenten om eventuele achterliggende problematiek te signaleren. Bij één Halt-bureau ligt de signalering zelfs helemaal buiten de taak van de Halt-medewerker. Daar wordt de signalering door een ketenpartner uitgevoerd. Het is uit de interviews niet duidelijk geworden of er in deze gevallen ook contact is opgenomen met de hulpverlenende instantie en of er afspraken zijn gemaakt over de inbedding van de Stop-reactie in het totale pakket van interventies waarmee het kind op dat moment te maken krijgt.

Redenen voor niet of variabel gebruik van signaleringsinstrumenten

Van de twintig Halt-bureaus gebruiken vier de signaleringsinstrumenten niet systematisch (Ni=4) en tien Halt-bureaus gebruiken de voorgeschreven signaleringsinstrumenten niet (Ni=10). De geïnterviewden benoemen verschillende redenen voor het niet gebruiken van de signaleringsinstrumenten. Bij de vier Halt-bureaus die de voorgeschreven signaleringsinstrumenten niet structureel gebruiken, worden instrumenten niet ingezet als uit het eerste gesprek blijkt dat in het gezin al jeugdzorg aanwezig is of als men op basis van eigen inschatting meent dat er geen sprake is van achterliggende (opvoedings)problematiek (Ni=4). Volgens de geïnterviewden is signalering met de gestandaardiseerde instrumenten in dergelijke gevallen overbodig.

Bij de tien Halt-bureaus waar helemaal geen gebruik wordt gemaakt van de voorgeschreven signaleringsinstrumenten benoemt men (naast het niet gebruiken van de signaleringsinstrumenten omdat deze al eerder in de keten door een ketenpartner worden afgenomen) verschillende andere redenen voor niet-ge-

¹⁸ Wel melden twee van deze Halt-bureaus dat de signaleringsinstrumenten niet worden gebruikt bij vuurwerkzaken (Ni=2). Deze reden wordt ook door Halt Nederland genoemd voor het niet structureel afnemen van signaleringsinstrumenten.

bruik. Genoemd worden de praktische onhaalbaarheid en het formele karakter van de voorgeschreven instrumenten.

Ten eerste vinden enkele Halt-medewerkers de voorgeschreven instrumenten theoretisch interessant, maar in de praktijk niet bruikbaar omdat bijvoorbeeld de SDQ niet goed aansluit bij de leeftijd van het kind, de vragen moeilijk of in onvriendelijke bewoordingen gesteld zijn om door ouders of kind alleen in te laten vullen, of omdat soms sprake is van een taalbarrière (Ni=4).

Ten tweede vindt men de signaleringsvragenlijsten te formeel (Ni=4). Liever voert men een goed gesprek en integreert daarbij op zijn/haar eigen manier de vragen uit de instrumenten. De vragenlijsten worden in een dergelijk geval eerder als last en tijdverspilling gezien, dan als nuttig voor de interventie: *'We doen wel een signalering, maar niet met deze instrumenten, omdat we ons er niet fijn bij voelen. We vinden het 'het eeuwige moeten'. Het loopt veel lekkerder als je in een gesprek gewoon vragen stelt. Het is moeilijk zo'n vragenlijst in je gesprek te bouwen.'* (i19)

Doorverwijzing bij problematiek

Aan de Halt-medewerkers is gevraagd of zij kinderen en ouders waarbij sprake is van problematiek doorverwijzen naar hulpverlening. Drie geïnterviewden melden dat bij hun Halt-bureau helemaal niet wordt doorverwezen (Ni=3).¹⁹ De doorverwijzing wordt hier gedaan door een ketenpartner van de Stop-reactie (jeugdagent; 'pak je kans'), of men geeft de ouders een folder met telefoonnummer mee en laat het aan de ouders zelf over.

Verder geven vier respondenten aan dat in hun regio soms in een algemeen overleg met ketenpartners wordt teruggekoppeld en doorverwezen (Ni=4: casus-overleg, een kind dat een Stop-reactie heeft gekregen wordt standaard aangemeld bij een 'Jeugd Preventie Team' of een '12min-netwerk').

Bij de overige Halt-bureaus worden kinderen waarbij een achterliggende problematiek wordt gesignaleerd wel doorverwezen (al dan niet na afronding van een Stop-reactie). De Halt-bureaus die normaal gesproken de signaleringsinstrumenten gebruiken (Ni=10) doen dit op basis van de scores die daar uit naar voren komen. Van hen laat de helft (Ni=5) daarnaast ook de eigen indruk meespelen in deze beslissing kinderen en ouders door te verwijzen. Zo houdt men zich bijvoorbeeld ook niet aan de voorgeschreven standardscore van de signaleringsinstrumenten, aldus een respondent: *'Ook al heb je een screeningsinstrument gebruikt, dan nog interpreteer je zelf de uitkomsten ervan. Daar zijn wel regels voor, maar vaak als er iets minder gescoord wordt en je maakt je toch zorgen dan ga je ook doorverwijzen. Ook al hoeft het volgens het puntenaantal niet.'* (i20).

De Halt-bureaus die de voorgeschreven signaleringsinstrumenten niet gebruiken (Ni=10), gebruiken voor een advies voor doorverwijzen de uitkomsten van een eigen signaleringsinstrument of volgen hun eigen indruk. De Halt-medewerkers prefereren voor het signaleren van achterliggende (opvoedings)problemen hun eigen indruk boven de voorgeschreven signaleringsinstrumenten.

¹⁹ Uit een inventarisatie bij een steekproef van 11 hulpverlenende ketenpartners blijkt dat bij nog vier Haltbureaus (Ni=4) geen samenwerking met hulpverlening is. Redenen die worden genoemd zijn dat volgens de medewerkers kinderen met achterliggende problemen in ieder geval niet bij Stop komen of dat samenwerking lange tijd niet nodig bleek want er waren geen Stopkinderen om door te verwijzen. Op de resultaten van de interviews met ketenpartners wordt in 3.4 verder ingegaan.

Bij de meeste Halt-bureaus (Ni=15) vindt in het kader van een doorverwijzing altijd overleg met ouders en collega's plaats. Daarbij merkt men op dat in het geval van een mogelijke doorverwijzing bijna altijd formeel of informeel overleg wordt gevoerd met collega's onderling en eventueel met andere instanties. In hoeverre door de Halt-medewerkers ook actief contact wordt opgenomen met de hulpverleningsorganisatie en met welke is niet duidelijk geworden in de interviews. In paragraaf 3.4 gaan we nader in op de samenwerking met ketenpartners.

2.3.2 AuraH

Tevens is in AuraH nagegaan of en in welke mate Halt-medewerkers rekening houden met de uitkomsten van de signaleringsinstrumenten. Het is de bedoeling dat in AuraH de gegevens van de signaleringsinstrumenten worden geregistreerd evenals een eventueel gegeven doorverwijzingadvies. De registratie in AuraH blijkt echter verre van compleet.

SDQ en VOBO gegevens geregistreerd in AuraH

Van 15,8% (N=472) van de gevallen waar een ouder-kind gesprek heeft plaatsgevonden zijn SDQ gegevens (bijna) volledig in AuraH geregistreerd.²⁰ Van 14,0% (N=418) van de doorverwezen kinderen zijn VOBO gegevens in AuraH geregistreerd.²¹

Uit een vergelijking van de achtergrondkenmerken tussen deelnemers waarvan geen en waarvan wel SDQ of VOBO gegevens in AuraH zijn geregistreerd, blijkt dat beide groepen significant van elkaar verschillen met betrekking tot sekse, Haltwaardig feit en gemiddelde leeftijd. Kinderen waarvan een SDQ of VOBO score in AuraH zijn geregistreerd zijn iets vaker een meisje, hebben iets vaker een niet-Haltwaardig feit gepleegd en zijn gemiddeld iets ouder dan kinderen waarbij deze scores ontbreken (zie tabellen 16 en 17 in bijlage 7).

Uit de gesprekken met de Halt-medewerkers is duidelijk geworden dat de signaleringsinstrumenten niet in alle gevallen worden afgenomen. Daarnaast leert navraag bij enkele Halt-bureaus dat SDQ en VOBO gegevens selectief worden ingevoerd. Men geeft aan dat de gegevens vooral worden ingevoerd als sprake is van doorverwijzing naar hulpverlening.²²

Op basis van de beschikbare gegevens in AuraH is nagegaan of sprake is van achterliggende problematiek bij kinderen die een Stop-aanbod krijgen en in

²⁰ Van het merendeel van deze kinderen (401) zijn de scores op alle 25 SDQ items geregistreerd in AuraH. Van 71 kinderen bleken maximaal 4 items te ontbreken. De ontbrekende scores van deze kinderen zijn geïmputeerd met de individuele gemiddelde score op de totale SDQ schaal van de bekende items. Een vergelijking van analyses zonder en met geïmputeerde variabelen levert geen verschillen op in de statistisch significante verbanden.

²¹ Van 354 doorverwezen kinderen zijn de scores op alle 30 VOBO items geregistreerd. Bij de overige 64 kinderen ontbreken de scores op maximaal 4 items. Bij deze groep is gekozen om ontbrekende items te vervangen door de score '0' (geen probleem). Dit kan dus een lichte onderschatting opleveren van het aantal gevallen waarin onvoldoende opvoedingsondersteuning wordt ervaren, maar omdat de totaalscore van opvoedingsondersteuning is gebaseerd op tien domeinen is deze onderschatting nihil.

²² Bij lang niet alle kinderen en ouders worden de signaleringslijsten afgenomen en als deze al afgenomen zijn, worden de gegevens niet altijd in AuraH ingevoerd. Om dit nader te onderzoeken zijn door Halt Nederland in mei 2008 directeurs van zes Haltbureaus benaderd met de vraag hoe het komt dat van een beperkt aantal deelnemers SDQ en VOBO gegevens zijn ingevoerd in AuraH. Aangegeven werd dat in de meeste regio's beide signaleringsinstrumenten wel worden afgenomen, maar dat de resultaten alleen in AuraH worden ingevoerd als sprake is van doorverwijzing naar hulpverlening. Uit de analyses blijkt echter dat men lokaal onvoldoende op de hoogte is van welke gegevens wel en welke niet in AuraH worden geregistreerd.

hoeverre er een doorverwijzing is gedaan naar hulpverlening indien de score op een van de signaleringsinstrumenten daartoe aanleiding bood.²³

SDQ: Psychosociale problematiek

De SDQ (Goodman, 1997; Goodman, 1999; Van Widenfelt et al., 2003) is een signaleringsvragenlijst die in de dagelijkse praktijk van de Stop-reactie wordt gebruikt om een indicatie te krijgen van achterliggende psychosociale problematiek. De lijst bestaat uit 25 items waarvan 20 items betrekking hebben op gedrags- of emotionele problemen.²⁴ Per item kunnen de kinderen op een 3-punts schaal aangeven in hoeverre deze voor hen opgaat (helemaal niet waar; een beetje waar; waar). Door de scores op deze 20 items op te tellen kan een indicatie worden verkregen van psychosociale problematiek. Daarvoor is op basis van valideringsonderzoek onder een populatie kinderen een klinische range vastgesteld. Een totaalscore van 20 punten of hoger indiceert dat mogelijk sprake is van psychosociale problematiek.²⁵ In het handboek 'Stop-reactie' wordt aangeraden in dat geval kind en ouders door te verwijzen naar de hulpverlening.

Van de 472 kinderen van wie een SDQ-score is geregistreerd in AuraH, heeft een op de acht kinderen (N=60; 12,7%) op de totale SDQ-schaal een score van 20 punten of hoger en valt daarmee in de klinische range (zie tabel 5). Er zijn geen statistisch significante ($p < 0,05$) verschillen naar sekse en Haltwaardigheid van het feit tussen kinderen die geen en kinderen die wel een klinische score hebben op de SDQ schaal. Ook verschillen de kinderen zonder en met een klinische score op de SDQ niet wat betreft gemiddelde leeftijd (T-waarde(470)=1,42; $p=0,16$). Wel zijn er verschillen naar herkomstgroep. Significant meer kinderen van autochtone herkomst dan kinderen van niet-autochtone herkomst hebben een klinische score op de SDQ (respectievelijk 15,2% vs. 7,4%; $p < 0,05$).

²³ Als achterliggende problematiek wordt gesignaleerd dan dient volgens het handboek een doorverwijzingsadvies te volgen. Indirect biedt AuraH ook informatie over of een doorverwijzing of een dergelijk advies is gegeven, namelijk aan de hand van een zorgmelding. In de praktijk blijkt nauwelijks te worden geregistreerd of sprake was van een zorgmelding. Van de 2.991 in 2006-2007 doorverwezen kinderen die minstens de basismodule hebben uitgevoerd blijkt dat in 3,5% van de gevallen een zorgmelding is geweest, in 10,5% van de gevallen geen zorgmelding is geweest en dat van de overige 86,0% onbekend is of er een zorgmelding is geweest.

²⁴ Met de 25 SDQ items worden vijf schalen gemeten te weten 1) hyperactief gedrag en aandachtsproblemen, 2) emotionele problemen, 3) problemen in de relatie met leeftijdsgenoten, 4) gedragsproblemen en 5) prosociaal gedrag. Voor het vaststellen van psychosociale problemen worden de items om prosociaal gedrag te meten buiten beschouwing gelaten.

²⁵ In het Handboek Halt wordt als afkappunt een score van 20 of hoger gebruikt. Wij hanteren in dit onderzoek dit afkappunt. Voor Stop is dit punt gebaseerd op een pilotstudie onder 444 twaalfjarigen en ouder die een Haltafdoening hadden gekregen en 45 twaalfminners die een Stop-reactie aangeboden hadden gekregen (Hermanns & Groen, 2005). De klinische scores zijn echter niet voor ieder land gelijk. Voor de VS gelden als afkappunt op de totale SDQ schaal een score van 20 (Goodman, 1999; Van Widenfelt et al., 2003). Goedhart et al. (2003) hebben voor Nederland andere normgegevens berekend. Volgens deze auteurs is het afkappunt voor de klinische score 17 of meer. Als dit afkappunt zou worden gehanteerd dan zouden meer kinderen tot de klinische groep worden gerekend.

Tabel 5 SDQ klinische score naar sekse, herkomstgroep en Haltwaardigheid van het feit (N=472)

Kenmerk	Totaal (N=472)	sekse		herkomstgroep		Haltwaardig feit	
		man (N=402)	vrouw (N=70)	autochtoon (N=323)	allochtoon (N=149)	nee (N=37)	ja (N=435)
	(%)						
SDQ klinische range ja (≥ 20 punten)	12,7	12,2	15,7	15,2	7,4	8,1	13,1
Toets-waarde; p-waarde		$\chi^2=0,39$; p=0,53		$\chi^2=4,89$; p<0,05		$\chi^2=0,38$; p=0,54	

Bron: Aurah, doorverwezen jongeren 2006-2007, selectie SDQ geregistreerd in Aurah

Vervolgens is nagegaan of kinderen die op de SDQ-schaal in de klinische range scoren vaker dan andere kinderen niet starten met een Stop-reactie (zie tabel 6). Er zijn geen statistisch significante verschillen tussen de groepen. Alle kinderen die op de SDQ-schaal in de klinische range scoren, beginnen aan een Stop-reactie en het merendeel van de kinderen dat niet in de klinische range scoort (94,9%) begint na een basisgesprek aan een Stop-reactie.

Ook is onderzocht of degenen die in de klinische range scoren (dat wil zeggen dat sprake is van ernstige problematiek), vaker dan anderen worden doorverwezen. Van het merendeel van de deelnemers (73,1%) waarvan wel een SDQ score beschikbaar is, is het onbekend of er al dan niet een doorverwijzing naar de hulpverlening is gegeven. Dit geldt zowel voor degenen die niet als degenen die wel in de klinische range scoren. Verder blijkt dat bij een op de vijf kinderen (21,7%) waarbij een doorverwijzing naar hulpverlening zou moeten volgen, geen doorverwijzing volgt. Ondanks dit gegeven krijgen meer kinderen die in de klinische range scoren een doorverwijzingadvies dan de andere kinderen. Degenen waarvan niet bekend is of er sprake is van doorverwijzing buiten beschouwing gelaten, blijkt 38,1% van de kinderen met een klinische score een doorverwijzingadvies te krijgen tegen 16,0% van degenen zonder klinische score op de SDQ ($\chi^2=4,1$; p<0,05). Dit kan erop duiden dat in de praktijk bij doorverwijzen in beperkte mate rekening wordt gehouden met de signalering van de SDQ. Maar omdat ook andere aspecten in het doorverwijzen naar hulpverlening meespelen, bijvoorbeeld de beschikbaarheid van hulpverlening, de eigen indruk van de Halt-medewerker, de signalering op het VOBO instrument, kunnen we dit niet met zekerheid stellen.

Tabel 6 SDQ klinische score naar sekse, herkomstgroep, Haltwaardigheid van het feit en gemiddelde leeftijd (N=472)

Kenmerk	Totaal	SDQ klinische range		Toets-waarde	P-waarde
	(N=472)	nee (N=412)	ja (≥ 20 punten) (N=60)		
	(%)				
<i>Stop-reactie</i>					
Maximaal basisgesprek	5,1	5,8	0,0	$\chi^2=2,60$	p=0,10
Basisgesprek en vervolg	94,9	94,2	100,0		
<i>Doorverwijzing</i>					
Ja	5,3	4,1	13,3	$\chi^2=6,90$	p=0,00
Nee	21,6	21,6	21,7		
Onbekend	73,1	74,3	65,0		

Bron: AuraH, doorverwezen kinderen 2006-2007; selectie SDQ geregistreerd

De scores op de SDQ van de 10-11-jarige Stop deelnemers zijn vergeleken met de scores van 10-11-jarigen uit een steekproef van de algemene populatie van kinderen, de WODC Monitor Zelfgerapporteerde Jeugdcriminaliteit (Van der Laan & Blom, 2006). Uit deze vergelijking blijkt dat kinderen die een Stop-reactie aangeboden krijgen gemiddeld meer psychosociale problemen vertonen dan 10-11-jarigen uit een algemene populatiesteekproef (gemiddelde score op de totale SDQ schaal is respectievelijk 12,04 (SD=6,28) en 9,48 (SD=0,30); T-waarde(658)=6,9; $p<0,01$).²⁶ Op basis van Cohen's d ($d=0,7$) kan worden gesteld dat sprake is van een groot verschil. Met andere woorden, hoewel hier sprake is van een selectieve groep kinderen die een Stop-reactie aangeboden heeft gekregen, lijkt Stop wel een signaleringsplaats te zijn voor kinderen met psychosociale problemen.

VOBO: ontregelde opvoedingssituatie

De VOBO is een gestandaardiseerde signaleringsvragenlijst voor zorgwekkende opvoedingssituaties (Hermanns & Groen, 2005; Hermanns & Groen, 2004). Op 10 kernthema's wordt nagegaan in hoeverre (een van de) ouders problemen ervaren in de opvoeding van het betreffende kind, hoe belastend deze problemen zijn en of ondersteuning gewenst is en is gezocht. De VOBO is ontwikkeld voor verschillende leeftijdsgroepen waaronder de groep ouders met kinderen in de leeftijd van 6 tot 12 jaar (zie bijvoorbeeld Hermanns, Hoffenaar, De Klerk, & Bos, 2007; Hermanns & Groen, 2005; Hermanns & Groen, 2004).

In de VOBO die door Halt bij de Stop-reactie wordt gebruikt hebben de thema's betrekking op door ouders ervaren problemen ten aanzien van 1) het gedrag van hun kind, 2) het functioneren op school, 3) de omgang met leeftijdgenoten, 4) de activiteiten in de vrije tijd, 5) het gebruik van genotmiddelen, 6) uitingen van emoties, 7) lichamelijke klachten, 8) het stellen van regels en grenzen, 9) de communicatie met hun kind en 10) de interactie tussen ouders onderling waar het kind last van heeft. Per thema wordt gevraagd of de ouder een probleem ervaart en hoe zwaar dit probleem is; of de ouder behoefte heeft aan ondersteuning bij dit probleem; of de ouder ondersteuning heeft gekregen en indien

²⁶ Opvallend is ook de grote standaarddeviatie bij de Stopkinderen in vergelijking met die bij de WODC MZJ kinderen. Bij de Stopgroep zijn de verschillen onderling op de SDQ score groot.

ja van wie en of deze ondersteuning hielp. De Halt-medewerker vult op een gestandaardiseerd formulier de antwoorden in en telt het aantal keren dat een ouder 'geen' of 'geen passende ondersteuning' heeft gekregen. Aangenomen wordt dat als ouders op een van de tien thema's een probleem ervaart in de opvoeding, daarvoor ondersteuning willen maar deze ondersteuning niet hebben gekregen of onvoldoende ondersteuning hebben gekregen, er sprake is van een *ontregelde opvoedingssituatie* (Hermanns, email communicatie, 6 mei 2008; zie ook Stop Handboek, 2005). In dat geval is doorverwijzing naar een hulpverleningsinstantie geïndiceerd.

Van de kinderen die in 2006-2007 zijn doorverwezen naar een Stop-reactie zijn van 418 kinderen VOBO gegevens in AuraH geregistreerd. Nagegaan is bij hoeveel daarvan sprake was van een ontregelde opvoedingssituatie.²⁷ In 11,0% (N=46) van de gevallen bleek sprake van een ontregelde opvoedingssituatie. Het merendeel van de ouders van deze kinderen ervaart op 1 (32,6%) of 2 (28,3%) thema's problemen in de opvoeding waarvoor ze wel ondersteuning zouden willen, maar niet hebben gekregen of waarvoor de geboden ondersteuning niet afdoende was (gemiddeld is op 2,5 thema's (SD=1,7) sprake van ontregeling). Er zijn geen statistisch significante verschillen naar sekse, herkomst, of Haltwaardig feit tussen degenen waarbij geen problemen in de opvoeding zijn ervaren en degenen bij wie dit wel het geval is (zie tabel 7). Ook zijn er geen verschillen in leeftijd (gemiddelde leeftijd respectievelijk 10,4 vs. 10,3; T-waarde (416)=0,97; p=0,33).

Tabel 7 VOBO onvoldoende ervaren opvoedingsondersteuning bij problemen (minstens 1 keer), naar sekse, herkomst en haltwaardig feit (N=418)

Kenmerk	Totaal (N=418)	Sekse		herkomst		Haltwaardig feit	
		Man (N=356)	Vrouw (N=62)	Autochtoon (N=283)	Allochtoon (N=135)	nee (N=36)	ja (N=382)
		(%)					
Vobo score							
1 of meer	11,0	10,1	16,1	12,0	8,9	16,7	10,5
Toetswaarde (p-waarde)		$\chi^2=1,39$; p=0,24		$\chi^2=0,62$; p=0,43		$\chi^2=0,73$; p=0,39	

Bron: AuraH, doorverwezen jongeren 2006-2007, selectie SDQ geregistreerd in AuraH

Vervolgens is ook onderzocht welke verschillen er tussen beide groepen kinderen zijn naar doorstroom in de Stop-reactie en doorverwijzing naar hulpverlening (zie tabel 8). Van de kinderen van wie een VOBO score bekend is, gaat het merendeel (94,7%) in op het Stop-aanbod. Daarbij zijn geen verschillen tussen de kinderen waarbij volgens de ouders geen en kinderen waarbij volgens de ouders wel sprake is van een ontregelde opvoedingssituatie.

Met betrekking tot gedane doorverwijzing valt ook hier op dat in het merendeel van de gevallen niet geregistreerd is of er een doorverwijzing naar de hulpverlening is gedaan. Als enkel gekeken wordt naar degenen waarvan wel informatie is geregistreerd (N=105) blijken er wel statistisch significante verschillen te zijn tussen de groepen. In die situaties waar een ontregelde opvoedingssituatie wordt gesignaleerd, wordt ook relatief vaker een doorverwijzing geregistreerd

²⁷ Onderzocht is of ouders een probleem ervoeren, daarvoor ondersteuning wilden, maar deze niet hebben gekregen of vinden dat de geboden ondersteuning onvoldoende was.

dan in die situaties waarin dat niet het geval is (respectievelijk 19,6% vs. 3,0%; $p < 0,01$).

Uit de analyse van VOBO gegevens blijkt dat ook ouders van kinderen waarbij sprake is van een ontregelde opvoedingssituatie een Stop-reactie krijgen aangeboden en dat ook een vervolg wordt gegeven aan de Stop-reactie. Ook indiceren de gegevens dat Halt-medewerkers als er sprake is van achterliggende problematiek (iets) vaker doorverwijzen naar hulpverlening.

Tabel 8 VOBO ontregelde opvoedingsondersteuning bij problemen (minstens 1 keer), naar Stop-reactie en doorverwijzing (N=418)

	Totaal (N=418) (%)	VOBO nee (N=372)	VOBO ja (≥ 1 punt) (N=46)	Toets-waarde	p-waarde
<i>Stop-reactie</i>					
maximaal basisgesprek	5,3	5,6	2,2	$\chi^2=0,42$	p=0,52
basisgesprek en vervolg	94,7	94,4	97,8		
<i>Doorverwijzing</i>					
Ja	4,8	3,0	19,6	$\chi^2=16,95$	p=0,00
Nee	24,4	24,2	26,1		
onbekend	70,8	72,8	54,3		

Bron: AuraH, doorverwezen kinderen 2006-2007; selectie SDQ geregistreerd

2.3.3 *Samenvattend*

Uit de resultaten blijkt dat van een aanzienlijk deel van de ouders en kinderen geen informatie afkomstig van de signaleringsinstrumenten is geregistreerd in AuraH. In die gevallen dat informatie is geregistreerd blijkt ongeveer een op de tien kinderen en ouders in de klinische range te scoren. Hoewel we deze gegevens gezien de selectieve groep niet zonder meer kunnen extrapoleren, zou dit betekenen dat ongeveer 13% van de 1.500 kinderen die jaarlijks een Stop-reactie ondergaan, opvoedingsondersteuning nodig hebben. Omdat niet alles wordt geregistreerd zou dit wel eens een onderrapportage kunnen zijn. Verder blijkt uit het bovenstaande dat Halt-medewerkers ook een Stop-reactie aanbieden als tijdens het ouder-kind gesprek op de signaleringsinstrumenten gesignaleerd wordt dat er mogelijk sprake is van achterliggende (opvoedings)problematiek. De gegevens indiceren ook dat men bij problemen iets vaker doorverwijst, hoewel dit niet in alle gevallen gebeurt. Ook blijkt dat de kinderen die in aanraking komen met een Stop-reactie gemiddeld meer psychosociale problemen ervaren dan kinderen in een algemene steekproef van 10-11-jarigen. De Stop-reactie lijkt wel degelijk een vindplaats voor achterliggende problemen.

2.4 **Betrokkenheid en motivatie van deelnemers**

Een algemeen werkzame factor voor de doeltreffendheid van interventies heeft betrekking op de motivatie van deelnemers. Interventies zijn minder succesvol als betrokkenen niet gemotiveerd zijn voor deelname. De Stop-reactie is in principe een vrijwillige reactie. Dit impliceert dat ouders en kinderen die deelnemen

in zekere mate gemotiveerd zouden moeten zijn. Omdat in het onderzoek ouders en kinderen niet zijn ondervraagd, is het alleen mogelijk indirect zicht te krijgen op de motivatie van degenen die een Stop-reactie aangeboden krijgen en daaraan deelnemen. Het motiveren van ouders en kinderen tot deelname aan de Stop-reactie begint al op het niveau van de politie. Ook kan de Halt-medewerker in gesprek met ouders hen proberen te motiveren tot deelname. In de interviews is gevraagd in hoeverre de jeugdagenten en Halt-medewerkers rekening houden met de motivatie om deel te nemen aan de Stop-reactie en in hoeverre men het als een taak ziet om ouders te motiveren. Daarnaast biedt AuraH indirect ook een indicatie van de motivatie van deelnemers voor deelname aan de Stop-reactie.

2.4.1 De jeugdagenten

Volgens bijna alle jeugdagenten (Np=9) heeft de politie ook als taak ouders van twaalfminners die een strafbaar feit hebben gepleegd te motiveren voor deelname aan een Stop-reactie. Men adviseert ouders over de Stop-reactie en probeert daarbij duidelijk te maken dat tijdens een Stop-reactie gewerkt wordt aan bewustwording bij het kind dat zijn gedrag ontoelaatbaar is geweest. In enkele gevallen geeft men aan om met ouders hierover in gesprek te gaan (Np=2). Eén jeugdagent geeft aan dat het niet de taak van de politie is ouders over te halen tot deelname aan een Stop-reactie: *'We doen het aanbod, wil men niet dan blijft het daar gewoon bij'* (p16)

Volgens acht van de elf jeugdagenten wordt in hun district een melding gedaan bij Bureau Jeugdzorg als ouders weigeren in te gaan op een Stop-aanbod en men de idee heeft dat in het gezin zorg nodig is. In enkele gevallen gebeurt deze melding zelfs standaard na een weigering: het gedrag van het kind en de weigering van ouders wordt als een reden beschouwd dat het gezin hulp nodig heeft (Np=3). In de andere gevallen meldt men alleen aan bij Bureau Jeugdzorg indien al zorgen zijn signaleerd (Np=5).

2.4.2 De Halt-medewerkers

In de interviews is gevraagd in hoeverre men bij het doen van een Stop-aanbod rekening houdt met de motivatie van ouders en kind en welke inspanningen worden verricht om de motivatie te bevorderen. Het merendeel van de geïnterviewden (Ni=16) geeft aan dat motivatie van de ouders voor deelname essentieel is omdat de Stop-reactie op basis van vrijwilligheid is. Een deel van hen (Ni=9) ziet het ook als een taak van de Halt-medewerker om tijdens het eerste gesprek de ouders te motiveren tot deelname aan de Stop-activiteiten. Een klein aantal Halt-medewerkers (Ni=5) geeft aan dat het geen zin heeft om ouders die ongemotiveerd zijn alsnog te motiveren. Dat is niet de taak van Halt. In één interview wordt aangegeven dat het motiveren van ouders niet alleen een taak is van Halt, maar ook van de politie: *'daar moet men voorkneden voor Stop'* (i3).

Desgevraagd wordt in acht interviews aangegeven op welke wijze men ouders probeert te motiveren tot deelname aan de Stop-reactie. Motiveren gebeurt door aan te geven dat als eenmaal is besloten tot deelname er geen sprake meer is van vrijblijvendheid (Ni=2), de inzet van ouders te vragen in de hulp aan hun

kind (Ni=2), in te gaan op de behoeften die leven bij ouders voor hulp aan hun kind (Ni=2) of de demotivatie bespreekbaar maken (Ni=2).

2.4.3 AuraH

AuraH biedt indirect mogelijkheden om de betrokkenheid van deelnemers te onderzoeken. Ten eerste kan door degenen die op gesprek komen en besluiten tot deelname te vergelijken met degenen die niet komen of na een eerste gesprek weigeren in te gaan indirect zicht worden gekregen op de betrokkenheid tot deelname aan Stop. Ten tweede biedt een vergelijking van degenen die de interventie volledig afronden ten opzichte van de afhakers indirect zicht op de motivatie van deelnemers tijdens de Stop-reactie. Voor beide vergelijkingen zijn verschillen nagegaan naar sekse, leeftijd, herkomst en type delict.

Weigeraars versus deelnemers

Eerst zijn degenen die een Stop-reactie krijgen aangeboden, maar niet komen opdagen of na het eerste gesprek besluiten niet door te gaan (de weigeraars) vergeleken met degenen die besluiten deel te nemen aan de Stop-reactie. Op basis van AuraH gegevens over doorverwijzingen in 2006 en 2007 zijn we nagegaan hoeveel kinderen en hun ouders een Stop-aanbod krijgen maar niet komen opdagen, of na het eerste gesprek weigeren in te gaan op het aanbod. Deze groep is vervolgens op enkele achtergrondkenmerken vergeleken met degenen die wel ingaan op het Stop-aanbod. Van de 3.575 naar Stop doorverwezen kinderen die in 2006-2007 in behandeling zijn genomen, gaat 20,3% (N=724) niet in op het aanbod, hetzij omdat ouders niet komen opdagen op het eerste gesprek, hetzij omdat ouders na het eerste gesprek besluiten niet op het aanbod in te gaan. Het resterende deel van de doorverwezen ouders van twaalfminners (N=2.851) gaat akkoord met het deelnemen aan een Stop-reactie. In tabel 9 worden de verschillen tussen de weigeraars en degenen die akkoord gaan weergegeven naar achtergrond en delictkenmerken. Daaruit blijkt dat er geen statistisch significante verschillen ($p < .05$) zijn tussen beide groepen wat betreft sekse, herkomst, Haltwaardig feit of gemiddelde leeftijd. Dit betekent dat er wat deze achtergrondkenmerken betreft geen specifieke groepen zijn te onderscheiden die vaker weigeren deel te nemen aan de Stop-reactie.

Tabel 9 **Achtergrond- en delictkenmerken van kinderen weigeraars en deelnemers (N=3.575), in %**

Kenmerk	Weigeraars (N=724) (%)	Deelnemers ^a (N=2.851)	Toetswaarde ^b	p-waarde
Jongen	89,2	88,6	$\chi^2=0,17$	p=0,68
Autochtoon	70,6	71,3	$\chi^2=0,12$	p=0,73
Haltwaardig feit	97,1	95,7	$\chi^2=2,63$	p=0,10
Gemiddelde leeftijd	10,8	10,8	T-waarde (3.573)=-1,33	p=0,18

^a basis uitgevoerd, geen vervolg; basis uitgevoerd, vervolg voortijdig afgebroken; basis uitgevoerd, vervolg uitgevoerd.

^b Chi-kwadraat toets (continuity correction) of T-toets.

Bron: Aurah doorverwijzingen naar Stop 2006-2007

Afhakers versus afronders

Vervolgens zijn ook degenen die wel beginnen aan een Stop-reactie maar deze niet afronden (afhakers) vergeleken met degenen die de Stop-reactie volledig

afronden (afroenders). Van 2.851 kinderen die ingaan op een Stop-aanbod blijkt voor 282 kinderen een vervolg niet nodig (het is niet duidelijk geworden waarom een vervolg voor hen niet nodig is). De overige 2.569 kinderen (65,7% van het aantal kinderen dat is doorverwezen naar de Stop-reactie) starten met een vervolgvactiviteit van de Stop-reactie (zie hoofdstuk 3). Het merendeel van deze kinderen voert zowel de basis als het vervolg van de Stop-reactie uit (97,4%; N=2.501). De overige 2,7% stopt gaande het traject. De redenen die daarvoor worden gegeven in AuraH zijn dat ouders het contact verbreken (51,5%) of alsnog afzien van een vervolg (45,6%).

In tabel 10 worden verschillen naar achtergrondkenmerken (sekse, herkomst, leeftijd) en delictkenmerk tussen degenen die afhaken en degenen die de Stop-reactie volledig afronden gegeven. Het merendeel van de deelnemers die ingaan op een Stop-aanbod, rondt de Stop-reactie volledig af. Degenen die afhaken en de Stop-reactie volledig uitvoeren verschillen niet statistisch significant ($p < 0,01$) van elkaar met betrekking tot sekse, Haltwaardig feit of gemiddelde leeftijd. Wel zijn er verschillen naar herkomstgroep. Bij de afhakers is het percentage kinderen van autochtone herkomst significant ($p < 0,05$) lager dan bij degenen die de Stop-reactie afronden (respectievelijk 58,8% en 71,8%). Dit impliceert dat allochtone kinderen relatief vaker afhaken. Daarbij moet wel gezegd worden dat van alle kinderen van allochtone herkomst die ingaan op een Stop-reactie (N=734) het overgrote merendeel (96,2%) de Stop-reactie ook volledig afrondt.

Tabel 10 Achtergrond- en delictkenmerken van kinderen die Stop volledig uitvoeren en degenen die afhaken (N=2,569), in %

Kenmerk	Afhakers (N=68) (%)	Volledig uitgevoerd (N=2.501)	Toetswaarde ^a	p-waarde
Jongen	94,1	88,0	$\chi^2=1,8$	p=0,18
Autochtoon*	58,8	71,8	$\chi^2=4,8$	p<0,05
Haltwaardig feit	97,1	96,0	$\chi^2=0,0$	p=0,89
Gemiddelde leeftijd	10,2	10,3	T-waarde (2.567)=1,1	p=0,26

* $p < 0,05$

^a Chi-kwadraat toets (continuity correction) of T-toets.

Bron: AuraH doorverwijzingen naar Stop 2006-2007

Uit AuraH gegevens blijkt dat het percentage afhakers relatief laag is. Dit wijst erop dat ouders en hun kinderen die deelnemen aan een Stop-reactie voldoende gemotiveerd zijn om de reactie tot het einde toe af te maken. Dit is natuurlijk ook niet verwonderlijk gegeven het vrijwillige karakter van Stop. Niet gemotiveerde ouders en kinderen komen niet opdagen of weigeren na het eerste gesprek door te gaan voor een vervolg. Omdat deze informatie ook in AuraH beschikbaar is, zijn deze groepen ook vergeleken met degenen die een Stop-reactie volledig afmaken. In tabel 11 worden de resultaten gegeven. Uit de tabel blijkt dat er geen significante verschillen zijn naar achtergrondkenmerken tussen ouders en kinderen die besluiten niet in te gaan op een Stop-aanbod en ouders en kinderen die de Stop-reactie volledig afronden.

Omdat in dit onderzoek ouders en kinderen niet zijn benaderd weten we van de deelnemers niet waarom ze afhaken. Wel is aan de Halt-medewerkers gevraagd of volgens hen het afhaken samenhangt met de intensiteit van de reactie. De

maximale duur van de Stop-reactie voor ouder en kind bedraagt 10 uur. Volgens het merendeel van de respondenten op de digitale enquête (Nd=28) is de Stop-reactie niet te intensief voor de kinderen. Bijna alle ondervraagden (Nd=33) zijn het dan ook oneens met de stelling dat ouders en kinderen afhaken doordat de Stop-reactie te intensief is.

Tabel 11 Achtergrond- en delictkenmerken van kinderen die weigeren in te gaan op Stop aanbod en degenen die volledig uitvoeren (N=3.225), in %

Kenmerk	Geen vervolg		Volledig uitgevoerd (N=2.501)	Toets-waarde	P-waarde
	Niet op gesprek (N=584) (%)	Ouders weigeren			
Jongen	89,4	88,6	88,0	$\chi^2=0,83$	$p=0,66$
Autochtoon	71,2	67,9	71,8	$\chi^2=1,02$	$p=0,60$
Haltwaardig	97,1	97,1	95,9	$\chi^2=2,12$	$p=0,35$
Gemiddelde leeftijd	10,7	10,8	10,8	F-waarde (2, 3.222)=2,02	$p=0,13$

Bron: Aurah doorverwijzingen naar Stop 2006-2007

2.4.4 *Samenvattend*

Uit de resultaten blijkt uit de resultaten in deze paragraaf dat Halt in het kader van de Stop-reactie overwegend te maken krijgt met ouders en kinderen die gemotiveerd zijn voor deelname. Ook blijkt dat het merendeel van de respondenten, zowel de jeugdagenten als de Halt-medewerkers het als een belangrijke taak zien om ouders en kinderen te motiveren. Sommige respondenten gaan zelfs zover dat als men besloten heeft tot deelname ze de ouders dringend vertellen dat er vanaf dat moment geen sprake meer is van vrijblijvendheid.

2.5 Beantwoording onderzoeksvragen bereik, selectie en motivatie

Met de resultaten die in dit hoofdstuk zijn beschreven kunnen we de eerste twee onderzoeksvragen beantwoorden. De eerste onderzoeksvraag heeft betrekking op bereik en selectie van de doelgroep. De tweede vraag betreft de betrokkenheid en motivatie van de deelnemers.

2.5.1 *Bereik van de doelgroep*

In box 2 worden de bevindingen over het bereik van de doelgroep van Stop samengevat. Hoewel het merendeel van kinderen en ouders dat bij Stop terecht komt voldoet aan de selectiecriteria van de doelgroep, wordt volgens zowel de jeugdagenten als de Halt-medewerkers de doelgroep niet volledig bereikt. Daarbij is een onderscheid te maken tussen kinderen die niet worden bereikt maar wel in aanmerking zouden komen voor de Stop-reactie en kinderen die wel worden bereikt, een Stop-reactie krijgen aangeboden en deze afronden maar niet voldoen aan de selectiecriteria. Stop krijgt te maken met een selectieve groep van kinderen die vanwege hun delictgedrag in aanraking zijn gekomen

met de politie, zijn doorverwezen door de politie en vrijwillig zijn ingegaan op het aanbod. Hoe groot de groep kinderen en hun ouders is die wel in aanmerking zou komen voor de Stop-reactie, maar niet wordt bereikt is niet te zeggen omdat een landelijke registratie daarvoor ontbreekt. Deze bevindingen bevestigen die uit eerder onderzoek naar het bereik van de doelgroep (Slump et al., 2000; Klooster et al., 2002).

Box 2 Bereik doelgroep van de Stop-reactie

<i>Handboek</i>	<i>Jeugdagenten</i>	<i>Halt-bureaus</i>	<i>Registratiegegevens AuraH^b</i>
	<i>(Np=11)^a</i>	<i>(Nd=36; Ni=20)^a</i>	<i>(N=3.905)</i>
<i>1a. Welke groep kinderen wordt bereikt bij doorverwijzing naar de Stop-reactie?</i>			
De selectiecriteria zijn:	Naast kinderen die volgens de selectiecriteria in aanmerking komen worden door de jeugdagenten twee groepen kinderen onderscheiden:	Een aanzienlijk deel van de doelgroep wordt wel bereikt. Wel bereikt worden kinderen die:	Achtergrondkenmerken van in 2006-2007 doorverwezen kinderen zijn:
<ul style="list-style-type: none"> - Twaalfminners (kinderen jonger dan 8 jaar alleen een gesprek met ouders) die Haltwaardig feit hebben gepleegd, niet eerder een Stop-reactie hebben gehad en waarbij geen sprake is van achterliggende (psychosociale of opvoedkundige) problematiek. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kinderen die niet worden bereikt of doorgestuurd, maar wel in aanmerking komen. Belangrijke redenen zijn dat men sommige delicten als bagatel ziet, dat doorverwijzen veel extra administratie oplevert en dat Stop onbekend is. - Kinderen die niet aan selectiecriteria voldoen maar toch worden doorverwezen. Ook kinderen met problematiek worden doorverwezen omdat men toch een reactie wil geven. 	<ul style="list-style-type: none"> - In aanraking komen met politie, door de politie worden doorverwezen en ouders hebben die instemmen met een Stop-aanbod. Het merendeel van deze kinderen valt binnen de selectiecriteria van de Stop-reactie. - Daarnaast blijken ook kinderen met achterliggende problematiek een Stop-aanbod te krijgen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Gemiddelde leeftijd is 10 jaar en 4 maanden. Het jongste geregistreerde kind is 5 jaar en 9 maanden, het oudste 13 jaar en 6 maanden; 95,5% heeft 'Halt-waardig' feit gepleegd; 88,6% is een jongen; 71,2% is van autochtone herkomst.

^a Nd=digitale enquête; Np=interviews Politie; Ni=interviews Haltmedewerkers.

^b Doorverwijzingen in 2006-2007.

Bron: AuraH Halt Nederland

2.5.2 Selectie van de deelnemers

Bij de selectie van de doelgroep van de Stop-reactie blijkt dat bij de verschillende beslismomenten in de keten wordt afgeweken van de selectiecriteria (box 3). Ten eerste verwijst de politie ook kinderen die niet aan de selectiecriteria voldoen door naar Halt voor een Stop-reactie. Daarbij worden de criteria 'Haltwaardig feit', 'al eerder een Stop-reactie' en 'geen achterliggende problematiek' niet strikt nageleefd.

Ten tweede worden ook bij Halt de gestelde selectiecriteria voor de doelgroep niet altijd gehandhaafd zodat ouders van kinderen die niet tot de doelgroep behoren toch een aanbod krijgen. Bij het aanbieden van de Stop-reactie wordt

niet altijd rekening gehouden met de leeftijdsgrenzen (zowel de onder- als bovengrens), de Haltwaardigheid van het feit en achterliggende (opvoedings-) problematiek. Tevens zijn er aanwijzingen dat het criterium 'geen eerdere Stop-reacties' bij het doen van een Stop-aanbod door de vingers wordt gezien.

In de praktijk van de Stop-reactie blijken de signaleringsinstrumenten voor achterliggende (opvoedings) problematiek niet structureel te worden gebruikt. Daarnaast registreert men de met de signaleringsinstrumenten verzamelde gegevens niet systematisch in AuraH.

In die situaties waarin men wel gebruik maakt van de signaleringsinstrumenten en de resultaten daarvan registreert in AuraH, blijkt bij een deel van de kinderen ($\pm 10\%$) sprake te zijn van achterliggende (opvoedings)problematiek. Ook het merendeel van deze kinderen krijgt een Stop-reactie aangeboden en doorloopt de reactie. Er zijn indicaties dat bij Stop deelnemers waarbij op de signaleringsinstrumenten een achterliggende (opvoedings)problematiek wordt gesignaleerd wel (iets) vaker wordt doorverwezen naar hulpverlening dan wanneer geen problematiek is gesignaleerd.

Dit is niet met zekerheid te zeggen omdat de beschikbare gegevens betrekking hebben op een beperkte (en mogelijk selectieve) groep van jongeren die een Stop-reactie krijgen aangeboden. In veel gevallen worden de gegevens van de signaleringsinstrumenten niet in AuraH geregistreerd. Daarnaast zijn er meerdere redenen waarom Halt-medewerkers al dan niet doorverwijzen naar hulpverlening (eigen indruk, motivatie ouders, beschikbare alternatieven e.d.; zie ook Hermans & Groen, 2004).

Box 3 Selectie doelgroep van de Stop-reactie

<i>Handboek</i>	<i>Jeugdagenten (Np=11)^a</i>	<i>Halt-bureaus (Nd=36; Ni=20)^a</i>	<i>Registratiegegevens AuraH^b (N=3.905)</i>
<i>1b. Worden de selectiecriteria voor de doelgroep gehanteerd?</i>			
De selectiecriteria zijn:	In de praktijk worden ook kinderen doorverwezen die:	Er wordt in de praktijk in sommige gevallen afgeweken van de criteria. Daarnaast krijgen kinderen ook een Stop-reactie aangeboden die:	In het merendeel van de gevallen houdt men rekening met de criteria, maar de Stop-reactie wordt ook aangeboden en gegeven aan:
- twaalfminners; bij achtminners alleen ouders.	Onbekend	- Jonger zijn dan 8 jaar en 12 jaar of ouder.	- 12-13-jarigen en achtminners die de volledige Stop-reactie uitvoeren i.p.v. alleen basismodule met ouders.
- Halt-waardig feit.	- Een niet-'Halt-waardig' feit hebben gepleegd.	- Plegers zijn van niet-Haltwaardige delicten.	- Kinderen die een niet-Haltwaardig feit hebben gepleegd, hoewel Haltmedewerkers bij selectie van kinderen in beperkte mate rekening houden met 'Halt-waardig' feit.
- Geen eerdere Stop-reactie.	- Een eerdere Stop-reactie hebben gehad.	- Een eerdere Stop-reactie hebben gehad.	Geen informatie beschikbaar
- Geen achterliggende problematiek.	- Achterliggende problematiek.	- Achterliggende problematiek	Geen informatie beschikbaar

^a Nd=digitale enquête; Np= interviews jeugdagenten; Ni=interviews Haltmedewerkers.

^b Doorverwijzingen in 2006-2007.

Bron: AuraH Halt Nederland

2.5.3 Gebruik van de selectiecriteria

Het merendeel van de kinderen dat een Stop-reactie krijgt aangeboden en deze volledig afrondt voldoet aan de gestelde criteria voor de doelgroep leeftijd en Haltwaardig feit (box 4). Voor zover daarover gegevens beschikbaar waren is bij het merendeel van de Stopdeelnemers ook geen sprake van achterliggende problematiek. Het is niet duidelijk geworden of dit ook geldt voor het criterium 'geen eerdere Stop-reactie'.

Ondanks deze bevinding voldoet een deel van de deelnemers niet aan de criteria. Ook achtminners krijgen een volledige Stop-reactie aangeboden in plaats van enkel een basismodule (2,0%) en een deel van degenen die een Stop-reactie krijgt aangeboden, is 12 jaar of ouder (3,5%). Verder heeft een klein deel van de deelnemers een niet-Haltwaardig feit gepleegd (4,5%) en blijkt bij een deel van de kinderen sprake van achterliggende (opvoedings)problematiek. Omdat de informatie over achterliggende problematiek alleen is geregistreerd voor een selectieve groep, is onbekend hoeveel Stopdeelnemers het in de totale populatie betreft.

Het is niet duidelijk geworden hoeveel kinderen een eerdere Stop-reactie hebben gehad, maar uit de gesprekken met de respondenten blijkt dat men ook wel kinderen een Stop-aanbod doet die een dergelijk aanbod al eerder hebben gekregen.

Box 4 Selectiecriteria van de Stop-reactie

<i>Handboek</i>	<i>Halt-bureaus (Nd=36; Ni=20)^a</i>	<i>Registratiegegevens AuraH^b (N=3.905)</i>
<i>1c. In hoeverre voldoet groep kinderen die een Stop-reactie doorlopen aan gestelde criteria?</i>		
De selectiecriteria zijn:	Van alle criteria wordt in meer of mindere mate afgeweken:	Het merendeel van de geselecteerde kinderen voldoet aan selectiecriteria. Maar afwijkingen zijn:
– twaalfminners; bij achtminners alleen ouders.	– Men wijkt het minst af van het leeftijdscriterium, hoewel volgens enkelen ook achtminners een Stop-reactie krijgen aangeboden.	– Van de kinderen die een volledige Stop-reactie doorlopen is 2,0% een achtminner en 3,5% een 12-jarige of ouder.
– Halt-waardig feit.	– Volgens een vijfde van de respondenten doorlopen ook kinderen die een niet-Haltwaardig feit hebben gepleegd de Stop-reactie.	– Van degenen die de Stop-reactie volledig doorlopen heeft 3,3% een niet 'Halt-waardig' feit gepleegd.
– Geen eerdere Stop-reactie.	– Volgens de helft van de medewerkers wordt structureel afgeweken van het criterium geen eerdere Stop-reactie.	Geen informatie beschikbaar
– Geen achterliggende problematiek.	– Ook kinderen met achterliggende problematiek doorlopen een Stop-reactie.	– Achterliggende problematiek (alleen bekend voor een selectief deel): Bij een klein deel van de kinderen is sprake van achterliggende psychosociale problematiek of een ontregelde opvoedingssituatie. Het merendeel van deze kinderen doorloopt de gehele Stop-reactie.

^a Nd=digitale enquête; Ni=interviews Haltmedewerkers.

^b Doorverwijzingen in 2006-2007, bron AuraH Halt Nederland.

2.5.4 Betrokkenheid en motivatie

Omdat de deelnemers zelf niet zijn geïnterviewd, is het alleen mogelijk de betrokkenheid en motivatie van de deelnemers indirect te onderzoeken, namelijk op basis van interviews met jeugdagenten en Halt-medewerkers en uit een analyse uit AuraHgegevens. Over het algemeen lijkt Halt in het kader van de Stop-reactie te maken te krijgen met mensen die zonder al te veel moeite bereid zijn mee te werken. Uit de interviews blijkt dat de motivatie van ouders en kind wel een aspect is waarmee zowel bij het aanbieden van de Stop-reactie als tijdens het proces rekening wordt gehouden (box 5). Zowel jeugdagenten als Halt-medewerkers zien het als hun taak om ouders en kinderen te motiveren tot deelname aan de Stop-reactie. Opvallend daarbij is ook dat sommige Halt-medewerkers ouders die besloten hebben deel te nemen aan de Stop-reactie, soms dringend motiveren om de Stop-reactie te continueren, ondanks het vrijwillige karakter van de Stop-reactie.

Box 5 Betrokkenheid en motivatie van de deelnemers

<i>Jeugdagenten</i> <i>(Np=11)^a</i>	<i>Halt-bureaus</i> <i>(Ni=20)^a</i>
<i>2a. In hoeverre wordt rekening gehouden met de motivatie van ouders en kind?</i>	
Hier wordt altijd rekening mee gehouden bij het doorverwijzen naar Stop.	Wordt rekening mee gehouden. Motivatie van de ouders is essentieel, omdat de Stop-reactie op basis van vrijwilligheid is
<i>2b. Worden inspanningen verricht om motivatie/betrokkenheid te bevorderen?</i>	
Ja, meerderheid ziet dit als taak van politie.	Ja, motiveren gebeurt door:
- Enkele jeugdagenten voeren soms ook een extra motiveringsgesprek met ouders.	- Aangeven dat als eenmaal is besloten tot deelname er geen sprake meer is van vrijblijvendheid. - Inzet van ouders vragen in hulp aan hun kind. - Ingaan op behoeften die leven bij ouders voor hulp aan hun kind. - De demotivatie bespreekbaar maken.

^a Np=interviews jeugdagenten; Ni=interviews Haltmedewerkers

Ongemotiveerde ouders en kinderen beginnen niet aan een Stop-reactie. Een op de vijf ouders en kinderen die worden doorverwezen naar Halt voor een Stop-reactie, blijkt niet te komen of gaat na het eerste gesprek niet in op het Stop-aanbod. Bevindingen op basis van AuraH gegevens ondersteunen de gedachte dat bij de uitvoering van de Stop-reactie, Halt overwegend te maken krijgt met ouders en kinderen die gemotiveerd zijn (box 6). Het grootste deel van de ouders en kinderen die aan een Stop-reactie beginnen, rondt deze af en slechts 2,7% van de kinderen waarvan de ouders ingaat op een Stop-aanbod haakt tussentijds af. Ouders en kinderen van allochtone herkomst stoppen iets vaker dan autochtonen. Het lage percentage afhakers is niet verwonderlijk gezien het vrijwillige karakter van de reactie. Volgens de Halt-medewerkers is de intensiteit van de Stop-reactie niet een reden voor ouders om af te haken. Uit Aurah gegevens blijkt dat geregistreerde redenen voor het afhaken zijn dat ouders het contact verbreken of alsnog afzien van deelname.

Box 6 Betrokkenheid en motivatie van de deelnemers

<i>Halt-bureaus</i> <i>(Nd=36)^a</i>	<i>Registratiegegevens AuraH^b</i> <i>(N=3.905)</i>
<i>2c. Hoe vaak komt het voor dat deelnemers niet meewerken door gebrek aan motivatie?</i>	
Geen informatie beschikbaar	- 20,3% (N=724) gaat niet in op het aanbod. - Van degenen die ingaan op een Stop-aanbod, blijkt 2,7% (N=66) tijdens het traject te stoppen. Het percentage afhakers is laag. Dit wijst erop dat kinderen en hun ouders die deelnemen voldoende gemotiveerd zijn om Stop tot het einde toe af te maken. Wel blijkt dat allochtone kinderen relatief vaker afhaken dan autochtone kinderen.
<i>2d. In hoeverre is de intensiteit en duur van de Stop-reactie bepalend voor de motivatie van deelnemers?</i>	
Ouders en kinderen haken niet af omdat de Stop-reactie te intensief is.	Het percentage afhakers is met 2,7% relatief gering. Redenen zijn: ouders verbreken het contact of zien alsnog af van deelname.

^a Nd=digitale enquête

^b Doorverwijzingen in 2006-2007.

Bron AuraH Halt Nederland

3 Stop in de praktijk

Een procesevaluatie is een instrument om te weten te komen hoe een interventie in de praktijk werkt. Een centraal onderdeel van een procesevaluatie is in hoeverre de plannen zoals bedacht ook in de praktijk worden uitgevoerd (Wartna, 2005), ofwel in hoeverre er sprake is van programma-integriteit (Lösel, 1998). Relevant voor deze procesevaluatie is dat wordt nagegaan in hoeverre sprake is van een consistente uitvoering van de interventie en wat redenen zijn om daarvan af te wijken. Daarnaast is een algemeen werkzame factor om de doeltreffendheid van interventies te kunnen garanderen dat aan de randvoorwaarden voor uitvoering, zoals voldoende scholing of aanwezigheid van voorzieningen wordt voldaan (zie bijvoorbeeld Ministerie van Justitie, 2005; Van Yperen et al., 2007; zie ook Van Yperen en Veerman, 2008). In dat kader is ook de samenwerking met betrokken ketenpartners van belang, namelijk met wie in de praktijk wordt samengewerkt en hoe de samenwerking verloopt. Om zicht te krijgen op algemeen werkzame factoren bij de Stop-reactie wordt in dit hoofdstuk de werkwijze van de Stop-reactie in de praktijk beschreven. Onderzocht is hoe de interventie in de praktijk wordt uitgevoerd, of de uitvoering verloopt zoals bedoeld, welke aanpassingen zijn gedaan en waarom (paragraaf 3.1). Ook is onderzocht in hoeverre sprake is van monitoring van de interventie (paragraaf 3.2), zijn de randvoorwaarden voor het uitvoeren van de Stop-reactie nagegaan (paragraaf 3.3) en is de samenwerking met betrokken ketenpartners bestudeerd (paragraaf 3.4). Informatie is gebruikt uit de digitale enquête, interviews met Halt-medewerkers en interviews met ketenpartners. Tot slot worden in paragraaf 3.5 de derde tot en met de zesde onderzoeksvraag beantwoord.

3.1 Werkwijze

In het handboek Stop-reactie is de werkwijze van de Stop-reactie gedetailleerd beschreven zodat landelijk de Halt-bureaus een soortgelijke werkwijze kunnen gebruiken. Het handboek is geïntroduceerd in 2005. In de periode daarvoor volgden de Halt-bureaus bij de uitvoering van de Stop-reactie ieder hun eigen werkwijze en hadden zij ieder hun eigen 'afdoeningen' (zie bijvoorbeeld Slump, et al. 2000). Desgevraagd wordt in de digitale enquête en de interviews door de helft van de respondenten geantwoord dat men in de uitvoering van de Stop-reactie in algemene lijnen de voorgeschreven werkwijze volgt (Nd=18; Ni=11). De overige respondenten geven aan dat dit niet altijd lukt (Nd=14; Ni=9) of men weet het niet (Nd=4).²⁸ Hoewel men aangeeft in algemene lijnen het Handboek te volgen, blijken alle Halt-bureaus wel op één (of meerdere) specifieke onderdelen hun eigen werkwijze te hanteren. In deze paragraaf wordt nagegaan uit welke activiteiten de Stop-reactie in de praktijk bestaat. In de subparagrafen wordt eerst de in het handboek voorgeschreven werkwijze beschreven, vervol-

²⁸ De antwoorden van de respondenten over de werkwijze in de praktijk zijn niet afhankelijk van functie. Het aantal leidinggevenden en uitvoerend medewerkers is in de groep respondenten dat zegt te werken volgens het werkboek is nagenoeg gelijk aan degenen die niet volgens het handboek werken.

gens wordt op basis van de enquête en interviews met Halt-medewerkers de werkwijze in de praktijk en aanpassingen daarin beschreven.

3.1.1 De activiteiten van de Stop-reactie

Een volledig uitgevoerde Stop-reactie bestaat volgens het handboek uit vier fasen: a) een basismodule voor ouders en kind; b) een leeractiviteit voor het kind; c) excuses aanbieden door het kind; en d) een afrondend ouder-kindgesprek. Aan de Halt-medewerkers is in de interviews en in de digitale enquête gevraagd uit welke activiteiten een Stop-reactie bij hun Halt-bureau bestaat en welke aanpassingen er zijn gedaan aan de voorgeschreven werkwijze. Ook is gevraagd of de voorgeschreven Stopmaterialen bruikbaar en toereikend zijn voor de dagelijkse praktijk.

Aantal bijeenkomsten

Volgens het handboek kunnen de verschillende activiteiten in één of meerdere bijeenkomsten van maximaal twee uur plaatsvinden. Uit de interviews blijkt dat de meeste Halt-bureaus (Ni=11) voor een (geheel uitgevoerde) Stop-reactie twee bijeenkomsten organiseren. Het betreft een bijeenkomst voor het introductiegesprek met ouder(s) en kind en een vervolgbijeenkomst. In de vervolgbijeenkomst wordt een gezamenlijke leeractiviteit uitgevoerd (Ni=3), een huiswerkopdracht besproken of een afrondend gesprek gevoerd (Ni=8).

Bij twee Halt-bureaus worden standaard drie bijeenkomsten gehouden: eerst het introductiegesprek, gevolgd door een bijeenkomst voor de leeractiviteit en een bijeenkomst voor het afrondende gesprek (Ni=2). Bij één Halt-bureau wordt de Stop-reactie in één bijeenkomst afgehandeld: Een introductiegesprek waarin het kind huiswerk meekrijgt, waarna dit schriftelijk nagekeken en afgerond wordt. Bij de overige Halt-bureaus verschilt de werkwijze per geval (Ni=4) of is hierover geen informatie verkregen (Ni=2).

Basismodule

De 'basismodule' is ervoor bedoeld dat een Halt-medewerker in gesprek gaat met ouder en kind over het gepleegde feit, de reactie van ouders en kind daarop en het politiecontact. Verder moeten de signaleringsinstrumenten voor eventuele achterliggende problematiek worden afgenomen. Tevens wordt een voorstel voor vervolgactiviteiten (leeractiviteiten en excuses aanbieden) gedaan. Als ouders hiermee akkoord gaan, ondertekenen Halt-medewerker en ouder(s) een afsprakenformulier. Zien ouders af van vervolgactiviteiten, dan rondt de Halt-medewerker de zaak administratief af. Voor zover uit het handboek duidelijk wordt, worden er geen individuele doelen afgesproken en geregistreerd.

Uit de interviews met de Halt-medewerkers blijkt dat een introductiegesprek met ouder en kind altijd wordt gevoerd. Wel blijken er verschillen te zijn in de vorm en inhoud van dit introductiegesprek.

Ten eerste de vorm. Bij zeventien Halt-bureaus voert men het gesprek meestal met ouders en kind gezamenlijk. Bij drie Halt-bureaus spreekt men liever ouders en kind apart. Men voert twee gesprekken of men vraagt tijdens het gesprek met ouders en kind of het kind een deel van het gesprek op de gang kan wachten (Ni=3).

Ten tweede de inhoud. Aan de respondenten is gevraagd waaruit de Stop-reactie die bij hun Halt-bureau wordt uitgevoerd bestaat. Zestien respondenten hebben hierop uitgebreid geantwoord (Ni=16). In hun antwoorden geven zij aan dat tijdens het gesprek met de ouders de onderdelen 'delict', 'aanbod voor vervolg' en 'signalering van problematiek' aan de orde komen.

Vijf respondenten melden dat in het introductiegesprek de totstandkoming van het delict en het verloop erna wordt besproken (Ni=5). Een voorbeeld hiervan wordt verwoord door een Halt-medewerker: *'Er wordt gesproken over: Wat is er gebeurd? Hoe is het verlopen? Hoe is het kind gepakt? Wat heeft het ervaren? En hoe hebben de ouders het ervaren. Maar ook hoe dat goed gemaakt kan worden.'* (i13)

Alle zestien respondenten geven aan dat het doen van een Stop-aanbod en daarvoor een afspraak maken voor vervolggactiviteit een vast onderdeel is van het introductiegesprek. Volgens de respondenten gebeurt dit ook in de meeste gevallen. Soms wordt geen vervolg gegeven aan de Stop-reactie. Dit kan op initiatief van de ouder gebeuren²⁹ of op initiatief van de Halt-medewerker. Een Halt-medewerker verwoordt dit als volgt: *'In sommige gevallen heb ik alleen een gesprek gedaan. Ouders en kind vonden dat eigenlijk voldoende. Dan kun je verder niks. Ja, dat komt ook voor en dan houdt je het bij een gesprek.'* (i3)

In sommige gevallen vinden Halt-medewerkers zelf een vervolg niet nodig (Ni=3).³⁰ Eén van hen expliciteert: *'Als je merkt dat de impact al zo groot is geweest, en je merkt ook echt dat ouders er goed op reageren, dan is er al zoveel ten goede veranderd -voor zo ver ik dat dan kan overzien-, dat het in die gevallen bij één gesprek blijft en er geen leeropdracht volgt.'* (i7)

Het signaleren van achterliggende (opvoedings)problematiek vormt ook een onderdeel van het introductiegesprek (11 van de 16 respondenten). De mate waarin dit gebeurt, verschilt tussen de Halt-bureaus. Veertien respondenten zeggen dat bij hun Halt-bureau de voorgeschreven signaleringsinstrumenten in het eerste gesprek niet structureel worden gebruikt (zie ook paragraaf 2.3.1). Vier van deze Halt-bureaus gebruiken wel de voorgeschreven instrumenten, maar niet altijd; vier Halt-bureaus gebruiken een (door hen zelf) aangepaste versie van de signaleringsinstrumenten (Ni=4); vier bureaus gebruiken een eigen ontwikkeld instrument (Ni=4); en twee gebruiken helemaal geen signaleringsinstrument (Ni=2).

Leeractiviteit

Voor de uitvoering van de leeractiviteiten zijn door Halt Nederland vier Stop-materialen opgenomen in het handboek. Het gaat om de materialen 'Stop eens even!', 'Stop-Rap', 'Stop-modules' en 'het computerspel'. De wijze waarop deze materialen kunnen worden gebruikt, is beschreven en beschikbaar voor de Halt-medewerkers. Het handboek biedt diverse opties voor de uitvoering van een leeractiviteit. Deze kan plaatsvinden bij het Halt-bureau onder begeleiding van een Halt-medewerker (al dan niet in groepsverband, of een gesprek met ouder en kind gezamenlijk onder begeleiding van de Halt-medewerker), of kan als huiswerk worden meegegeven. In de praktijk blijkt men in een aanzienlijk deel

²⁹ Uit AuraH blijkt dat in 18,5% van de doorverwezen kinderen in 2006-2007 ouders niet instemmen met een vervolggactiviteit.

³⁰ Uit AuraHgegevens over 2006-2007 blijkt dat in 7,2% van de gevallen geen vervolgggesprek volgt omdat dit volgens de Halt-medewerker niet nodig is.

van de Halt-bureaus de Stopmaterialen niet te gebruiken of maar gedeeltelijk te gebruiken.

In de digitale enquête is door ruim driekwart van de respondenten (Nd=28) aangegeven dat in de dagelijkse praktijk met de Stopmaterialen wordt gewerkt. Uit interviews met Halt-medewerkers blijkt dat in de praktijk verschillen zijn in het gebruik van de Stopmaterialen. Er zijn drie groepen te onderscheiden:

- Halt-bureaus waar doorgaans gebruik wordt gemaakt van de voorgeschreven Stopmaterialen (Ni=8).
- Halt-bureaus waarbij men deels eigen materiaal en deels voorgeschreven Stopmateriaal of samenstellingen hiervan gebruikt (Ni=9).
- Halt-bureaus waar men doorgaans alleen maar eigen ontwikkeld materiaal gebruikt (Ni=3).

Negatief geformuleerd werkt dus iets meer dan de helft van de Halt-bureaus (Ni=12) niet volledig met de voorgeschreven Stopmaterialen. Men geeft een eigen invulling aan de Stop-reactie, combineert materialen met eigen materialen en gebruikt vooral de eigen ervaring en creativiteit bij de invulling van de Stopmaterialen.

Positief geformuleerd gebruikt men bij ruim driekwart van de Halt-bureaus (Ni=17) altijd, hetzij gedeeltelijk hetzij in combinatie met eigen opdrachten, (één van) de voorgeschreven Stopmaterialen. In de meeste gevallen maakt men gebruik van één van de vier voorgeschreven Stopmaterialen (Ni=8 van de 17). Bij sommige Halt-bureaus worden twee Stopmaterialen gebruikt (Ni=4). Enkele respondenten zeggen dat bij hun Halt-bureau alle vier de ontwikkelde Stopmaterialen wel eens worden gebruikt (Ni=3).

Veelgebruikte Stopmaterialen

De materialen 'Stop eens even' (Ni=10 van de 17) en het 'computerspel' (Ni=8 van de 17) worden door de meeste Halt-bureaus gebruikt. De Stopmaterialen 'Stop-module' (Ni=5) en 'Stop-rap' (Ni=5) worden elk door vijf van de zeventien respondenten genoemd als veelgebruikt Stopmateriaal.

Aanpassingen aan de Stopmaterialen

Bij twaalf van de twintig Halt-bureaus is de leeractiviteit niet altijd een van de voorgeschreven Stopmaterialen. En in die situaties dat men de voorgeschreven Stopmaterialen wel gebruikt, past men bij de uitvoering van de leeractiviteit de materialen (gedeeltelijk) aan. De aanpassingen betreffen het combineren van de Stopmaterialen met een eigen opdracht of het gebruiken van delen van de Stopmaterialen zodat de totale leeractiviteit op maat is gemaakt voor het individuele kind (Ni=9). In een opmerking van een Halt-medewerker komt tot uiting dat men dergelijk maatwerk nodig vindt: *'We hebben natuurlijk bepaalde leeractiviteiten voor het kind bijvoorbeeld, als wij die niet voldoende vinden dan (...) vinden we dat ook nog legitiem, binnen het kader van de Stop-reactie werken, als wij een andere opdracht geven.'* (i4)

Groepsbijeenkomst of individueel

De leeractiviteit kan bij het Halt-bureau in een groepsbijeenkomst en op individuele basis worden ingezet.³¹ Het plegen van delicten in groepsverband blijkt voor de Halt-medewerkers een belangrijke reden om de Stopleeractiviteit als groepsbijeenkomst aan te bieden. Uit beschrijvingen van de respondenten van de meest recent afgesloten Stop-activiteiten (exclusief vuurwerkdelicten) blijkt dat 15 respondenten melden dat indien sprake was van een groepsdelict de Stop-activiteit (gedeeltelijk) in groepsverband plaatsvond. Dit betekende in sommige gevallen ook dat men een gedeelte in groepsverband uitvoerde, bijvoorbeeld het gesprek met de kinderen, en een gedeelte alleen, bijvoorbeeld een huiswerkopdracht, waarna in een tweede bijeenkomst het gemaakte werk weer met de groep besproken werd. In de overige 5 gevallen was wel sprake van een groepsdelict, maar werd de Stop-reactie individueel uitgevoerd, omdat ofwel het delict was gepleegd samen met twaalfjarigen, of omdat men meer maatwerk wilde kunnen leveren (Ni=5).

Huiswerk

Een leeractiviteit kan ook als huiswerk worden meegegeven, of huiswerk kan een onderdeel zijn van de leeractiviteit. Dertien respondenten zeggen dat bij hun Halt-bureau men na de eerste bijeenkomst huiswerk meegeeft aan het kind. De overige zeven respondenten maken geen melding over huiswerkopdrachten. Negen van de dertien Halt-medewerkers zeggen dat bij hun Halt-bureau de leeractiviteit als huiswerk wordt meegegeven en wordt besproken tijdens een tweede bijeenkomst (Ni=7) of schriftelijk wordt nagekeken. Vier van de dertien respondenten zeggen bij hun Halt-bureau na de eerste bijeenkomst een huiswerkopdracht mee te geven die wordt besproken in een tweede bijeenkomst waarna in dezelfde tweede bijeenkomst ook nog een leeractiviteit wordt uitgevoerd (Ni=4).

Aanbieden van excuus

In het handboek wordt ook beschreven dat als er sprake is van een benadeelde, excuses aangeboden moet worden, bij voorkeur mondeling. Uit de interviews blijkt dat bij bijna alle Halt-bureaus (Ni=19) 'excuus aanbieden' een onderdeel is van de Stop-reactie. Bij iets meer dan de helft van de Halt-bureaus gebeurt dit in principe altijd (Ni=11), bij de overige vestigingen soms (Ni=8). Per zaak bepaalt men of per brief of mondeling excuses wordt aangeboden. Slechts bij één Halt-bureau wordt het onderdeel 'excuus aanbieden' niet uitgevoerd als een onderdeel van de Stop-reactie (i7). Onduidelijk blijft waarom men dit niet doet.

Afrondend gesprek

Volgens het handboek vindt bij beëindiging van de Stop-reactie een afrondend gesprek plaats van de Halt-medewerker met ouder en kind. Dit gesprek kan aansluitend op de laatste leeractiviteit plaatsvinden zodat niet een extra bijeenkomst hoeft te worden gepland. Uit de interviews blijkt dat men bij de meeste Halt-bureaus een afrondend gesprek voert, maar dat dit niet altijd met

³¹ Aan de respondenten is niet specifiek gevraagd of de Stopmaterialen nu in het algemeen in individuele of groepsbijeenkomsten worden ingezet. We weten dus niet hoe vaak de materialen als groepsactiviteit danwel als individuele activiteit wordt ingezet. Wel is gevraagd voor de twee meest recent uitgevoerde Stop-reacties de werkwijze te beschrijven. In totaal werden door de Halt-medewerkers 28 voorbeelden van recent afgeronde Stop-reacties beschreven (exclusief vuurwerkwaken). Het merendeel daarvan (20 van de 28) bleek een groepsdelict te betreffen.

dezelfde samenstelling van personen (ouder/kind) wordt gevoerd. Volgens vijftien respondenten (Ni=14) voert men altijd een afrondend gesprek. Bij twaalf van deze bureaus voert men dit gesprek altijd met ouder en kind, bij twee alleen met ouders (Ni=2) en bij één Halt-bureau meestal alleen met het kind (Ni=1). Tijdens dit gesprek bespreekt men de gemaakte (huiswerk)opdracht. Volgens vijf respondenten (Ni=5) voert men een afrondend gesprek soms wel, soms niet. Als men het afrondende gesprek voert dan met ouder en kind gezamenlijk. Redenen die worden genoemd voor het soms niet voeren van een afrondend gesprek zijn dat men dit op basis van eigen inschatting soms niet nodig acht (Ni=2) en dat dit afhankelijk is van of ouders een dergelijk gesprek willen (Ni=3). Bij één Halt-bureau wordt in het geheel geen afrondend gesprek gevoerd.

Evaluatieformulier

Volgens het handboek Stop-reactie wordt aan het einde van het afrondende gesprek ook een evaluatieformulier meegegeven en wordt de ouders gevraagd dit formulier (anoniem) in te vullen en retour te zenden aan het Halt-bureau. Slechts vier van de twintig respondenten (Ni=4) zeggen dat dit evaluatieformulier bij hun vestiging wordt gebruikt. Onduidelijk blijft in hoeverre de ouders deze formulieren ook retour sturen naar Halt. Eén van hen zegt hierover: 'We sturen wel na de Stop-reactie ouders en kind een evaluatieformulier. Die is wel vrijwillig, dus wordt niet altijd teruggestuurd.' (i14).

De overige respondenten zeggen niet dat het evaluatieformulier wordt gebruikt.

Extra Stop-activiteiten

Het is mogelijk extra Stop-activiteiten uit te voeren, onder de voorwaarde dat het totale aantal uren ouder en/of kind contact niet boven de 10 uren uitkomt. Een extra activiteit kan bijvoorbeeld een doorverwijzinggesprek met ouders zijn of een specifieke opdracht. In de interviews met Halt-medewerkers wordt weinig informatie gegeven over het uitvoeren van een dergelijke extra Stop-activiteit. Vier respondenten zeggen dat in een beperkt aantal gevallen wel eens een derde afspraak wordt gemaakt waarin men bijvoorbeeld een doorverwijzingsadvies bespreekt (Ni=4).

Aanpassingen naar leeftijd, geslacht of etnische achtergrond

Aan de respondenten is gevraagd of bij de Halt-bureaus in de uitvoering van de Stop-reactie rekening wordt gehouden met geslacht, leeftijd of etnische achtergrond. Meer dan de helft van de Halt-medewerkers (Ni=12) zegt dat bij hun Halt-bureau de werkwijze wordt aangepast aan het niveau en de leeftijd van het kind (Ni=10) en aan de etnische achtergrond (Ni=6). Men houdt bijvoorbeeld rekening met eventuele taalproblemen of met een ander normen en waarden patroon. Volgens de respondenten wordt de werkwijze van een Stop-reactie niet aangepast aan het geslacht van het kind. Verder zeggen nog drie Halt-medewerkers dat zij hun leeractiviteit aanpassen aan het gepleegde delict (Ni=3). Het wordt niet duidelijk uit de interviews op welke wijze men dat dan doet.

Redenen voor variabel gebruik van de Stopmaterialen: het leveren van 'maatwerk'

Redenen voor het niet of gedeeltelijk gebruiken van de Stopmaterialen in het handboek hebben vooral betrekking op de behoefte om *maatwerk* te kunnen leveren aan individuele kinderen en hun ouders. Tweederde van de geënquête-

teerde respondenten (Nd=28) geeft aan dat bij hun Halt-bureau voor ieder kind een individueel traject wordt uitgestippeld. Uit de interviews blijkt dat de meerderheid van de respondenten (Ni=19) maatwerk als een belangrijke voorwaarde ziet voor hun werk. Men ervaart voldoende ruimte om de materialen van Stop toe te snijden op het individuele kind. Het begrip *maatwerk* biedt voor de Halt-medewerker de mogelijkheid verschillende onderdelen van de Stop-reactie naar eigen inzicht in te vullen en wordt door de medewerkers dan ook ruim opgevat. Er kan in dit kader niet worden gesproken over een afwijking van het protocol omdat het handboek Stop-reactie aangeeft dat het leveren van maatwerk een belangrijk onderdeel is van de Stop-reactie.

Naast het willen leveren van maatwerk worden ook andere redenen genoemd waarom men in de praktijk niet (alleen) met de voorgeschreven materialen werkt. Deze redenen hebben betrekking op de diversiteit van de doelgroep waarin het materiaal niet voorziet, het ontbreken van een aanpak voor individuele gevallen en het gegeven dat men meer vertrouwen heeft in de werking van een aangepaste opdracht dan in het voorgeschreven materiaal (Ni=10). Het huidige materiaal is onvoldoende toegespitst op de verschillende ontwikkelingsniveau's van de kinderen die met Stop te maken krijgen en op kinderen van allochtone herkomst. In enkele interviews (Ni=2) wordt de opmerking gemaakt dat men het onhandig vindt dat de materialen 'Stop-modules' en 'Stop eens even' vooral voor groepen zijn gemaakt en niet zijn toegesneden op het individuele kind. Men vindt het lastig om deze Stopmaterialen aan te passen voor een individuele Stop-reactie.

Beargumenteerde afwijken

Uit de interviews blijkt dat in enkele gevallen sprake is van een beargumenteerd afwijken van de werkwijze of van het structureel aanbieden van een alternatief. Drie Halt-bureaus (Ni=3) blijken in een memo te hebben vastgelegd dat ze andere selectiecriteria hanteren of een eigen signaleringsinstrument hebben.

3.1.2 Doorlooptijden

Volgens het handboek is de doorlooptijd vanaf de datum van het eerste verhoor tot aan de eerste aanmelding bij Stop maximaal 7 dagen. Vervolgens zou binnen 14 dagen na ontvangst van de verwijzing de basismodule van de Stop-reactie moeten worden uitgevoerd (Halt-Nederland, 2005). Volgens het Halt jaarbericht (Halt Nederland, 2006; 2007) is in 2006 de gemiddelde doorlooptijd na het eerste verhoor tot aan ontvangst verwijzing 11 dagen en in 2007 10 dagen. Wat betreft de doorlooptijd eerste verhoor – eerste gesprek bij Stop is dit in 2006 gemiddeld 30 dagen, in 2007 gemiddeld 28 dagen. Hoewel in de loop van de jaren de gemiddelde bereikte doorlooptijden dalen, blijkt het in de praktijk moeilijk haalbaar om de voorgeschreven doorlooptijden te halen.

Aan de Halt-medewerkers is gevraagd wat mogelijke redenen zijn dat de doorlooptijden niet altijd worden gehaald. Volgens zes van de twintig geïnterviewden worden de doorlooptijden voor de Stop-reactie bij hun Halt-bureau niet gehaald (volgens de overige 14 worden deze in het algemeen wel gehaald). Dit heeft volgens de betreffende medewerker(s) vooral te maken met niet meewerkende ouders (Ni=3) of een tekort aan personeel en materiaal (Ni=2). Andere redenen

die worden genoemd zijn dat de verantwoordelijkheid voor het uitvoeren van zowel Stop-reacties als Haltreacties leiden tot een te hoge werkdruk, of het gegeven dat het Stopmateriaal dat in het betreffende Halt-bureau wordt gebruikt enkel geschikt is voor een groep van minimaal vier kinderen zodat men moet wachten totdat voldoende kinderen beschikbaar zijn voor de Stop-reactie.

3.1.3 *Samenvattend*

De Halt-medewerkers houden zich in de praktijk over het algemeen aan de fasering van de Stop-reactie zoals bedoeld. Inhoudelijk wijkt men echter met regelmaat af, met als belangrijkste argument dat men de reactie wil aanpassen aan de individuele behoeften van ouder en kind.

In de praktijk blijkt de doorlooptijd zoals bedoeld, in voorkomende gevallen niet te worden gehaald. Belangrijke redenen zijn niet meewerkende ouders of personeelsgebrek.

3.2 Monitoring van de uitvoering

Om de veronderstelde werking van een interventie in de praktijk te kunnen waarborgen, is het relevant dat de uitvoering in de praktijk wordt gemonitord zodat afwijkingen kunnen worden gecorrigeerd. Naast monitoring kunnen afwijkingen aan een programma ook worden gesignaleerd door tijdens de uitvoering van de interventie met supervisors of collega's te overleggen over de uitvoering (supervisie of intervisie) of door gestelde doelen voor individuele deelnemers te registreren en achteraf met de betreffende deelnemers te evalueren. Daarnaast is het registreren en evalueren van gestelde doelen bij individuele deelnemers ook relevant voor het kunnen vaststellen van het effect van de interventie.

Monitoring

Als indicator van 'monitoring' is in de digitale enquête gevraagd in hoeverre de uitvoering van Stop-reacties wordt 'bewaakt'. Volgens ruim de helft van de Halt-bureaus (Nd=19) wordt de uitvoering van de praktijk bewaakt. Bij eenderde van de Halt-bureaus (Nd=13) is geen sprake van monitoring van de uitvoering van de Stop-reactie en van de overige Halt-bureaus is onbekend of de uitvoering wordt gemonitord (Nd=4).

Bij die Halt-bureaus waar de uitvoering van de praktijk wordt bewaakt, gebeurt dat bij sommige Halt-bureaus intern: door Halt-medewerkers onderling (Nd=11), door registratie in AuraH (Nd=4), een zogenoemde taakaccenthouder Stop (d42), een inhoudelijk coördinator of de directie (Nd=6). Bij enkele Halt-bureaus is sprake van een externe monitoring: door een speciaal auditteam voor certificering voor uitvoering van de Stop-reactie (Nd=4); of door de Officier van Justitie uit de betreffende regio.

Uit de interviews blijkt dat het bewaken van het proces vooral betrekking heeft op het waarborgen van de doorlooptijden (Ni=5; zie paragraaf 3.1.2). Door een enkele Halt-medewerker wordt aangegeven dat een teamleider afgeronde zaken inhoudelijk beoordeelt (wat er verder mee gebeurt, wordt niet duidelijk) en dat

men in Aurah gegevens registreert. Volgens de overige Halt-medewerkers wordt de inhoudelijke uitvoering van de Stop-reactie niet bewaakt (Ni=10).

Supervisie of intervisie

Een andere mogelijkheid om de uitvoering te bewaken is door middel van supervisie of intervisie. Supervisie in de zin van overleg met een begeleider over uitgevoerde Stop-reacties, komt volgens de medewerkers bij geen van de Halt-bureaus voor. Bij veel Halt-bureaus is wel sprake van intervisie (Ni=16). Het betreft dan vooral overleg met collega's, zowel informeel als in bijvoorbeeld teamvergaderingen over specifieke zaken. Bij de overige Halt-bureaus is geen sprake van intervisie omdat men de enige Stopmedewerker is op locatie of omdat het een eenmanslocatie betreft (Ni=4).

Registreren en evalueren van individuele doelen

Om individuele doelen te kunnen evalueren dienen deze aan het begin te worden geregistreerd, tijdens de uitvoering worden gevolgd en na afloop te worden geëvalueerd.

Aan de Halt-medewerkers is gevraagd of individuele doelen worden geëvalueerd. Uit de antwoorden blijkt dat bij geen van de Halt-bureaus individuele doelen systematisch worden gemonitord of geëvalueerd. Wel vraagt men tijdens het afrondend gesprek de ouders en het kind naar de beleving van de Stop-reactie en leidt daar uit af of de Stop-reactie heeft gewerkt. Voorbeelden die in dit kader worden genoemd zijn dat men in de reactie van ouders en kind tijdens het eindgesprek merkt dat het geholpen heeft (Nd=14) of dat men dit merkt aan de ingevulde leeractiviteit (Nd=5). Soms wordt dit ook expliciet gevraagd in het eindgesprek of in het evaluatieformulier (Nd=2). Verder merken enkele medewerkers op dat positieve reacties van ouders op een passende verwijzing naar zorgaanbod (Nd=4) ook een indicatie zijn dat een doel is behaald. Kortom, de evaluatie van individuele doelen is gebaseerd op indrukken die men aan het eind krijgt van ouder of kind en niet van het volgen van de doelen tijdens de uitvoering van de Stop-reactie of het van tevoren opstellen ervan.

3.2.1 Samenvattend

De uitvoering van de Stop-reactie wordt bij een deel van de Halt-bureaus bewaakt, bij een ander deel niet, maar er is in het algemeen nauwelijks sprake van supervisie. Verder worden individuele doelen van deelnemers niet geregistreerd of geëvalueerd.

3.3 Randvoorwaarden

Wil men een interventie naar behoren kunnen uitvoeren, dan is het belangrijk dat de randvoorwaarden voor uitvoering afdoende zijn (Van Yperen en Veerman, 2008). Het gaat dan ondermeer om de vraag of er voldoende medewerkers zijn voor het uitvoeren van de interventie en of de medewerkers voldoende zijn geschoold in het uitvoeren van het programma (Lösels, 1998), of er voldoende tijd is voor de uitvoering van de Stop-reactie en of de beschikbare voorzieningen voldoende zijn. De opvatting van betrokkenen (uitvoerders en doorverwijzende

ketenpartners) of gestelde doelen met de betreffende interventie kunnen worden bereikt, kan ook als een randvoorwaarde voor een interventie worden beschouwd.

3.3.1 Personeel en scholing

Aan de Halt-medewerkers is gevraagd of er voldoende personeel aanwezig is voor de uitvoering van de Stop-reactie. De meeste geïnterviewden (Ni=19) zijn van mening dat dit het geval is. Men ziet vooral het gebrek aan specialisme of ervaring in het uitvoeren van de Stop-reactie als een bezwaar (Ni=4). Bij de meeste Halt-bureaus is sprake van medewerkers die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van Stop-reacties én Haltafdoeningen.

Verder is ook aan de Halt-medewerkers gevraagd of het personeel geschoold of getraind is in het uitvoeren van de Stop-reactie. De meeste Halt-medewerkers geven aan dat er niet of nauwelijks sprake is van (bij)scholing in het uitvoeren van de Stop-reactie (N=12). Een derde van de respondenten (Ni=6) geeft aan dat ze nog nooit scholing of bijscholing in het kader van Stop hebben gehad. Een derde van de respondenten (Ni=7) geeft aan alleen een algemene training te hebben gevolgd bij Halt Nederland. Deze training wordt aangeboden aan nieuwe medewerkers. Medewerkers die al langer bij Halt werken hebben deze training niet gehad.

Zes respondenten (Ni=6) zeggen dat ze een 'Stop'- of 'twaalfmin'-training hebben gevolgd die is georganiseerd door het lokale Halt-bureau. Verder is op twee Halt-bureaus specifiek scholing geweest ten aanzien van het gebruik van de signaleringsinstrumenten en op een Halt-bureau een cursus 'Ouders van tegendraadse jeugd'. Van structurele bijscholing of training in het uitvoeren van de Stop-reactie is bij geen van de Halt-bureaus sprake.

3.3.2 Tijd en voorzieningen voor uitvoering

Maximale duur voor uitvoering Stop-reactie

In de interviews wordt door alle respondenten aangegeven dat de 10 uur voldoende is voor de uitvoering van de Stop-reactie en de bijbehorende administratieve werkzaamheden: Deze tijdsduur wordt nooit overschreden aldus de respondenten (Ni=20). Aan de respondenten is vervolgens gevraagd waarom de maximale duur van de Stop-reactie niet wordt overschreden. Meer dan de helft van de respondenten merkt daarbij op dat de 10 uur die voor een Stop-reactie staat naar hun idee ruim is (Ni=11). In de dagelijkse praktijk wordt minder tijd besteed. Gemiddeld besteden de Halt-bureaus zes uur aan de totale uitvoering van de Stop-reactie. Wel is er aanzienlijke variatie tussen de Halt-bureaus in de intensiteit van de Stop-reactie. Bij het ene Halt-bureau besteedt men gemiddeld drie uur, bij een ander Halt-bureau is dit tien uur. Uitgesplitst naar begeleiding en administratieve werkzaamheden schat men in gemiddeld per kind 4 uur tijd te besteden aan begeleiding (gesprekken en leeractiviteiten) en 2 uur aan administratieve werkzaamheden.

Materiële voorzieningen

Uit de interviews blijkt dat de Halt-medewerkers over het algemeen vinden dat de materiële voorzieningen voor het uitvoeren van de Stop-reactie toereikend

zijn (Ni=19). Wel benoemen ze enkele tekortkomingen. Iets meer dan een derde ervaart problemen met de beschikbare ruimte voor de uitvoering (Ni=8). Het gaat dan met name om ruimten die ze moeten gebruiken als ze op locatie buiten de eigen vestiging van het Halt-bureau zijn, zoals in het politiebureau of in het gemeentehuis. Indien de oudergesprekken daar worden gevoerd, heeft men nauwelijks mogelijkheden om ouder en kind de signaleringslijsten apart te laten invullen. Verder zijn de beschikbare ruimten op locatie vaak ook kindonvriendelijk ingericht zodat het uitvoeren van de leeractiviteiten ook niet altijd naar behoren kan.

Reorganisatie

In de periode dat dit onderzoek is uitgevoerd, is Halt gereorganiseerd (zie paragraaf 1.4). Volgens de geïnterviewde Halt-medewerkers heeft de reorganisatie over het algemeen (Ni=13) geen directe gevolgen gehad voor de inhoudelijke uitvoering van hun werk. Maar een kwart van de medewerkers ondervindt wel negatieve gevolgen in de vorm van een langere reistijd naar hun werkplek (Ni=5).

3.3.3 Mening over de mogelijkheden van de Stop-reactie

De mening van uitvoerders en betrokken partijen over de werking van een specifieke interventie is van belang voor de werking van een interventie. Indien men van mening is dat gestelde doelen niet met een interventie kunnen worden bereikt, zal dit niet bijdragen aan een positief effect van een interventie. In deze studie vatten we een positieve beeldvorming over de mogelijkheden van de Stop-reactie bij de politie en Halt-medewerkers op als een randvoorwaarde. Aan de politie en de Halt-medewerkers is gevraagd naar hun mening over de effecten van de Stop-reactie.

Jeugdagenten

Aan de jeugdagenten is gevraagd welke effecten men verwacht van de Stop-reactie en of dit ook invloed heeft op de beslissing om kinderen door te verwijzen naar een Stop-reactie. Drie jeugdagenten (Np=3) verwachten wel dat effecten gehaald worden met Stop. Zij benoemen bijvoorbeeld bewustwording, signalering van problematiek, recidivevermindering en opvoedondersteuning. Zes van de elf jeugdagenten (Np=6) zijn van mening dat de Stop-reactie alleen helpt voor kinderen en ouders die gemotiveerd zijn. Volgens hen wordt de groep kinderen met achterliggende problemen niet bereikt vanwege het vrijwillige karakter. Drie van hen verwachten daarom alleen enig effect bij dat deel van de ouders en kinderen die misschien geen Stop-reactie nodig hadden. De rest van de jeugdagenten verwachten helemaal geen effecten van de Stop-reactie (Np=2) of hebben daarover geen mening (Np=2).

De beslissing van agenten om kinderen en hun ouders door te verwijzen naar een Stop-reactie, is afhankelijk van de beeldvorming van sommigen over de effecten van de Stop-reactie. Drie agenten die van mening zijn dat de Stop-reactie effect heeft zeggen eerder door te sturen (Np=3). Vier jeugdagenten met negatieve verwachtingen (Np=4) zeggen echter dat ze juist terughoudend zijn met doorverwijzen omdat ze weinig effect verwachten van de Stop-reactie.

Halt-medewerkers

In de digitale enquête is gevraagd of men verwacht dat beoogde doelen van de Stop-reactie behaald worden. Slechts de helft van de respondenten (Ni=18) denkt dat de doelen van Stop behaald worden. Volgens een kwart (Ni=8) is dit niet geval, de rest weet het niet. Uit de planevaluatie (Van der Laan et al., 2009) bleek al dat de Halt-medewerkers slechts een deel van de doelen haalbaar achten. Een aanzienlijk deel van de respondenten verwacht weinig directe effecten van de Stop-reactie op de doelen 'recidive verminderen' en 'gedragsverandering'. Daarvoor heeft men onvoldoende tijd en beschikbare middelen. Men zal aldus de medewerkers hoogstens met de Stop-reactie indirect kunnen bijdragen aan deze doelen. Wel meent men dat de Stop-reactie effectief kan zijn als opvoedingsondersteuning (Ni=16), bewustwording en inzicht in delictgedrag en als vindplaats om een eventuele criminele carrière te voorkomen.

3.3.4 *Ervaren knelpunten in de uitvoering*

Knelpunten die door medewerkers worden ervaren in het handboek, de voorgeschreven werkwijze of de te gebruiken materialen kunnen een ongunstig effect hebben op de te verwachten effecten van een interventie. Aan de respondent is gevraagd welke knelpunten ze ervaren ten aanzien van het handboek van de Stop-reactie en in de praktijk van de Stop-reactie.

Het handboek

De helft van de respondenten (Nd=18; Ni=10) vindt het handboek volledig genoeg voor de uitvoering van de Stop-reactie in de praktijk. De overige respondenten ervaren lacunes. Het betreft dan vooral het ontbreken van informatie over specifieke doelgroepen, zoals allochtone kinderen, kinderen met een verstandelijke handicap of meer in het algemeen informatie over de ontwikkeling van het jonge kind.

De praktijk

Zowel in de digitale enquête als in het interview worden door de Halt-medewerkers knelpunten benoemd voor de uitvoering van de Stop-reactie (Nd=22; Ni=18). Knelpunten worden ervaren over het vrijwillige karakter van de Stop-reactie, het niet-bereik van de doelgroep, de uitvoering van de Stop-reactie en het doorverwijzen naar de hulpverlening. Acht Halt-medewerkers geven aan dat het vrijwillige karakter van de Stop-reactie een knelpunt is waardoor een deel van de kinderen die de reactie wel nodig hebben niet wordt bereikt (Ni=12). In dit kader wordt ook als knelpunt genoemd dat de politie niet altijd een Stop-aanbod doet terwijl ouders en kind daarvoor wel in aanmerking zouden komen (Ni=3).

In de uitvoering van de Stop-reactie worden knelpunten ervaren ten aanzien van de signaleringsinstrumenten en de te gebruiken Stopmaterialen. Tevens ervaart men knelpunten in begeleiding bij de uitvoering van de Stop-reactie en benoemt men enkele praktische knelpunten. De signaleringsinstrumenten worden door enkele respondenten als te klinisch of te moeilijk leesbaar beoordeeld (Ni=3). Ten aanzien van de Stopmaterialen worden onder meer genoemd dat deze gebrekkig aansluiten bij het ontwikkelingsniveau van kinderen of bij het gepleegde delict (Ni=6) en dat de voorgeschreven materialen onvoldoende, ver-

ouderd en ontoereikend zijn ($N_i=4$). Een actualisering van het materiaal is nodig, evenals meer middelen om maatwerk te leveren en meer informatie over de achtergrond en het gebruik van de Stopmaterialen. Maar drie respondenten zeggen dat teveel Stopmaterialen beschikbaar zijn en dat de beschikbare materialen te specifiek zijn. Deze medewerkers zouden liever een selectie zien in de beschikbare leeractiviteiten. Verder zegt men ook dat de handleiding verduidelijkt dient te worden en dat onderbouwing van de materialen ontbreekt.

Op terrein van training en begeleiding in de uitvoering van de Stop-reactie zijn er ook knelpunten. Het merendeel van de geïnterviewde Halt-medewerkers geeft aan behoefte te hebben aan (bij)scholing, met name ten aanzien van de aanpak van de specifieke doelgroep twaalfminners en ten aanzien van het nut en gebruik van de signaleringsinstrumenten. Een aantal respondenten geeft aan behoefte te hebben aan een structurele vorm van supervisie.

Verder worden ten aanzien van de uitvoering nog als knelpunten genoemd de afstand die door de ouders en kinderen moet worden afgelegd om de Stop-reactie uit te kunnen voeren ($N_i=2$), de tijd die in de uitvoering van de Stop-reactie wordt gestoken in verhouding met de financiële middelen ($N_i=3$) en het gegeven dat Halt-medewerkers niet zijn gespecialiseerd in de groep twaalfminners ($N_i=3$).

Tot slot ervaart men knelpunten in de samenwerking met hulpverleningsorganisaties in de zin dat er lange wachtlijsten zijn voor het doorverwijzen van kinderen naar hulpverlening ($N_i=4$).

3.3.5 *Samenvattend*

Een deel van de Halt-medewerkers is geschoold in de uitvoering van de Stop-reactie. Degenen die niet zijn geschoold zijn vooral de medewerkers die al langer bij Halt werken. Er is nauwelijks sprake van bijscholing van de Halt-medewerkers in de problematiek bij twaalfminners en de aanpak daarvan. Verder zijn de Halt-medewerkers overwegend tevreden over de beschikbare tijd voor de uitvoering van de Stop-reactie evenals over het beschikbare materiaal. Zowel jeugdagenten als Halt-medewerkers menen dat de Stop-reactie geen effect heeft ten aanzien van het voorkomen van herhaling van delictgedrag. Wel ervaart men positieve effecten ten aanzien van de overige doelen van de interventie. Tot slot ervaart men het vrijwillige karakter van de Stop-reactie als een belangrijk knelpunt voor de uitvoering. Ook meent een aanzienlijk deel van de Halt-medewerkers dat de Stopmaterialen niet aansluiten bij het ontwikkelingsniveau van de kinderen.

3.4 Samenwerking met ketenpartners

Indien bij een interventie meerdere ketenpartners zijn betrokken is het ook van belang te onderzoeken hoe de samenwerking tussen de partners verloopt, welke kennisoverdracht plaatsvindt en waar eventuele knelpunten worden gesignaleerd (Wartna, 2005). Zo kan worden bepaald waar de samenwerking kan worden gehandhaafd en verbeterd. Bovendien kan de continuïteit in de hulp aan

deelnemers worden gewaarborgd indien sprake is van een duidelijke overdracht van de begeleiding en kennis van individuele deelnemers naar een volgende instantie in de jeugd(zorg)keten. Voor de Halt-bureaus is de doorverwijzende ketenpartner de politie. Deze zorgt ervoor dat de doelgroep wordt geselecteerd, ouders worden geïnformeerd en indien ouders akkoord gaan een doorverwijzing volgt naar Stop. Volgens het handboek is bureau Jeugdzorg de ketenpartner waarnaar ouders en kinderen waarbij sprake is van achterliggende (opvoedings-) problematiek worden doorverwezen.

Aan de Halt-medewerkers is in de digitale enquête en in de interviews naar de ervaringen met de ketenpartners gevraagd. Tevens zijn jeugdagenten en hulpverleningsorganisaties gevraagd naar hun ervaringen in de samenwerking. Daarbij is ook ingegaan op de informatieoverdracht in de keten.

3.4.1 Gecoördineerde samenwerking

Jeugdagenten

Volgens de meeste jeugdagenten is in hun regio sprake van structureel overleg met ketenpartners, inclusief Halt en andere zorg- en justitiële ketenpartners. In deze vormen van overleg blijkt variatie te bestaan, zowel wat betreft de deelnemende partners, als de frequentie van het contact met ketenpartners. Voorbeelden van andere partners naast Halt die worden genoemd, zijn een twaalfminnetwerk, zorgnetwerkoverleg, kinderen Opvang Team, het JCO, het veiligheids-huis.

De frequentie van overleg met Halt-medewerkers varieert per regio van een wekelijks overleg voor aanvang van het JCO of tijdens een casusoverleg via een tweewekelijks casusoverleg met Halt in veiligheidshuis tot een zeswekelijks overleg met individuele Halt-medewerkers.

Een gecoördineerde samenwerking met de politie is alleen mogelijk als men bij de korpsen is geïnformeerd over de mogelijkheden van een Stop-reactie en de criteria die er zijn voor doorverwijzen naar Halt. Bijna alle jeugdagenten (Np=9) vinden dat ze voldoende geïnformeerd zijn over hun taak ten aanzien van het doorverwijzen van kinderen en ouders naar Halt voor een Stop-reactie. Voor de doorverwijzing maakt men gebruik van het LOF formulier. Hoewel men overwegend een soortgelijke procedure volgt, zijn er wel verschillen in wie de eindverantwoordelijke is voor doorverwijzen, de criteria die worden gehanteerd en de wijze waarop contact wordt opgenomen met het lokale Halt-bureau. In paragraaf 2.1 is al ingegaan op de doorverwijzing van kinderen naar Halt.

Een meerderheid van de jeugdagenten (Np=7) is voldoende op de hoogte van het aanbod van Stop. De overige vier (Np=4) weten te weinig over de inhoud van Stop. Zij denken wel dat het goed zou zijn als zijzelf, maar vooral de verbaal- lizant wat meer zou weten over Stop, om dit ook goed aan ouders te kunnen uitleggen. Zo zegt een jeugdagent (34) *'Ik weet niet meer dan dat ze op woensdagmiddag een lesje moeten volgen.'*

Halt-medewerkers

Uit de interviews met Halt-medewerkers blijkt dat bij acht van de twintig Halt-bureaus (Ni=8) in de strafrechtelijke (repressieve) keten sprake is van een gestructureerd samenwerkingsverband met ketenpartners zoals een 'veiligheids-

huis' (met meerdere ketenpartners 'onder een dak'), een werkgroep 'twaalfmin', of een structureel ketenoverleg. Bij de overige Halt-bureaus wordt per Stopzaak samengewerkt met verschillende ketenpartners afzonderlijk. Naast de politie (Ni=12) noemt men als directe partner van Halt in het kader van de Stop-reactie Bureau Jeugdzorg (Ni=8), het Advies- en meldpunt Kindermishandeling (Ni=4), de Raad voor de Kinderbescherming (Ni=2), het Openbaar Ministerie, Leerplicht, Pak je kans en Prejop.

Uit de digitale enquête blijkt dat er een grote variatie is aan hulpverleningsorganisaties dat als ketenpartner van de Stop-reactie wordt benoemd. Naast de organisaties genoemd in de interviews noemt men onder andere ook nog de GGD, Maatschappelijk werk, Leerplicht, Basisscholen, Jeugd- en Jongerenwerk, Jeugdformaat, Stichting Gereformeerde Jeugdhulpverlening en het Jeugd preventie team. In bijlage 5 wordt hiervan een volledig overzicht gegeven.

De samenwerking met hulpverleningsinstanties voor het doorverwijzen van kinderen met achterliggende problematiek blijkt dus minder eenduidig dan in het handboek gesteld. Volgens het handboek moeten twaalfminners waarbij een achterliggende problematiek wordt gesignaleerd worden doorgestuurd naar bureau Jeugdzorg. Uit de digitale enquête en uit de interviews met Halt-medewerkers blijkt echter dat in de praktijk het minder eenduidig is naar welke hulpverleningsorganisatie moet worden doorverwezen.

Hulpverleners

Bij het benaderen van hulpverleners voor een interview bleek dat het beeld zelfs nog minder eenduidig is dan het beeld dat de Halt-medewerkers ons geven (zie ook bijlage 5). Naast dat het voor Halt Nederland heel lastig bleek te achterhalen met welke partners bij de verschillende vestigingen het meest werd samengewerkt, bleek vervolgens ook ongeveer de helft (Nh=5) van een daaruit getrokken steekproef van elf instanties niet samen te werken met Halt in het kader van de Stop-reactie of was een verkeerde organisatie doorgegeven.

Het is niet duidelijk hoeveel ouders en kinderen die een Stop-aanbod krijgen en op gesprek komen een doorverwijzingsadvies voor de hulpverlening krijgen. Uit AuraH gegevens blijkt dat in het merendeel van de gevallen niet wordt geregistreerd dat er een advies volgt. Voor zover bekend is bij minstens 3,5% van de kinderen die in 2006-2007 de basismodule hebben afgerond een doorverwijzingsadvies gegeven (zie paragraaf 2.3.2).

De geïnterviewde hulpverleners geven aan dat er nauwelijks kinderen worden doorverwezen door Halt nadat ze een Stop-reactie hebben gekregen. Als gevolg daarvan is er in de praktijk ook weinig contact met het lokale Halt-bureau in het kader van Stop. Drie hulpverleners geven aan (Nh=3) eens in de paar weken structureel overleg te hebben met verschillende ketenpartners. Daarin kunnen ook Stop-zaken worden besproken.

3.4.2 Overdracht van dossierinformatie

Dossieroverdracht kan de kwaliteit van geboden zorg vergroten, biedt hulpverleners in relatief korte tijd een eerste inzicht in het hulpverleningsverleden van de betrokkene en is efficiënt voor het werkproces. Continuïteit in de keten is rele-

vant voor het leveren van goede zorg. Dit geldt ook voor de samenwerking van Halt met ketenpartners in het kader van de Stop-reactie: het betreft dan ondermeer het doorgeven van informatie verkregen in het eerste gesprek met ouder en kind en uit de signaleringsinstrumenten. Aan de respondenten is gevraagd in hoeverre er sprake is van dossieroverdracht van de politie naar Halt en van Halt naar hulpverlenende instanties.

Jeugdagenten

De politie doet de ouders een Stop-aanbod en verwijst hen door naar Halt. Deze doorverwijzing wordt volgens de jeugdagenten in de verschillende regio's verschillend uitgevoerd. In vier regio's verloopt de doorverwijzing allen schriftelijk of per fax (Np=4). Bij vijf regio's wordt ook telefonisch contact opgenomen (Np=5) en in een regio is zelfs sprake van persoonlijk contact via een veiligheids-huis.

Door alle politiedistricten wordt schriftelijk, per fax of per mail, informatie overgedragen naar het Halt-bureau (Np=11). In een aantal politiedistricten (Np=5) wordt standaard telefonisch contact opgenomen als een kind wordt doorverwezen voor een Stop-reactie. De informatie die wordt overgedragen betreft de nodige bewijsstukken. Dit zijn de aangifte, de verklaring van de verdachte, het verhoor en het LOF formulier. In één regio wordt mondeling en schriftelijk overgedragen.

Halt-medewerkers

Van de Halt-medewerkers is geen informatie verkregen over welke informatie wordt overgedragen aan hulpverlenende ketenpartners.

Hulpverlening

Uit de antwoorden van hulpverleners die te maken hebben gehad met kinderen die door Halt na een Stop-reactie zijn doorverwezen (Nh=5), blijkt dat de informatieoverdracht verschillend verloopt. Een respondent is werkzaam in een regio waar men samen met Halt een zelfde locatie deelt zodat alle informatie die nodig is mondeling en schriftelijk kan worden overgedragen. Drie respondenten geven aan dat in hun regio de hulpverleners een verslag krijgen met personalia, indruk van het kind en het gezin, en de leeractiviteit die het kind bij Halt heeft uitgevoerd (Nh=3), soms aangevuld met LOF formulier van de politie. Een andere respondent geeft aan dat in hun regio vooral sprake is van telefonische overdracht. Aan de hulpverleners is gevraagd of zij in situaties van doorverwezen kinderen door Halt voldoende geïnformeerd worden over de achterliggende (opvoed) problematiek. Dit is volgens de vijf hulpverleners het geval, volgens één niet.

Aan de hulpverleners is ook gevraagd of in die situaties dat kinderen zijn doorverwezen men het doorverwijzende Halt-bureau ook informeert over het verloop van de hulpverlening. Volgens de respondenten die kinderen krijgen doorverwezen is dit het geval. Twee respondenten geven aan dat zij in hun regio lopende de behandeling en aan het einde van de behandeling het Halt-bureau informeren (Nh=2). Ten slotte melden twee hulpverleners (Nh=2) nog dat het erg lastig is ketenpartners eerder in de keten te informeren als een kind drie

stappen verder in de keten terecht is gekomen. ‘Zie dat nog maar eens teruggekoppeld te krijgen (20)’.

3.4.3 Waardering samenwerking

De samenwerking tussen betrokken partijen is erbij gebaat dat men de samenwerking positief waardeert en eventuele knelpunten signaleert en probeert op te lossen.

Jeugdagenten

De geïnterviewde jeugdagenten zijn tevreden (Np=6) of zeer tevreden (Np=4) over de samenwerking met het lokale Halt-bureau. Eén agent vindt dat te weinig wordt samengewerkt om hierover een mening te geven (p14). Sommige jeugdagenten geven hierop een toelichting en melden vooral tevreden te zijn over de korte lijnen tussen Halt en politie (Np=4) en het feit dat de politie altijd wordt geïnformeerd over de afloop van een Stop zaak (Np=3). Er worden slechts enkele punten genoemd waarover men minder tevreden is zoals onduidelijkheid over de activiteiten van Halt, het niet behalen van de doorlooptijden en de gebrekkige voorlichting aan de politie over de Stop-reactie.

Halt-medewerkers

Uit de digitale enquête blijkt dat bijna alle respondenten de samenwerking met politie goed vinden verlopen (Nd=33). De helft van de respondenten (Nd=18) geeft aan dat men de samenwerking met hulpverlenende organisaties goed vindt verlopen. De overige respondenten hebben daarover (Nd=15) geen mening, of vinden dat dit niet goed verloopt (Nd=3).

Uit de interviews blijkt dat de respondenten die werkzaam zijn bij een Halt-bureau waarbij sprake is van een gezamenlijke organisatie met ketenpartners, de samenwerking over het algemeen als positief wordt ervaren. Positieve punten die worden genoemd zijn dat er korte lijnen bestaan en dat bureaucratie en wachtlijsten omzeild kunnen worden. De respondenten van de overige Halt-bureaus ervaren de wachtlijsten bij de zorginstellingen vooral als een struikelblok waardoor ze minder geneigd zijn ouders door te verwijzen.

Ten aanzien van de samenwerking met de politie wordt door de Halt-medewerkers als knelpunt genoemd de signalering dat er weinig kinderen worden doorverwezen. Dit komt volgens deze respondenten omdat de politie in hun regio te weinig kennis heeft over de Stop-reactie en daarom niet doorstuurt. Men geeft daarbij ook zelf aan dat Halt meer inspanning zou moeten leveren om politie goed in te lichten en te motiveren voor de Stop-reactie.

Hulpverleners

Er is nauwelijks sprake van samenwerking met Halt in het kader van de Stop-reactie. Over de samenwerking die er wel is, is men wel tevreden (Nh=4).

3.4.4 Knelpunten in de samenwerking

Jeugdagenten

Ongeveer een derde (Np=3) van de jeugdagenten geeft aan dat er behoefte is aan voorlichting over het bestaan van de Stop-reactie. Dit vanuit de gedachte onbekend maakt onbemind.

Halt-medewerkers

Ten aanzien van de samenwerking met de politie wordt door de respondenten als knelpunt genoemd het gegeven dat men niet veel kennis heeft over de Stop-reactie en dat niet alle kinderen die behoren tot de doelgroep worden doorgestuurd. Ten aanzien van de samenwerking met de hulpverleningsorganisaties noemt men als belangrijkste knelpunt de wachtlijsten die er zijn indien men kinderen met achterliggende problematiek wil doorverwijzen.

Hulpverleners

Twee van de zes hulpverleners geven aan voldoende op de hoogte te zijn van de Stop-reactie en wat in hun regio wordt uitgevoerd. De andere vier respondenten vinden dat ze niet voldoende op de hoogte zijn. Zij zouden wel meer geïnformeerd wensen te worden (Nh=4).

3.4.5 Samenvattend

De samenwerking tussen politie en Halt wordt overwegend als positief ervaren. Minder duidelijk is dit ten aanzien van de samenwerking tussen Halt en hulpverleningsorganisaties omdat er nauwelijks wordt doorverwezen door Halt naar aanleiding van een Stop-reactie. Verder blijkt er vanuit de politie sprake te zijn van gestructureerde dossieroverdracht. De informatie vanuit Halt naar hulpverleningsorganisaties (indien nodig) is minder eenduidig geregeld en lijkt meer lokaal bepaald.

3.5 Beantwoording onderzoeksvragen uitvoering, monitoring, randvoorwaarden en continuïteit

Met de hierboven beschreven bevindingen kunnen de laatste vier onderzoeksvragen over de praktijk van de Stop-reactie worden beantwoord.

3.5.1 Uitvoering van de Stop-reactie in de praktijk

De derde onderzoeksvraag heeft betrekking op de uitvoering van de Stop-reactie in de praktijk. De Stop-reactie bestaat uit diverse fasen en uit de resultaten blijkt dat het merendeel van de Halt-bureaus ook de voorgeschreven fasering hanteert bij de uitvoering van de verschillende activiteiten van de Stop-reactie. Wel zijn er lokale verschillen in de vorm en inhoud van wat in de verschillende fasen aan de orde komt. De belangrijkste verschillen die zijn gesignaleerd hebben betrekking op het gebruik van de signaleringsinstrumenten in de basismodule en het gebruik van de Stopmaterialen bij de leeractiviteit (zie box 7).

Signaleringsinstrumenten

Uit de interviews blijkt dat bij eenderde van de twintig Halt-bureaus de voorgeschreven signaleringsinstrumenten structureel worden gebruikt, bij een vijfde worden de instrumenten wel gebruikt, zij het niet structureel en bij de helft van de bureaus worden de voorgeschreven signaleringsinstrumenten niet gebruikt. Men gebruikt eigen instrumenten, past de voorgeschreven instrumenten voor eigen gebruik aan of gebruikt in geheel geen signaleringsinstrumenten. Redenen die worden genoemd voor het niet gebruiken van de voorgeschreven signale-

ringsinstrumenten is dat men ze te klinisch vindt, of dat een goed gesprek en de eigen indruk meer informatie oplevert over de achterliggende problematiek.

Stopmaterialen

Tweevijfde van de Halt-bureaus maakt doorgaans gebruik van de voorgeschreven materialen. De overige bureaus gebruiken de materialen soms gedeeltelijk, combineren de voorgeschreven materialen met eigen inzichten of gebruiken eigen ontwikkeld materiaal. De redenen die men noemt voor het niet gebruiken van het materiaal zijn dat de materialen ontoereikend of verouderd zijn en dat men mening is dat maatwerk geleverd moet worden. Pas dan kan men bijvoorbeeld rekening houden met het ontwikkelingsniveau van het kind. De Halt-medewerkers geven aan het als hun professionele taak te zien om het ontwikkelingsniveau van kinderen zo goed mogelijk in te schatten en op basis van eigen deskundigheid de Stop-reactie en gebruikte materialen aan te passen aan dit ontwikkelingsniveau.

Verder blijkt uit het laatste twee jaarberichten van Halt Nederland (2006, 2007) dat de doorlooptijden voor de Stop-reactie niet altijd gehaald kan worden. Redenen die de Halt-medewerkers hiervoor aandragen zijn dat ouders niet voldoende meewerken en dat er een tekort aan personeel en materiaal is om aan de gestelde doorlooptijden te voldoen.

Box 7 Uitvoering van de Stop-reactie in de praktijk van Halt

<i>Handboek</i>	<i>Halt-bureaus (Ni=20)^a</i>	<i>Halt-bureaus (Nd=36)^a</i>
<i>3a. Wordt de Stop-reactie volgens plan uitgevoerd?</i>		
Fasering van de Stop-reactie:	De voorgeschreven fasering wordt door alle Halt-bureaus gevolgd. Binnen de afzonderlijke fasen wordt afgeweken op het volgende:	
- Basismodule:	Bij ongeveer de helft van de bureaus worden de voorgeschreven signaleringsinstrumenten niet gebruikt, gebruikt men eigen instrumenten of past men de instrumenten aan. Bij ongeveer eenderde van de Halt-bureaus gebruikt men de signaleringsinstrumenten structureel; bij de overige bureaus gebruikt men de instrumenten wel, maar niet structureel.	De helft van de Halt-bureaus geeft aan dat men in algemene lijnen de in het handboek voorgeschreven werkwijze volgt. De andere helft geeft aan dat dat niet altijd lukt.
- Leeractiviteit:	Twee vijfde van de Halt-bureaus gebruikt doorgaans voorgeschreven Stopmateriaal. De overige bureaus passen Stopmateriaal aan, combineren het met eigen activiteiten of gebruiken alleen zelf ontwikkeld materiaal.	
- Excuus aanbieden:	Indien relevant wordt dit altijd uitgevoerd.	
- Afrondend gesprek:	Wordt niet altijd uitgevoerd en het evaluatieformulier wordt meestal niet gebruikt.	
<i>3b. Zijn er aanpassingen gedaan in de uitvoering van de interventie?</i>		
	Ja:	
	- Gebruik eigen signaleringsinstrumenten, voorgeschreven instrumenten in aangepaste vorm of geen instrument.	
	- Gebruik eigen Stopmateriaal of deels eigen materiaal en deels voorgeschreven materiaal of samenstellingen hiervan.	
<i>3c. In hoeverre zijn de beoogde doorlooptijden haalbaar in de praktijk?</i>		
Binnen 14 dagen na ontvangst melding moet de basismodule worden uitgevoerd.	Uit het jaarbericht Halt blijkt dat de gestelde doorlooptijden worden overschreden. Redenen voor niet halen doorlooptijden zijn: - Niet meewerkende ouders. - Tekort aan personeel en materiaal.	

^a Nd=digitale equate; Ni=interviews Haltmedewerkers

3.5.2 Monitoring van de uitvoering

De vierde onderzoeksvraag heeft betrekking op monitoring van de uitvoering van de Stop-reactie. Bij monitoring gaat het ondermeer erom of men bijhoudt in hoeverre de doelen van een interventie worden behaald. Daarbij kunnen onder meer doelen worden onderscheiden op het niveau van het lokale Halt-bureau zelf (bijvoorbeeld de recidivepercentages of doorlooptijden) maar ook doelen voor individuele deelnemers.

Uit de resultaten blijkt dat monitoring van de uitvoering van de Stop-reactie op lokaal niveau vooral betrekking heeft op controle van de doorlooptijden (zie box 8). Voor zover bekend worden inhoudelijke aspecten van de interventie niet gemonitord. Verder blijkt dat er nauwelijks sprake is van structurele supervisie over individuele zaken tijdens de uitvoering van de Stop-reactie. Wel geven de respondenten aan dat sprake is van vormen van intervisie met collega's. Individuele doelen van de deelnemers worden niet systematisch geëvalueerd in de zin dat bij aanvang wordt genoteerd welke doelen tijdens het proces worden nagestreefd en waarvan na afloop wordt nagegaan in hoeverre ze behaald zijn. Aan het eind van de Stop-reactie beoordeelt men vooral of de Stop-reactie naar tevredenheid van ouders en kind is uitgevoerd. Daartoe gaat men vooral af op de indruk die men krijgt van de reactie van ouders en kind tijdens het afrondende gesprek.

Box 8 Monitoring van de uitvoering

Halt-bureaus

(Nd=36; Ni=20)^a

4a. Wordt de uitvoering van de Stop-reactie zoals beoogd gewaarborgd en bewaakt?

- Monitoring: Heeft vooral betrekking op het halen van de doorlooptijden. Het is niet duidelijk geworden in hoeverre andere onderdelen van de Stop-reactie worden gemonitord.
- Supervisie: Bij geen van de Halt-bureaus is tijdens de uitvoering sprake van supervisie in de zin van structureel inhoudelijk overleg met begeleider.
- Intervisie: Bij de meeste Haltbureau's is wel sprake van intervisie met collega's. Het betreft dan overleg over zaken in bijvoorbeeld teamvergaderingen.

4b. Worden bij de kinderen die een Stop-reactie ondergaan beoogde doelen geëvalueerd?

- Nee: Bij geen van de Halt-bureaus worden individuele doelen systematisch gemonitord of geëvalueerd.
- Ja: Wel vraagt men in het afrondende gesprek met ouders en kind naar de beleving van de Stop-reactie en leidt daaruit af of de interventie al dan niet naar tevredenheid is uitgevoerd. Deze evaluatie is vooral gebaseerd op de eigen indruk. Het evaluatieformulier wordt in de meeste gevallen niet gebruikt.

^a Nd=digitale equate; Ni=interviews Haltmedewerkers

3.5.3 Randvoorwaarden

De vijfde onderzoeksvraag heeft betrekking op de randvoorwaarden van de Stop-reactie. Uit box 9 valt af te lezen dat de Halt-medewerkers overwegend tevreden zijn over de beschikbare tijd en de voorzieningen voor de uitvoering van de Stop-reactie. Ook is aangegeven dat nieuwe Halt-medewerkers door middel van training door Halt Nederland worden voorbereid op het uitvoeren van de Stop-reactie. Men ervaart deze training als te beperkt voor hun taak. Medewerkers die al langere tijd bij Halt werken zeggen dat ze wel zijn getraind in het uitvoeren van de Haltafdoening, maar niet specifiek in de Stop-reactie en de speci-

fieke leeftijdsproblematiek die daarbij hoort. Ook is er voor zover bekend geen sprake van bijscholing van de medewerkers in de specifieke groep twaalfminners, iets waar men wel behoefte aan heeft.

Ook blijkt dat de meningen van zowel de Halt-medewerkers als de betrokken ketenpartner politie niet onverminderd positief zijn over de mogelijke effecten van Stop. De Halt-medewerkers uiten zich pessimistisch over het te bereiken doel recidivereductie, maar ze zien Stop wel als werkzaam voor signalering, bewustwording en opvoedingsondersteuning. De jeugdagenten geven aan dat een belangrijke reden voor het niet doorverwijzen van kinderen naar de Stop-reactie gelegen is in onbekendheid met Stop, het nut niet inzien van doorsturen voor bagatel delicten en het hebben van weinig vertrouwen in de effecten van de Stop-reactie.

Box 9 Randvoorwaarden

<i>Jeugdagenten (Np=11)^a</i>	<i>Halt-bureaus (Ni=20)^a</i>
<i>5a. Zijn er voldoende materiele en personele voorzieningen beschikbaar?</i>	
Niet van toepassing	Ja, er is voldoende personeel en materieel beschikbaar voor de uitvoering. Wel ervaart men een gebrek aan specialisme of ervaring in het uitvoeren van de Stop-reactie en is de beschikbare ruimte voor het uitvoeren van de Stop-reactie niet altijd in orde.
<i>5b. Is er sprake van scholing die waarborgt dat het personeel voldoende is opgeleid?</i>	
Niet van toepassing	Niet in alle gevallen. Vooral nieuwe medewerkers hebben een specifieke 'Stop'- of 'twaalfmin'-training gevolgd, maar medewerkers die al langere tijd voor Halt werken hebben nog nooit een specifieke training voor de Stop-reactie gehad of enkel een algemene cursus voor de Halt-afdoening gehad.
<i>5c. Kunnen gestelde doelen met de Stop-reactie worden bereikt?</i>	
De helft van de jeugdagenten denkt dat de Stop-reactie alleen helpt voor gemotiveerde ouders en kinderen. - Drie agenten verwachten wel enkele effecten van de Stop-reactie.	- Recidivevermindering: alleen indirect door een risicogroep te signaleren en de aanpak moet elders. - Gedragsverandering: te kort en geen toereikende middelen. - Bewustwording en inzicht: ja, gebaseerd op praktijkervaring. - Opvoedingsondersteuning: ja, door luisterend oor te bieden en dingen bespreekbaar te maken. - Signalering problematiek en doorverwijzing: ja, indien problemen worden gesignaleerd (m.b.v. SDQ en VOBO) wordt er gericht doorverwezen.

^a Ni=interviews Haltmedewerkers; Np= interviews Jeugdagenten.

Verder zijn ook knelpunten in de uitvoering van de Stop-reactie benoemd door de Halt-medewerkers. In box 10 worden de meest genoemde ervaren knelpunten weergegeven. Deze hebben betrekking op zowel het handboek, de signalering van kinderen als de uitvoering in de praktijk.

Box 10 Randvoorwaarden

Halt-bureaus

(Ni=20)^a

5d. Doen zich knelpunten voor bij (de uitvoering van) de Stop-reactie?

- Over de Stop-reactie in het algemeen:
- Het vrijwillige karakter van de Stop-reactie wordt als probleem ervaren waardoor kinderen die de reactie nodig hebben niet worden bereikt.
- Over het handboek:
- Informatie ontbreekt over specifieke groepen, zoals allochtonen, kinderen met handicap en kinderen met achterliggende problematiek.
 - Informatie ontbreekt over de ontwikkeling van kinderen meer in het algemeen.
- Over de uitvoering:
- De signaleringsinstrumenten zijn te klinisch, of te moeilijk.
 - De Stopmaterialen sluiten niet aan bij ontwikkelingsniveau van het kind, zijn verouderd of ontoereikend.
 - Er is behoefte aan bijscholing en aan supervisie.
-

^a Ni=interviews Haltmedewerkers

3.5.4 Continuïteit in de keten

Tot slot de zesde onderzoeksvraag welke betrekking heeft op continuïteit in de keten van samenwerkende partners. Uit de resultaten blijkt dat vooral in het voorste deel van de keten, de samenwerking politie – Halt-bureaus, sprake is van gestructureerde samenwerking (zie box 11). Dergelijke vormen van samenwerking zijn bij ongeveer de helft van de Halt-bureaus aanwezig.

De samenwerking verderop in de keten, Halt-bureaus – hulpverlening, is minder eenduidig. Hoewel het handboek duidelijk aangeeft dat contacten met de hulpverlening via Bureaus Jeugdzorg moet verlopen, blijkt landelijk een aanzienlijke variatie in de hulpverleningsorganisaties waarmee de lokale Halt-bureaus (kunnen) samenwerken.

De dossieroverdracht tussen politie en de Halt-bureaus is volgens de jeugdagenten en Halt-medewerkers overwegend naar tevredenheid geregeld. Kinderen en ouders worden door de politie bij Halt aangemeld gebruikmakend van het LOF formulier. De situatie naar de hulpverleningsorganisaties is minder duidelijk onder meer ook omdat men maar zeer beperkt te maken krijgt met kinderen die zijn doorverwezen (op basis van AuraH gegevens is bekend dat bij de doorverwezen kinderen in 2006-2007 minstens in 3,5% van de gevallen een doorverwijzingsadvies is gegeven).

Box 11 Continuïteit in de keten

<i>Handboek</i>	<i>Jeugdagenten (Np=11)^a</i>	<i>Halt-bureaus (Ni=20)^a</i>	<i>Hulpverleners (Nh=6)^a</i>
<i>6a. Is er sprake van gecoördineerde samenwerking met ketenpartners?</i>			
De verwijzingsystematiek is: - De politie zorgt voor doorverwijzing ouders en kinderen naar Halt. - Indien uit screening bij Halt, sprake blijkt van achterliggende (opvoedings)problematiek wordt doorverwezen naar Bureau Jeugdzorg.	Volgens de meeste jeugdagenten is sprake van structureel overleg met ketenpartners waartoe ook Halt behoort.	In het repressieve deel van de keten is bij minder dan de helft van de Halt-bureaus sprake van een gestructureerd samenwerkingsverband. Samenwerking met lokale hulpverlenende organisaties is minder eenduidig. Er blijkt een diversiteit aan hulpverleningsorganisaties te zijn voor doorverwijzen.	Er is nauwelijks sprake van doorverwijzing vanuit Stop. Enkele hulpverleners geven aan eens in de paar weken structureel overleg te hebben met verschillende ketenpartners. Daar kunnen ook Stop-zaken worden besproken.
<i>6b. Is er sprake van dossieroverdracht over het kind tussen de betrokken uitvoerende instanties?</i>			
Politie meldt deelnemers aan met minimaal een LOF formulier, eventueel aangevuld met bijlagen.	Bij alle politiedistricten wordt schriftelijk, per fax of per mail, informatie overgedragen naar Halt-bureau. De informatie die wordt overgedragen betreft aangifte, verhoor en verklaring van het kind, en het LOF formulier.	Onbekend	In die situaties dat sprake is van doorverwijzing verloopt de informatieoverdracht op verschillende wijze en met verschillende inhoud. Soms mondeling en schriftelijk, soms een van beide. Soms wordt ook een LOF formulier overgedragen.
Halt-medewerker stuurt een afloopbericht over de Stop-reactie aan Politie.	Ook worden de districten geïnformeerd over de afloop van de Stop-reactie.		

^a Ni=interviews Haltmedewerkers; Np= interviews Jeugdagenten; Nh= interviews hulpverleners.

Tot slot is onderzocht hoe de betrokkenen de samenwerking met ketenpartners waarderen en welke knelpunten men ervaart (zie box 12). Indien er sprake is van samenwerking, blijken de betrokkenen de samenwerking overwegend positief te waarderen. Knelpunten die worden ervaren, hebben vooral betrekking op onvoldoende informatie over elkaars activiteiten.

Box 12 Continuïteit in de keten

<i>Handboek</i>	<i>Jeugdagenten (Np=11)^a</i>	<i>Halt-bureaus (Ni=20)^a</i>	<i>Hulpverleners (Nh=6)^a</i>
<i>6c. Hoe waarden betrokken partijen de samenwerking?</i>			
	Men is overwegend tevreden, bijvoorbeeld over de korte lijnen tussen politie en Halt en de informatie die politie krijgt over de afronding van Stopzaken.	De meerderheid van de Halt-medewerkers is tevreden over de samenwerking met de politie en met lokale hulpverleningsorganisaties.	Er wordt nauwelijks samengewerkt waardoor hierover weinig te zeggen is.
<i>6d. Welke knelpunten worden gesignaleerd in de samenwerking?</i>			
	Men zou graag iets meer zicht hebben op wat Halt doet, men ziet graag wat meer initiatief vanuit Halt om de politie enthousiast te maken. Verder is het niet halen van de doorlooptijden een knelpunt.	Bij de politie is kennis over Stop niet altijd voldoende en men verwijst niet alle kinderen behorend tot de doelgroep door. Ten aanzien van hulpverlening ervaart men lange wachtlijsten voor doorverwijzen	Men is niet even goed op de hoogte van de Stop-reactie. Betere informatievoorziening is gewenst.

^a Ni=interviews Haltmedewerkers; Np= interviews Jeugdagenten; Nh= interviews hulpverleners.

4 Slot

Het doel van deze studie is de werking van de Stop-reactie in de praktijk te bestuderen. Door de praktijk van een interventie te bestuderen aan de hand van onderzoeksvragen die gerelateerd zijn aan algemeen werkzame factoren uit de What Works benadering is het mogelijk om inzicht te krijgen in de doeltreffendheid van de Stop-reactie. In dit hoofdstuk wordt eerst nagegaan in hoeverre de uitvoering van de Stop-reactie in de dagelijkse praktijk overeenstemt met deze algemeen werkzame factoren. Vervolgens worden enkele aanbevelingen gedaan voor de praktijk van de uitvoering van de Stop-reactie. Tot slot volgt een conclusie.

4.1 Discussie

4.1.1 *De praktijk van de Stop-reactie en algemeen werkzame factoren*

In de What Works benadering zijn een aantal algemeen werkzame factoren geformuleerd die aangeven aan welke voorwaarden interventies moeten voldoen om de beoogde doelen te kunnen bereiken. In de planevaluatie van de Stop-reactie (Van der Laan et al., 2009) zijn de verschillende voorwaarden ten aanzien van de theoretische en empirische onderbouwing van de Stop-reactie aan de orde gekomen. In deze paragraaf worden bevindingen over de praktijk van de Stop-reactie gerelateerd aan de algemene factoren met als doel de doeltreffendheid van de Stop-reactie te kunnen beoordelen. Het gaat er daarbij onder andere om dat als men de gestelde doelen van de interventie wil kunnen behalen:

- Men die deelnemers selecteert voor wie de interventie is bedoeld.
- Men deelnemers voldoende motiveert en blijft motiveren om de interventie af te ronden.
- Men de interventie in de praktijk uitvoert zoals beschreven in het plan.
- Men de interventie monitort zodat afwijkingen kunnen worden gesignaleerd en bijgestuurd.
- Men voldoende randvoorwaarden biedt om de interventie als beoogd te kunnen uitvoeren.
- Men de samenwerking met ketenpartners voldoende helder heeft en indien nodig zodanig verloopt dat continuïteit in de keten ten aanzien van de (hulp aan de) deelnemers gewaarborgd kan blijven.

Selectie van deelnemers

Volgens de What Works gedachte kunnen interventies alleen doeltreffend zijn als ze worden gegeven aan degenen die tot de doelgroep behoren. De Stop-reactie is bedoeld voor twaalfminners die een Haltwaardig feit hebben gepleegd en waarbij geen sprake is van achterliggende (opvoedings)problematiek. Voor achtminners geldt enkel een oudercontact.

Uit dit onderzoek blijkt dat het merendeel van de kinderen dat in aanmerking komt voor de Stop-reactie voldoet aan de gestelde selectiecriteria voor de interventie. Maar in voorkomende gevallen blijken Halt-medewerkers ook ouders en kinderen te nodigen en een Stop-reactie aan te bieden die niet aan de criteria

voldoen. Ook ouders van achtminners en kinderen van 12 jaar of ouder, kinderen die een niet-Haltwaardig feit hebben gepleegd, kinderen die eerder met Stop in aanraking zijn geweest en kinderen bij wie sprake is van achterliggende (opvoedings- op psychosociale) problematiek krijgen een Stop-reactie aangeboden. Hoewel deze groep relatief gezien klein is, doorloopt het merendeel van deze kinderen de Stop-reactie volledig. Doordat ook ouders en kinderen een Stop-reactie aangeboden krijgen die niet voldoen aan de selectiecriteria krijgt Halt in het kader van de Stop-reactie ook te maken met deelnemers voor wie de reactie niet is bedoeld. Een soortgelijke bevinding werd ook gedaan in een onderzoek naar de deelnemers van Stop in de regio Utrecht (De Jong, 2007). Hoewel het denkbaar is dat de Stop-reactie werkt voor een andere of bredere doelgroep dan beoogd (onze resultaten geven daartoe geen aanleiding), weten we daarover niets. Dit zou opnieuw moeten worden onderzocht. Wel blijft de vraag of Stop wel effectief bezig is als men een andere doelgroep dan beoogd probeert te bereiken.

Motiveren van deelnemers

Een andere algemene werkzame factor voor de werking van interventies, is dat de kans dat een interventie naar behoren werkt, wordt vergroot als deelnemers voldoende betrokken en gemotiveerd zijn tot deelname aan de interventie. Halt krijgt in het kader van de Stop-reactie overwegend te maken met ouders en kinderen die gemotiveerd zijn voor deelname aan de Stop-reactie. Ongemotiveerde ouders komen niet opdagen of besluiten na het eerste gesprek niet deel te nemen. Van de ouders en kinderen die deelnemen, rondt het merendeel de Stop-reactie volledig af. Met andere woorden, het merendeel van de deelnemers aan de Stop-reactie is gemotiveerd voor deelname.

De Halt-medewerkers geven wel aan dat ze in voorkomende gevallen ouders die dreigen af te haken dringend motiveren om te continueren door te melden dat er na besluit tot deelname geen sprake meer is van vrijwilligheid. Deze houding is niet conform het vrijwillige karakter van de Stop-reactie, we komen hier later nog op terug.

Uitvoering in de praktijk

Om de doelen van een (preventieve) interventie te kunnen bereiken, is het ook van belang dat de interventie wordt uitgevoerd zoals beoogd: in het geval van de Stop-reactie een uitvoering in de praktijk zoals weergegeven in het handboek Stop-reactie (Halt-Nederland, 2005). De resultaten van dit onderzoek laten zien dat bij de meeste Halt-bureaus de fasering van de interventie zoals beoogd wordt gevolgd, maar dat er wel verschillen zijn in de vorm en inhoud van de uitvoering van de verschillende onderdelen van de Stop-reactie. Genoemd zijn ondermeer het gebruiken van eigen signaleringsinstrumenten, het gebruik van eigen Stopleeractiviteiten of aanpassing van de voorgeschreven leeractiviteiten aan de eigen praktijk, het niet (altijd) voeren van een afrondend gesprek en het niet (altijd) gebruiken van het evaluatieformulier. Voor de afwijkende werkwijze steunt men vooral op eigen ervaring. De belangrijkste beweegredenen die wordt genoemd voor een eigen invulling van de werkwijze, is dat men maatwerk wil kunnen leveren voor ouder en kind. De resultaten maken duidelijk dat er landelijk differentiatie is in de uitvoering van de Stop-reactie. Redenerend vanuit algemeen werkzame ingrediënten betekent dit dat niet duidelijk is welke doelen op welke wijze worden bereikt. De effectiviteit van een interventie wordt hier-

door ondergraven. Kennelijk zien niet alle Halt-medewerkers het belang in van werken volgens een protocol.

Hoewel de handelswijze erop wijst dat Halt-medewerkers onvoldoende het belang inzien van werken volgens een voorgeschreven plan, wijst dit op een ander fundamenteel probleem. Het afwijken van het voorgeschreven werkwijze is een aanwijzing dat de Halt-medewerkers in de hen beschikbare Stopmaterialen onvoldoende aanknopingspunten vinden om ouders en kinderen voldoende ondersteuning te bieden in hoe ze moeten omgaan met het delictgedrag van hun kind. Waarom zouden ze anders afwijken van de werkwijze en het zo belangrijk vinden om maatwerk te kunnen leveren? Meer extreem gesteld, volgens meerdere Halt-medewerkers zelf zijn de geboden leeractiviteiten niet effectief voor de doelen en doelgroep van de Stop-reactie. De beschikbare signaleringsinstrumenten en leeractiviteiten sluiten onvoldoende aan bij de alledaagse praktijk om ouders en kinderen waar men mee te maken krijgt verder te kunnen helpen. Deze bevinding sluit aan bij die uit de planevaluatie dat de leeractiviteiten van de Stop-reactie onvoldoende onderbouwd zijn voor de doelen waarvoor ze worden gebruikt (Van der Laan et al., 2009).

Monitoring

Het monitoren van inhoudelijke werkprocessen en supervisie is een belangrijke factor om de werking van een interventie te kunnen (blijven) garanderen (Ministerie van Justitie, 2005; Van Yperen et al., 2007; Wartna, 2005). Een andere belangrijke voorwaarde om vast te kunnen stellen of een interventie op individueel niveau werkt, is dat vooraf gestelde doelen tijdens het uitvoeren van de interventie worden gevolgd en aan het einde worden geëvalueerd. Van belang daarbij is dat bij aanvang doelen worden geregistreerd. Als niet geregistreerd is wat de doelen zijn en of deze zijn behaald kunnen resultaten zeker niet aan een interventie worden toegeschreven (Ministerie van Justitie, 2005; Van Yperen et al., 2007).³²

In dit onderzoek worden geen aanwijzingen gevonden dat de inhoudelijke uitvoering van de Stop-reactie systematisch wordt gewaarborgd bijvoorbeeld door monitoring, supervisie of evaluatie van individuele doelen. Monitoring van de Stop-reactie heeft vooral betrekking op procesmatige aspecten als doorlooptijd, maar monitoring van inhoudelijke uitvoering van de interventie in termen van supervisie of het volgen van individuele doelen bij de deelnemers is niet gebruikelijk. Het ontbreken van monitoring van de inhoudelijke aspecten van de Stop-reactie maakt het niet mogelijk het functioneren van de interventie in de praktijk nauwkeurig te volgen. Afwijkingen in werkwijze zijn hierdoor moeilijk te traceren en aan te passen. Doordat individuele doelen van deelnemers niet systematisch worden geregistreerd en na afloop geëvalueerd is het niet mogelijk vorderingen van individuen te volgen en de effecten van de Stop-reactie voor individuele deelnemers vast te stellen.

³² Van Yperen (2007) maakt daarbij een onderscheid tussen evalueren van doelen op macro, meso of microniveau. Doelen op macroniveau hebben bijvoorbeeld betrekking op verandering van gedrag van alle kinderen in een regio of district, doelen op mesoniveau hebben betrekking op verandering van gedrag van kinderen die bij een specifiek Haltbureau een Stop-reactie hebben gekregen en doelen op microniveau betreffen bijvoorbeeld veranderingen in het gedrag van individuele jongeren. In deze procesevaluatie zijn we vooral nagegaan of doelen op individueel niveau worden gevolgd en geëvalueerd.

In het handboek Stop-reactie wordt niet aangegeven dat individuele doelen gedurende de Stop-reactie gevolgd moeten worden en ook niet dat deze doelen vastgelegd en geëvalueerd moeten worden. Hoewel het handboek wel voorziet in een evaluatieformulier, mag dit anoniem retour worden gestuurd aan het Halt-bureau waardoor evaluatie op individueel niveau niet mogelijk is. Daarnaast lijkt dit formulier niet specifiek bedoeld om na te gaan of individuele doelen zijn behaald. Het is dan ook niet te verwachten dat men in de praktijk van uitvoering van de Stop-reactie wel individuele doelen monitort of evalueert. De bevinding dat er nauwelijks sprake is van monitoring van de inhoudelijke uitvoering van de Stop-reactie, van supervisie en van systematische evaluatie van individuele doelen, maakt de uitvoering van de Stop-reactie oncontroleerbaar. Afwijkingen in de uitvoering van de interventie kunnen niet worden gecorrigeerd. Daarnaast zorgt het niet systematisch registreren en evalueren van individuele doelen ervoor dat de effecten van de Stop-reactie voor individuele deelnemers niet kunnen worden gemeten bijvoorbeeld ten behoeve van een effectmeting en kan de interventie niet worden bijgestuurd.

Randvoorwaarden

De beoogde doelen van een interventie kunnen in de praktijk alleen worden behaald als aan diverse randvoorwaarden is voldaan. De randvoorwaarden voor het uitvoeren van de Stop-reactie die hier zijn onderzocht hebben betrekking op de beschikbare tijd en voorzieningen voor de uitvoering van de interventie (Van Yperen et al., 2007; Ministerie van Justitie, 2005) en scholing of training van medewerkers (Lösel, 1998; Van Yperen et al., 2007). Ten aanzien van de beschikbare tijd en aanwezige voorzieningen zijn de Halt-medewerkers overwegend positief. Ten aanzien van training of scholing blijkt dat er Halt-medewerkers zijn (degenen die al langer werkzaam zijn bij Halt) die geen of slechts beperkt training hebben gehad in het uitvoeren van de Stop-reactie bij de twaalfminners. Ook wordt gemeld dat er nauwelijks sprake is van structurele bijscholing en dat men cursussen voor specifieke subgroepen van twaalfminners nodig acht. Het ontbreken van (een structurele vorm van) training of bijscholing in het uitvoeren van de Stop-reactie bij twaalfminners stimuleert de zelfredzaamheid van medewerkers en leidt tot maatwerk waarin men vooral afgaat op de eigen deskundigheid. Het is dan ook niet verwonderlijk dat er landelijk variatie is in de uitvoering van de Stop-reactie.

Samenwerking met ketenpartners

Tot slot de samenwerking met ketenpartners. Zoals eerder aangegeven is een doel van de Stop-reactie het signaleren van achterliggende problematiek en doorverwijzen naar hulpverlening. Dit vraagt om een heldere samenwerking met (keten)partners en een duidelijke kennisoverdracht tussen de ketenpartners (Wartna, 2005). Continuïteit in de keten kan gunstig zijn voor de hulp aan deelnemers indien de begeleiding aan en kennis over individuele deelnemers naar een volgende instantie in de jeugd(zorg)keten wordt overgebracht. Ten aanzien van de Stop-reactie is een goede structurele samenwerking met ketenpartners evident. Uit het onderzoek blijkt dat in meerdere regio's de samenwerking met de ketenpartner voorafgaand aan Stop, de politie, duidelijk is gecoördineerd. Er is sprake van samenwerking, overleg en van gestructureerde dossieroverdracht bij individuele cliënten. Maar niet in alle regio's is sprake van een dergelijke samenwerking.

De samenwerking met de ketenpartners na een Stop-reactie (indien nodig bij achterliggende problematiek) is in de praktijk minder eenduidig. Hoewel volgens het handboek Stop-reactie bureau Jeugdzorg de aangewezen hulpverlenende ketenpartner is, blijkt dat lokaal een vari ete is aan mogelijke hulpverleningsorganisaties en dat men bij de diverse Halt-bureaus het niet duidelijk heeft wie hun ketenpartners in de hulpverlening aan twaalfminners nu eigenlijk zijn.

4.1.2 Hoe doeltreffend is Stop?

Wat kunnen we op basis van bovenstaande bevindingen nu concluderen over de doeltreffendheid van de Stop-reactie? In deze procesevaluatie is de Stop-reactie onderzocht op basis van informatie die in de praktijk voorhanden was over de interventie. Hoewel niet op voorhand gestuurd, sluit het onderzoek aan bij het zogenoemd *praktijkgestuurd effectonderzoek* (Van Yperen & Veerman, 2008). Op basis van de resultaten van een praktijkgestuurd effectonderzoek kan de doeltreffendheid van een (preventieve) interventie worden bepaald met een uit de jeugdzorg afkomstige ‘effectiviteitladder’ (Veerman, 2006; Van Yperen & Veerman, 2008; zie box 13). Deze effectiviteitladder kent vier treden waarbij de uitspraken over de effectiviteit van een interventie steeds stelliger worden.³³ Er kunnen diverse methoden van onderzoek worden toegepast om bewijskracht voor de interventie te leveren. De methode van onderzoek bepaalt op welke trede men uitspraken kan doen. Op basis van een procesevaluatie in het algemeen kunnen ten hoogste uitspraken worden gedaan op het derde niveau van de effectiviteitladder, dat wil zeggen dat de resultaten van een procesevaluatie ten hoogste kunnen aanduiden dat een interventie doeltreffend is. In deze studie hebben we echter niet alle onderdelen van onderzoek onderzocht die nodig zijn voor uitspraken op de derde trede (zoals het interviewen van deelnemende ouders en kinderen).

Box 13 Niveaus van bewijskracht in praktijkgestuurd effectonderzoek

Bewijskracht	Omschrijving	Kwalificatieniveau interventie
Causaal	Als 1 tot en met 3, maar nu is er evidentie dat positieve uitkomsten veroorzaakt worden door de interventie en is er zicht op de werkzame ingrediënten	4. Werkzaam
Indicatief	Als 1 en 2, maar nu kan empirisch worden aangetoond dat de gestelde doelen zijn bereikt, problemen afgenomen en competenties toegenomen, en cliënten tevreden zijn.	3. Doeltreffend
Theoretisch	Als 1, maar nu is er ook een geloofwaardige interventietheorie over welke factoren met de problemen van de doelgroep samenhangen en waarom de interventie de beoogde uitkomsten bereikt	2. Veelbelovend
Descriptief	De kernelementen van een interventie (doelgroep, interventie, uitkomsten) en de personele, organisatorische en materiële context en randvoorwaarden zijn duidelijk en begrijpelijk omschreven	1. Potentieel

Bron: Van Yperen & Veerman, 2008, Figuur 1.1

³³ Dit is afhankelijk van de gebruikte methode van onderzoek. Naarmate sprake is van een vanuit wetenschappelijk oogpunt gezien een steeds strengere vorm van onderzoek, is het mogelijk hardere uitspraken over de effecten van een interventie te doen. Het voert buiten het bereik van deze studie om hierop nader in te gaan, daarvoor verwijzen we naar het werk van Van Yperen en Veerman (2008) zoals weergegeven in het boek *Zicht op Effectiviteit*.

Uit de planevaluatie van de Stop-reactie blijkt dat de Stop-reactie ten hoogste in potentie effectief kan zijn. Er is sprake van een uitgewerkte werkwijze waarin aangegeven wordt wat de doelgroep is en welke doelen op welke wijze kunnen worden nagestreefd. Maar op essentiële onderdelen blijken onduidelijkheden te bestaan, zoals onduidelijkheid over de doelgroep, over de mate waarin de doelstelling recidivevermindering met de subdoelen signalering, bewustwording en lichte opvoedingsondersteuning bereikt kunnen worden en over welke doelstellingen nu het meest relevant zijn. Daarnaast ontbreekt een (theoretisch en empirisch gefundeerd) veranderingsmodel met relevante risico- en beschermende factoren om de doelen te bereiken. Deze bevindingen vragen om een heroverweging over de doelen van de Stop-reactie, het (theoretisch en empirisch gefundeerde) veranderingsmodel en de risico- en beschermende factoren die men ermee wil aanpakken.

Uit de resultaten in deze procesevaluatie blijkt dat in de praktijk van de Stop-reactie op meerdere onderdelen niet kan worden voldaan aan de algemeen werkzame factoren zoals gesteld in de What Works benadering. In de praktijk krijgen ook ouders en kinderen een Stop-reactie aangeboden die niet aan de selectiecriteria voldoen. Verder is onduidelijk of achterliggende (opvoedings-) problematiek structureel wordt onderzocht en indien sprake is van problemen ook in alle gevallen wordt doorverwezen naar hulpverlening (dit wordt in ieder geval niet geregistreerd). Daarnaast is er variatie in de uitvoering van de Stop-reactie en worden de verschillende leeractiviteiten niet overal gebruikt. Ook zijn er nauwelijks waarborgen dat de interventie wordt uitgevoerd als bedoeld en worden individuele doelen en vorderingen van deelnemers niet gemonitord. Deze bevindingen naast die uit de planevaluatie zorgen ervoor dat we vooralsnog niet kunnen concluderen dat de Stop-reactie in potentie effectief of veelbelovend is.

Op basis van de bevindingen in de plan- en procesevaluatie van de Stop-reactie is het niet aanbevolen om een effectstudie uit te voeren waarin de effecten van de Stop-reactie voor individuele deelnemers wordt gemeten. Een effectstudie is niet relevant omdat vanuit het oogpunt van de algemeen werkzame factoren voor effectieve interventies op tal van punten nog aanpassingen nodig zijn.³⁴ Dit geldt ook ten aanzien van specifieke factoren van de Stop-reactie. In de hiernavolgende paragraaf bespreken we enkele overwegingen ten aanzien van deze aanpassingen.

4.2 Overwegingen ten aanzien van de Stop-reactie

4.2.1 De doelen van de Stop-reactie

Volgens het handboek Stop-reactie is het primaire doel van de Stop-reactie het voorkomen van herhaling van delictgedrag. Uit de planevaluatie bleek al dat dit

³⁴ Interessant om in dit kader te noemen is het scriptieonderzoek van Marinka de Jong (2007) (VU vakgroep strafrecht en criminologie) naar de recidive van Stopdeelnemers in de regio Utrecht. Zij vond bij de totale groep kinderen die hadden deelgenomen aan de Stop-reactie geen effecten van de Stop-reactie. Omdat het geen experimenteel onderzoek betreft (zie box 13), kan daarmee – volgens de Campbell criteria – niet gezegd worden dat de Stop-reactie niet effectief is.

doel voor de huidige vorm van de Stop-reactie niet haalbaar is (Van der Laan et al., 2009). Ook deze procesevaluatie laat zien dat Halt-medewerkers zelf er niet echt van overtuigd zijn dat dit doel met de hen beschikbare materialen behaald kan worden. Andere doelen die zijn gesteld voor de Stop-reactie, zoals het bespreekbaar maken van het delictgedrag, het signaleren van achterliggende (opvoedings)problemen en doorverwijzen naar hulp en het afgeven van een signaal dat delictgedrag niet wordt getolereerd, lijken meer binnen het bereik van de Stop-reactie te liggen (zie ook Van der Laan et al., 2009). Op basis van de resultaten van deze procesevaluatie kunnen met betrekking tot de doelen ook de nodige kanttekeningen worden geplaatst.

Signaleren

Een doel van de Stop-reactie is het signaleren van mogelijke achterliggende (opvoedings)problematiek. Ouders en kinderen waarbij mogelijk sprake is van problemen moeten worden doorverwezen naar lokale hulpverlening. Om na te gaan of sprake is van achterliggende (opvoedings)problematiek, zijn er twee signaleringsinstrumenten beschikbaar, de SDQ en de VOBO. Uit eerder onderzoek bleek onder meer dat de procedure voor afnemen bij de onderzochte Halt-bureaus versilde en om aanpassing vraagt en dat Halt-medewerkers getraind moeten worden in het gebruik van de signaleringsinstrumenten (Hermanns & Groen, 2005, 2006). Uit deze procesevaluatie blijkt dat men in de praktijk niet altijd gebruik maakt van de signaleringsinstrumenten en dat de noodzaak van training in het afnemen van de instrumenten nog steeds evident is. Uitgezonderd het niet afnemen van de signaleringsinstrumenten als sprake is van vuurwerkdelen, is niet duidelijk in welke gevallen de signaleringsinstrumenten wel en in welke gevallen niet worden afgenomen.³⁵ Gesignaleerd is dat bijna driekwart van de Halt-bureaus de signaleringsinstrumenten niet structureel gebruikt: men gebruikt de instrumenten soms wel, soms niet; men gebruikt aangepaste versies; men gebruikt eigen versies; of men gebruikt in het geheel geen signaleringsinstrumenten. Voor de signalering van achterliggende problemen vertrouwen meerdere Halt-bureaus meer op de eigen indruk dan op de signaleringsinstrumenten omdat deze als te klinisch of te ingewikkeld worden beschouwd. Deze werkwijze is voor een preventieve interventie waar signalering van problemen een belangrijk doel is, niet wenselijk. Uit ander onderzoek blijkt bijvoorbeeld dat gestandaardiseerde signaleringsinstrumenten een betrouwbaarder inschatting geven van mogelijke aanwezige problematiek dan klinische oordelen (Vogels, 2008; Blenker, 1954; Meehl, 1954; beiden geciteerd in Baird, Wagner, Healy, & Johnson, 1999). Vogels (2008) concludeert in zijn onderzoek dat bij het signaleren van kinderen met achterliggende problemen niet kan worden vertrouwd op het klinisch oordeel van individuele medewerkers. Het gebruik van gevalideerde vragenlijsten (waaronder ook de SDQ) is wel een goede en betrouwbare manier voor (vroeg)signalering. Hierbij merkt hij op dat deze instrumenten dan wel gebruikt dienen te worden zoals ze gevalideerd en bedoeld zijn. De invoering van instrumenten moet daarom volgens Vogels zorgvuldig gebeuren en dient te zijn ingebed in een voortdurend programma gericht op kwaliteitsbeheer, zodat alle medewerkers weten hoe de instrumenten te gebruiken en de instrumenten ook blijven gebruiken zoals bedoeld. Het

³⁵ Een inventarisatie door Halt Nederland gedaan in het voorjaar 2008 onder enkele directies van Haltbureaus leerde dat men de signaleringsinstrumenten vooral afneemt indien een vermoeden aanwezig is van achterliggende problemen. Met andere woorden, men gebruikt de signaleringsinstrumenten ter bevestiging van het eigen oordeel.

oordeel van medewerkers dient vooral als aanvulling op wat gevonden is met een signaleringsinstrument en niet als richtlijn voor het nemen van een beslissing. Daarbij geldt dat voor zover bekend Halt-medewerkers zelf niet zijn opgeleid om zelfstandig specifieke achterliggende (opvoedings)problematiek te signaleren.

Ondanks de genoemde problemen in het gebruik van de signaleringsinstrumenten, worden de instrumenten bij een groot deel van de Halt-bureaus wel gebruikt. Helaas blijkt deze informatie niet goed in Aurah te worden geregistreerd. Slechts in een beperkt aantal gevallen is informatie van de VOBO en de SDQ geregistreerd. Hoewel in Aurah maar een klein deel van de informatie van ouders en kinderen op de signaleringsinstrumenten is geregistreerd, blijkt dat in die gevallen dat gegevens zijn geregistreerd bij een op de tien ouders en kinderen sprake is van opvoedingsproblemen of psychosociale problematiek. Hoewel we deze gegevens niet zonder meer kunnen extrapoleren vanwege de selectiviteit van de informatie, betekent dit dat Halt jaarlijks met zo'n 200 kinderen te maken krijgt die nadere hulp nodig hebben. Uit een vergelijking met 10-11-jarige kinderen in een algemene steekproef (Van der Laan & Blom, 2006) bleek dat de kinderen die bij Halt terecht komen voor een Stop-reactie gemiddeld meer psychosociale problemen hebben. Dit betekent dat de Stop-reactie een belangrijke taak heeft als 'vindplaats' voor kinderen met probleemgevallen.

Doorverwijzen

Een ander doel van de Stop-reactie is doorverwijzen naar hulpverlening. Indien tijdens het eerste gesprek en na gebruik van de signaleringsinstrumenten een vermoeden aanwezig is van achterliggende problematiek, behoort een Stop-aanbod achterwege te blijven en moeten ouders en kind worden doorverwezen naar hulpverlening. Ouders en kind zijn meer gebaat bij doorverwijzing dan bij een Stop-reactie want 'Stop doet niet aan hulpverlening' (Halt Nederland, 2005). Uit deze procesevaluatie blijkt dat men in de praktijk bij gesignaleerde achterliggende problematiek toch een Stop-reactie uitvoert en dat niet in alle gevallen waarbij sprake is van achterliggende problemen wordt doorverwezen. AuraH registratie (hoewel enkel beschikbaar voor een selectief deel van de Stop deelnemers) bevestigt dit beeld. In minstens een vijfde tot een kwart van de geregistreerde gevallen waarbij volgens de signaleringsinstrumenten indicaties zijn voor een achterliggende problematiek wordt er geen advies voor doorverwijzing geregistreerd en krijgen die ouders en kinderen wel een Stop-reactie aangeboden. Op basis van de beschikbare AuraH informatie is niet na te gaan of hierbij sprake is van het niet geven van een doorverwijzingsadvies of van het niet registreren van het advies in AuraH. Het is namelijk denkbaar dat deze informatie onvoldoende wordt geregistreerd in AuraH. Daarnaast is de Halt-medewerker voor doorverwijzing ook afhankelijk van een zekere behoefte en bereidheid van ouders voor hulpverlening (Hermanns & Groen, 2004).

De belangrijkste reden om kinderen met achterliggende problematiek toch een Stop-aanbod te doen, is dat Halt-medewerkers toch een reactie wil geven op het delictgedrag en dat een in hun ogen goed alternatief daarvoor niet voorhanden is. Maar de Stop-reactie is een lichte preventieve interventie die niets meer te bieden heeft aan ouders en kinderen met achterliggende opvoedings- of psychosociale problematiek dan doorverwijzing naar hulpverleningsinstanties (zie Halt

Nederland, 2005). Door deze kinderen wel een Stop-reactie aan te bieden, ontstaat het gevaar dat ze terecht komen in een vicieuze cirkel van goedbedoelende 'hulpverleners' die eigenlijk niets voor hen kunnen betekenen. Daarnaast geldt dat als ouders en kinderen niet worden doorverwezen zij niet terecht komen bij (meer intensieve) hulpverlening die ze wel nodig hebben. Een meer selectieve opstelling van Halt-medewerkers bij de selectie van deelnemers en een meer actieve opstelling ten aanzien van doorverwijzen is wenselijk. Indien tijdens het eerste gesprek wordt gesignaleerd dat sprake is van achterliggende (opvoed)problemen is men er meer bij gebaat de Stop-reactie te beëindigen dan een reactie te geven omdat geen alternatief voorhanden is. Kind en ouders dienen dan door te worden verwezen naar hulpverlening. Dit vraagt wel om een goede en gecoördineerde samenwerking met lokale hulpverleningsorganisaties op het terrein van preventieve en curatieve nazorg.

Bespreekbaar maken delictgedrag, signaal afgeven en excuses maken

Verder kent de Stop-reactie als doelen het bespreekbaar maken van delictgedrag, het geven van een signaal dat het delictgedrag niet wordt getolereerd en indien nodig het aanbieden van excuses aan benadeelden. Om deze doelen te bereiken is de Stop-reactie gefaseerd in vier fasen en zijn leeractiviteiten beschikbaar. In de praktijk van de Stop-reactie blijkt de fasering voor de medewerkers overwegend te worden gevolgd en ook het aanbieden van excuses wordt, indien relevant, bijna altijd gedaan. Maar met betrekking tot de inhoudelijke invulling van de leeractiviteiten willen de Halt-medewerkers 'maatwerk' (kunnen) leveren. In enkele gevallen is de afwijking in de werkwijze vastgelegd in een intern overleg of in een extern samenwerkingsverband, maar in de meeste gevallen betreft het een beslissing genomen door de Halt-medewerkers zelf, gebaseerd op de eigen ervaringen. In het handboek Stop-reactie wordt aangegeven dat de leeractiviteiten gezamenlijk de mogelijkheid bieden tot het leveren van maatwerk. Wat hiermee wordt bedoeld is niet duidelijk: betekent dit dat men maatwerk mag leveren, mits dit past binnen de methode van de beschikbare materialen? Of betekent dit dat variatie in gebruik van de leeractiviteiten toegestaan is zonder rekening te houden met de beschreven materialen?³⁶ De meervoudige interpretatie van de formulering maakt dat men in de praktijk het leveren van maatwerk te ruim interpreteert. Dit maakt de interventie ongestructureerd en niet eenduidig: men kan maatwerk leveren wanneer men wil en niet duidelijk is in welke situatie en voor welke kinderen en ouders men maatwerk kan leveren en aan welke voorwaarden dergelijk maatwerk moet voldoen. Maatwerk leveren zonder dat duidelijk wordt wat het behandeldoel is waarvoor maatwerk wordt geleverd en welk type maatwerk op welke manier wordt geleverd, maakt de werking van de geboden zorg niet duidelijk. Een dergelijke vorm van maatwerk leveren is in het kader van het bieden van goede zorg aan ouders en kind onwenselijk, zo ook voor de Stop-reactie.

Beargumenteed afwijken?

In de literatuur over medische hulpverlening wordt de mogelijkheid geboden om in individuele gevallen maatwerk te leveren en af te wijken van gestelde richtlijnen, mits dit beargumenteerd gebeurt (Franx & Eland, 2002; Van Wijmen

³⁶ Het handboek is hierover niet duidelijk. Op p2/3 blok 2 staat: 'Alle vier de Stopmaterialen sluiten qua inhoud aan op doel, doelgroep en uitgangspunten van de Stop-reactie. Gezamenlijk bieden ze de mogelijkheid tot maatwerk bij de invulling van de Stop-reactie.'

& Largo-Janssen, 1998). In die situaties waar een richtlijn 'verantwoorde zorg' belemmert, kunnen hulpverleners '*beargumenteed afwijken*' (vergelijk Van Wijmen & Lagro-Janssen, 1998). Bij *beargumenteed afwijken*, volgt men de richtlijnen die gelden voor de standaardzorg niet op omdat een ander behandeldoel wordt nagestreefd en voor dat andere behandeldoel in de directe omgeving geen geschikte hulp voorhanden is (Franx & Eland, 2002). Een dergelijke werkwijze is ook denkbaar bij preventieve interventies zoals de Stop-reactie. Het leveren van maatwerk in individuele gevallen kan, indien dit *beargumenteed* gebeurt (en deze argumentatie schriftelijk wordt verantwoord). Daarbij geldt wel dat men goed geïnformeerd moet zijn over de mogelijkheden voor alternatieve hulp die men kan bieden en de effectiviteit daarvan voor het betreffende kind en zijn/haar ouders. Verder geldt ook dat in de directe omgeving geen alternatieve hulp beschikbaar is. Een beperking van *beargumenteed afwijken*, is dat de effecten van de geboden hulp niet meer kunnen worden toegeschreven aan de oorspronkelijke interventie, ook al vindt de zorg wel plaats binnen dat kader. Daarnaast vraagt het om een grondige scholing van personeel in alternatieve vormen van hulpverlening.

Beargumenteed afwijken maakt het hulpverleningsproces inzichtelijk. De individuele hulpverlener ontwikkelt en verbetert zijn eigen werkwijze en maakt evaluatie van zijn werk mogelijk. Een dergelijke vorm van werken vormt een onderdeel van de informatie uit het praktijkcircuit die gebruikt kan worden om interventies te verbeteren (zie Van Yperen, 2008). *Beargumenteed afwijken* biedt de mogelijkheid om de zorg transparanter te maken en maakt monitoring in termen van het opstellen van behandeldoelen en de methode waarmee deze behandeldoelen worden uitgevoerd mogelijk. Daarnaast heeft *beargumenteed afwijken* als voordeel dat hiaten in de voorgeschreven werkwijze duidelijk gemaakt kunnen worden om gebaseerd op praktijkervaringen tot een kwalitatief betere interventie te komen waarvan duidelijk wordt voor welke doelen en personen deze geschikt is. *Beargumenteed afwijken* door Halt-medewerkers in het kader van de Stop-reactie kan de mogelijkheid bieden om te komen tot een betere afbakening van de interventie, de doelen, de doelgroep en de werkwijze voor de verschillende doelen. Het maakt daarmee de mogelijkheden en vooral ook de onmogelijkheden van de voorgeschreven interventie duidelijk.

Wel moet hierbij nog een volgende opmerking worden gemaakt. In het punt van 'uitvoering zoals bedoeld' is het belangrijk te onderscheiden dat dit evident is als bij een interventie sprake is van bewezen effectiviteit. Deze 'treatment integrity' blijkt o.a. uit de meta-analyses van Lipsey. Lipsey liet zien dat de interventies waarbij een ontwikkelaar of onderzoeker dicht erboven op zat, beter werkte. Er wordt dan 'strikt' gelet op de aansluiting van de interventie bij risico- en beschermende factoren, het oefenen van vaardigheden etc. en de inzet van specifiek werkzame factoren van een interventie (bijvoorbeeld: het weerleggen van vaststaande cognities of oefenen van opvoedingsvaardigheden). Vervolgens blijkt dan uit onderzoek dat de interventie op die manier resultaat heeft. Wanneer diezelfde interventie elders geïmplementeerd wordt, dan dienen de uitvoerders zich aan het protocol te houden: immers, op die manier is eerder effect bereikt.

Beargumenteed afwijken is op zich een mogelijke werkwijze, maar dan dient men zich bij de uitvoering van de interventie in het individuele geval wel toe te spitsen op een bepaalde risicofactor voor delinquent gedrag die bij het speci-

fieke kind voorkomt. Beargumenteerd afwijken mag nooit een vaststaand gegeven worden en dient indien toegepast altijd toegespitst te zijn op bekende risicofactoren voor delictgedrag.

Vrijwillige basis

De Stop-reactie is bedoeld als een vrijwillige reactie voor ondersteuning aan ouders en kind. Door de Halt-medewerkers is er meerdere keren op gewezen dat zij in de uitvoering van de Stop-reactie, de vrijwillige basis als knelpunt ervaren. Sommige medewerkers pleiten dan ook voor afschaffing van het vrijwillige karakter. Hoewel Halt-medewerkers doorgaans te maken krijgen met mensen die zonder al te veel moeite van de medewerker bereidt zijn mee te werken aan de Stop-reactie. Echter in de praktijk van de Stop-reactie blijkt dat in sommige gevallen ook een meer dwingende opstelling naar ouders wordt gehanteerd door hen te melden dat na akkoord te zijn gegaan met de Stop-reactie er geen sprake meer is van vrijwilligheid. Deze opvatting en werkwijze zijn niet zoals de Stop-reactie is bedoeld (Halt Nederland, 2005) en er kleven ook duidelijke bezwaren aan. Ten eerste blijkt hieruit dat sommige Halt-medewerkers weinig op de hoogte zijn van motivatie en van motiverende gespreksvoering, terwijl dit voor een vrijwillige interventie uitermate relevant is. Ten tweede, uit de procesevaluatie blijkt dat er landelijk diversiteit is in de verwijzing naar en uitvoering van de Stop-reactie. Dit betekent dat kinderen met soortgelijke achtergrond (bijvoorbeeld wat betreft ontwikkeling, demografische kenmerken en delict) in verschillende regio's verschillende typen leeractiviteiten en daarmee verschillende vormen van een Stop-reactie krijgen aangeboden. Diversiteit in verwijzing en werkwijze van Stopklantjes vergroot de kans op rechtsongelijkheid (zie ook Quispel, 2000). Hoewel Stop vrijwillig is en niet repressief, blijft het een formele reactie vanuit de rechtshandhavingketen op het delictgedrag van kinderen. Deze reactie kan landelijk bij kinderen met soortgelijke achtergrond en delictgedrag leiden tot een andere verwijzingsvorm en een andere aanpak en dat is vanuit het beginsel van gelijke bejegening onwenselijk. Dit is dan ook een belangrijke reden om het vrijwillige karakter van de Stop-reactie te handhaven en dit ook duidelijk te maken aan de deelnemers.

4.2.2 Aanbevelingen

Naast de hierboven beschreven overwegingen over de doelen van de Stop-reactie volgen hieronder enkele meer concrete aanbevelingen. De achterliggende gedachte hierbij is, aanknopingspunten te bieden voor het werken volgens algemeen werkzame factoren om effect te kunnen behalen met een (preventieve) interventie voor twaalfminners. Uiteraard geldt daarbij wel dat deze aanbevelingen alleen relevant zullen zijn als de eerder gesignaleerde problemen in de planmatige opzet van de interventie (zie de planevaluatie van de Stop-reactie) zijn verholpen.

Selectie

- Een (preventieve) interventie kan alleen werken als de juiste deelnemers worden geselecteerd. Dit betekent dat in de praktijk de gestelde selectiecriteria voor deelnemers aan de interventie als strikte richtlijn worden gebruikt. De taak van selectie ligt niet bij de politie, maar bij de medewerkers: zij selecteren, doen het aanbod en voeren de interventie uit. Het LOF

formulier biedt al een eerste mogelijkheid om goed te screenen op leeftijd, Haltwaardigheid van het delict en eerdere contacten met Stop.

- Wil men de interventie inzetten als vindplaats voor achterliggende problematiek dan is het nodig dat men bij de lokale Halt-bureaus systematisch gebruik gaat maken van de signaleringsinstrumenten. Gestandaardiseerde signaleringsinstrumenten zijn betrouwbaarder om een indicatie te krijgen van achterliggende psychosociale problematiek dan een eigen indruk van de Halt-medewerker (die tevens niet eens altijd is opgeleid om problemen te signaleren) (zie Vogels, 2008). Verder maakt het werken met en door medewerkers zelf aangepaste versies bevindingen op basis van een signaleringsinstrument onbruikbaar. Daarbij is het van belang de Halt-medewerkers te trainen in het gebruik van de signaleringsinstrumenten bij twaalfminners en hun ouders. Medewerkers dienen erop gewezen te worden dat signaleringsinstrumenten volledig en volgens richtlijnen worden afgenomen. Tevens is digitalisering van deze gegevens aanbevolen zodat de informatie, indien nodig, beschikbaar is voor ketenpartners.
- Kinderen en ouders die volgens de signaleringsinstrumenten in de klinische range scoren behoren geen Stop-reactie te krijgen, maar zij dienen altijd te worden doorverwezen naar lokale hulpverlening (hoewel dit natuurlijk niet betekent dat dit ook gebeurt omdat ouders de dit ook kunnen weigeren). Een Stop-reactie hoort naar ons idee in dergelijke gevallen dan ook na het ouder-kind gesprek te worden afgesloten.

Uitvoering en gebruik Stopmaterialen

- Een interventie kan alleen werken als daaraan theoretisch en empirisch een duidelijke onderbouwing over hoe de doelen te bereiken ten grondslag ligt. Dit geldt ook voor de Stop-reactie. Voor het gebruik in de praktijk is een eenduidige omschrijving van deze materialen en de wijze waarop ze dienen te worden toegepast relevant.
- Medewerkers kunnen een interventie alleen naar behoren uitvoeren als ze worden getraind in de uitvoering van de verschillende onderdelen van de Stop-reactie, als ze frequent opfriscursussen krijgen en als er sprake is van supervisie. Dit vraagt voor de Halt-medewerkers om scholing in de specifieke kenmerken van de doelgroep van twaalfminners en in de ontwikkeling van antisociale gedrag bij de groep twaalfminners.
- Indien men het leveren van maatwerk als essentieel onderdeel van de Stop-reactie beschouwd en wil kunnen afwijken van de voorgestelde werkwijze in het handboek dan is de werkwijze van 'beargumenteerd afwijken' te overwegen. Daarin kan duidelijk gemaakt worden dat een kind en zijn of haar ouders wel in aanmerking kunnen komen voor de Stop-reactie, maar dat er afwijkende doelen worden nagestreefd, met een aangepaste methode. Deze beslissing dient in overleg te gaan met een supervisor die toetst op veronderstelde meerwaarde van het alternatief ten aanzien van de individuele doelen. Wel geldt in dit geval dat dan geen sprake meer is van een 'Stop-reactie', maar van een andere interventie die in het kader van Stop plaatsvindt. Het is voor Halt de vraag of dit wenselijk is.

Monitoring en evaluatie doelen

- Om de werking van een interventie te kunnen waarborgen is niet alleen monitoring van procedurele aspecten als doorlooptijden door externen

- relevant, ook monitoring van de inhoudelijke aspecten van de uitvoering is nodig. Eerder is aangegeven dat supervisie een belangrijk onderdeel is.
- Wil men de werking van de Stop-reactie voor individuele kinderen vast kunnen stellen, is het van belang in de beginfase individuele doelen te expliciteren, deze op schrift te zetten (of te digitaliseren) en na afloop na te gaan of de doelen zijn behaald.

Ketensamenwerking

- Om te kunnen doorverwijzen naar de juiste hulpverleningsinstanties is een lokale sociale kaart belangrijk. Hoewel doorverwijzing naar een vaste hulpverleningsorganisatie zoals de Bureaus Jeugdzorg, de ketensamenwerking transparanter maakt, blijkt de praktijk weerbarstig omdat er lokaal veel variatie is de hulpverleningsorganisaties waarnaar wordt (of kan worden) doorverwezen. Voorkomen moet worden dat ouders en kind, vanwege de ondoorzichtigheid van het systeem van hulpverlening van het kastje naar de muur worden gestuurd en in het proces telkens goedbedoelende hulpverleners tegenkomen die niets voor hen kunnen betekenen. Dit demotiveert het zoeken van passende hulp en vermindert het lerende vermogen als eenmaal geschikte hulp is gevonden.
- Uit het onderzoek bleek ook dat ketenpartners onvoldoende op de hoogte zijn van de activiteiten van Halt in het kader van Stop. Het is dus relevant ketenpartners frequent te informeren over de doelgroep, de doelen en de uitvoering van Stop.
- Een laatste aspect ten aanzien van ketenpartners is dat de samenwerking beter kan verlopen indien de dossieroverdracht duidelijk wordt gestructureerd. Dit bevestigt het belang van een elektronisch kinddossier.

De bovenstaande punten benadrukken het belang van centra voor Jeugd en Gezin. Dergelijke centra kunnen de samenwerking tussen ketenpartners in de justitiële keten en in de keten van jeugd'zorg' vergemakkelijken.

4.3 Conclusie

In de planevaluatie zijn diverse aanbevelingen gedaan die duidelijke veranderingen teweeg kunnen brengen in de Stop-reactie. Ook de bevindingen uit deze procesevaluatie vragen om heroverweging van de Stop-reactie waarbij onze inziens nagedacht moet worden over de doelen van de (preventieve) interventie en de wijze waarop deze in de praktijk vorm kunnen krijgen. Centrale overwegingen zijn dat indien men een veelbelovende interventie wil kunnen bieden men in ieder geval duidelijk moet krijgen welke signalen op jonge leeftijd relevant zijn als voorspellers of risicofactoren voor een criminele carrière van kinderen en voor welke kinderen (zie bijvoorbeeld Farrington & Welsh, 2007; Loeber, Van der Laan, & Hoeve, 2008).

Tevens is het nodig na te gaan of de activiteiten die men inzet bij de interventie ook theoretisch en empirisch gezien veranderingen teweeg kunnen brengen in de beoogde doelen van de interventie aan twaalfminners die problematisch gedrag vertonen. Bijvoorbeeld gaat men in op risicofactoren die de kans op crimineel gedrag van kinderen vergroten, zoals gebrekkig toezicht van ouders, lage vorm van zelfcontrole of gebrekkige sociale vaardigheden (zie Farrington & Welsh, 2007; Loeber, Van der Laan, & Hoeve, 2008; Van der Laan & Blom, 2006)?

Verder geldt dat preventieve interventies alleen werkzaam kunnen zijn als ze aansluiten bij de behoeften die aanwezig zijn bij de kinderen die de interventie krijgen aangeboden. Dit vraagt om een eenduidige selectie van de doelgroep bij de interventie die men geeft. Wetenschappelijk onderbouwde signaleringsinstrumenten zijn hierbij onmisbaar (zie Vogels, 2008). Kinderen en ouders waarbij sprake is van een zwaardere achterliggende (opvoedings)problematiek dan met de preventieve interventie kunnen worden geholpen, dienen te worden doorverwezen naar meer intensieve vormen van hulpverlening. Voor deze doorverwijzing moet dan wel een infrastructuur aanwezig zijn waarbij het helder is waar naar doorverwezen kan worden bij welke problematiek. Pas als deze aspecten zijn onderbouwd en beschreven en worden uitgevoerd in de praktijk volgens de algemeen werkzame factoren kan nagedacht worden over een effectstudie waarbij de effecten van de preventieve interventie voor individuele deelnemers worden gemeten. Daarbij is het van belang dat medewerkers goed zijn geïnstrueerd over de wijze waarop ze mensen motiveren tot deelname, het naleven van de voorgeschreven werkwijze, het monitoren van de interventie en individuele doelen, een goede scholing en training en voldoende randvoorwaarden voor het uitvoeren van de interventie.

Summary

The Stop-reaction

A process evaluation

In the Netherlands, children, under the age of 12, found guilty of a minor punishable offence may be eligible, together with their parents, for a Stop-reaction. The Stop-reaction serves as an intervention to prevent recidivism of antisocial behavior. The Stop-reaction is a voluntary procedure offered to parents and children, with the objective of preventing children from committing further offences, and making them understand that the offence they have committed will not be tolerated. The aim is also to identify any underlying psychosocial problems and to offer minor forms of parenting support to parents. Therefore, during the Stop-reaction it is examined whether or not there are underlying (psychosocial or parental) problems. If necessary the child and his or her parents will be referred to assistance agencies. The Stop-reaction includes an interview with parents and child, a learning activity, and if relevant, the offer of an apology to victims of the offence. This preventive intervention is coordinated and conducted by Halt.

On the Judicial Youth Policy Department's request, the WODC has investigated the effects of the Stop-reaction. First a research was conducted into its theoretical basis (see the evaluation of the intervention theory). This evaluation examines the process of the Stop-reaction in practice.

The central research question is : How does the Stop-reaction work in practice?

The research questions are all related to the What Works criteria relevant for the effectiveness of (preventive) interventions. In the Netherlands, these criteria have been expressed by the Behavioural Intervention Accreditation Committee for the Ministry of Justice [*Erkenningscommissie gedragsinterventions Justitie*] and the Youth Intervention Accreditation Committee [*Erkenningscommissie jeugdinterventies*]. In essence, the criteria for judicial and youth interventions are largely the same. With regard to *performing* an intervention in practice, the following should apply if the proposed aims are to be achieved:

- The participants for whom the intervention is intended are selected.
- The participants are sufficiently motivated into completing the intervention.
- The intervention is performed in practice in the same way as it is described in the plan.
- The intervention is monitored so that deviations from the plan can be detected and adjustments can be made.
- Adequate preconditions are offered so as to perform the intervention as intended.
- Collaboration with cooperating organisations is set out with sufficient clarity so continuity can be maintained and help can be offered to the participants, if necessary.

Although this process evaluation was not set up in this way from the very beginning, it is complementary to what is known as 'practice-based effect evaluation'.

Effect evaluations of this type are characterised by a 'bottom-up' method, in which information is used that is available in the daily practice of the intervention. Practice-based effect evaluations not only offer insight into the effects of the intervention in reality, but also flag up potential problems in the implementation and provide a starting point for improvements to be made.

The daily practice of the Stop-reaction was investigated by interviewing the different parties involved, and by analysing administrative data. We used four methods of data collection, namely a digital questionnaire and a semi-structured face-to-face interview amongst Halt employees, a semi-structured telephone interview with cooperating organisations (the police and assistance agencies) and registration data from AuraH.

Selecting participants

The What Works perspective states that effective functioning of the intervention requires that the selected participants are those for whom the intervention is intended. Participants who don't fit the criteria of the target group should not be selected and should be referred elsewhere. Our study has shown that, for the most part, the selection criteria for participants in the Stop-reaction are followed, but not in all cases. The most important reason Halt employees cite for this deviation is that they want to provide a response to children's antisocial behaviour and that locally no possible alternatives are available besides a Stop-reaction. The results also show that children or parents displaying (psychosocial or parental) problems are given a Stop-reaction. This approach leads to the fact that Halt receives parents and children for whom a Stop-reaction is not intended and this has an adverse effect on the effectiveness of the intervention.

One of the aims of the Stop-reaction is to signal underlying (psychosocial or parental) problems, for which two standardized questionnaires are available. Parents and children with problems must be referred to local support agencies. The results have shown that the questionnaires are not being used across the board, and where they are used they are not being used in a consistent manner. Our study also showed that referral to assistance agencies does not always follow where it is necessary. This leads to parents and children who require more assistance do not receive more intensive support. A more selective approach on the part of the Halt employees with regard to selecting participants and a more proactive approach when it comes to referring children and parents elsewhere is desirable.

Motivating participants

Another general criterion according to the process of effective interventions, is that participants are involved and motivated. Our study showed that Halt is predominantly dealing with parents and children who are motivated to participate in the Stop-reaction. Demotivated parents either do not turn up or choose not to participate after the first meeting. The majority of parents and children who take part complete the Stop-reaction. Some Halt employees state that they urgently motivate parents that threaten to drop out to continue, by informing them that after deciding to take part, participation is no longer voluntary. This attitude does not correspond with the voluntary nature of the Stop-reaction.

Implementing the plan in practice

Another factor that is important in guaranteeing the success of a preventive intervention is that it should be implemented as intended (intervention integrity). Although this mainly applies to 'evidence based' interventions, we have also verified whether or not the Stop-reaction is performed in practice as intended in the Stop-reaction handbook. The results show that the majority of Halt offices are following the phasing of the intervention as planned, but that differences still remain in terms of the form and content of performing the various components of the Stop-reaction. Deviations include the use of their own questionnaires, using their own Stop learning activities or adapting the prescribed learning activities to match the office's own practice, not always holding a final meeting and not always using the evaluation form. Deviations such as these are justified by referring to employees' own experience. The most important ground given for making alterations to the procedures in the handbook is that employees wish to tailor to the needs of parents and children. Our results not only make it clear that there is considerable differentiation in the nationwide implementation of the Stop-reaction, but they also indicate that the available identification tools and learning activities are insufficiently geared towards daily practice and the ability to respond to parents' and children's needs. This result corresponds to the finding from the evaluation of the intervention theory that the Stop-reaction learning activities are insufficiently substantiated to achieve the goals for which they are intended.

Monitoring

Monitoring progress is an important part of guaranteeing the success of an intervention in practice. It can provide an insight into deviations from the intended intervention, and can allow adjustments to be made if necessary. Alongside monitoring, employees can also signal deviations by consulting supervisors and colleagues during the performing of the intervention (supervision and intervention). It is also important that the aims for participants are registered and subsequent evaluation is carried out with those involved so that the effects of the programme for individual participants can be reviewed. Our study showed that monitoring the Stop-reaction is primarily related to procedural aspects such as processing time, but that the monitoring of the content of the implementation in terms of supervision or the following of participants' individual goals is uncommon. The lack of monitoring aspects in respect of the Stop-reaction's content means that it is not possible to follow the way in which the intervention actually functions in practice. For this reason, procedural deviations are difficult to trace and adjust. Due to the participants' individual goals not being registered in a systematic manner, and due to these goals not being evaluated at the end of the programme, it is not possible to follow individual progress or to determine the effects of the Stop-reaction for individual participants.

Preconditions

In practice, an intervention can only be implemented as intended if a series of preconditions is met. The preconditions for implementing the Stop-reaction, which are examined here, relate to the time available and provisions for implementing the programme and the education or training of employees. The results have shown that the available time and provisions are, for the most part, valued positively. As far as education and training is concerned, the investigation has

shown that there are Halt employees who have received no, or very limited training in carrying out the Stop-reaction and working with children under the age of twelve. These are predominantly employees who have been working at Halt for considerable time. There also appeared to be little evidence of structured additional or refresher training amongst employees, while the employees believe that courses for specific subcategories of children under the age of twelve are necessary. The lack of any form of training or additional training, both structured and otherwise, for carrying out the Stop-reaction and working with the specific target group leads to an unwanted situation. Employees are working independently of each other and adjust their approaches in accordance with their own expertise. In this regard, it is hardly surprising that there is such a nationwide variation in the way that the Stop-reaction is implemented.

Collaboration

A final general working factor based on the What Works perspective is related to the collaboration between cooperating organisations, transfer of knowledge, and bottlenecks in collaboration. Investigating this particular element helps to determine the areas in which collaboration should be preserved, and the areas in which it can be improved. In addition, continuity can be guaranteed throughout the chain, if clear transfer of support and knowledge about individual participants is transferred to subsequent organisations in the youth (care) chain. The Stop-reaction can only be effective if a well structured collaboration between cooperating organisations is present. The study has shown that in several regions, collaboration with the cooperating organisation prior to Stop, namely the police, is coordinated in an efficient manner. Mostly collaboration, consultation and structured transfer of files for individual clients were present, but collaboration of this type does not take place in all regions. Collaboration with cooperating organisations after the Stop-reaction, the assistance agencies (if necessary, in the case of underlying (parenting or psychosocial) problems) is, however, less unambiguous in practice. Although the Child Care Agency [*Bureau Jeugdzorg*] is the designated supporting cooperating organisation according to the Stop-reaction handbook, the study has observed various local variation in possible assistance agencies. Also Halt offices are not always aware of who their local cooperating organisation for assisting children with problems under the age of twelve actually is.

This emphasises the importance of clear collaboration between the judicial cooperating organisations for youngsters, and the chain for child care (in which preventative care and encouraging development also feature), which can be provided in centres for youth and family.

Conclusion

In the evaluation of the intervention theory of the Stop-reaction, numerous recommendations have been made that may give rise to changes. The results from this process evaluation call for a review of the Stop-reaction and it is our view that considerable thought should be given to where this preventive intervention lies in the chain of care for children, the goals that the intervention seeks to achieve and the way that this can be implemented in practice.

The first important point is that it should be clear which is the role of the Stop-reaction in the child care chain. This arises from the notion that the Stop-reaction is two-sided: on the one hand it is a signal from society in response to

criminal offences, whilst on the other hand it is an intervention aimed at preventing reoffending.

Central to this is that if the desire to provide a fair intervention to children under the age of twelve exists, a clear understanding must be obtained as to what signals are relevant at a young age that can be considered precursors to or risk factors of future criminality, together with an understanding as to which children are affected. In addition, it is necessary to verify whether or not the activities that are used in intervention, both theoretical and empirical, can deliver sufficient changes to the intended aims of intervention. Possible points of departure in this regard are that the intervention is pointed to certain risk factors that increase the chance of criminal behaviour amongst children, such as poor supervision by parents, a lack of self control or poor social skills.

Furthermore, a preventative intervention can only be successful if it corresponds to the needs of the children that it is being offered to. This requires a clear selection of the relevant target group. Scientifically based questionnaires, aimed specifically at the aims of preventative intervention are essential for this. Children and parents who have apparent severe underlying psychosocial or parenting problems can not be assisted using this preventative intervention and should be referred for more intensive forms of support. For this referral system to work effectively, a clear infrastructure needs to be put in place that sets out which organisation can be referred to and in what situations. An effective evaluation of a preventive intervention for individual children and parents can only take place if all of the above aspects are underpinned by a substantial basis and described appropriately. It is therefore of great importance that employees are effectively instructed in following the prescribed working methods, monitoring the intervention and individual goals and that appropriate education, training and adequate preconditions for implementing the scheme are in place.

Literatuur

- Barkham, M., & Mellor-Clark, J. (2003). Bridging evidence-based practice and practice-based evidence: Developing a rigorous and relevant knowledge for the psychological therapies. *Clinical Psychology and Psychotherapy*, 10, 319-327.
- Farrington, D. P., & Welsh, B. C. (2007). *Saving children from a life of crime*. Oxford: Oxford University Press.
- Goodman, R. (1997). The Strengths and Difficulties Questionnaire: A research note. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 38(5), 581-586.
- Goodman, R. (1999). The extended version of the Strengths and Difficulties Questionnaire as a guide to child psychiatric caseness and consequent burden. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 40(5), 791-799.
- Halt Nederland (2005). *Handboek Stop-reactie*. Utrecht: Halt Nederland.
- Hermanns, J., & Groen, H. (2004). *Ontwerp signaleringsinstrumenten voor de 12-minners die bij de Halt-bureaus worden gemeld*. Woerden: CoAct.
- Hermanns, J., & Groen, H. (2005). *Pilot signaleringsinstrumenten Halt-bureaus*. In opdracht van Halt Nederland. Woerden: CoAct.
- Hermanns, J., Hoffenaar, P., Klerk, L.A. de, & Bos, H.M.W. (2007). *Het signaleren van zorgwekkende opvoedingssituaties voor kinderen van 4 tot 12 jaar met de vragenlijst Onvervulde Behoeftte aan Opvoedingsondersteuning*. Subsidieaanvraag ZonMW.
- Klooster, E., Slump, G.J., Nauta, O., & Bürmann, A. (2002). *Stop-reactie: Redenen van niet bereik*. Amsterdam: DSP-groep.
- Laan, A.M. van der & Blom, M. (2006). *Jeugdcriminaliteit: Risico's en bescherming: Bevindingen uit de WODC Monitor Zelfgerapporteerde Jeugdcriminaliteit 2005*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers / WODC. Onderzoek en beleid 245.
- Laan, A.M. van der, Kea, R., & Verwers, C. (2009) *De Stop-reactie. Een planevaluatie*. Den Haag: WODC. Cahier 2009-1.
- Laan, P.H. van der (2004). Over straffen, effectiviteit en erkenning: De wetenschappelijke onderbouwing van preventie en strafrechtelijke interventie. *Justitiële verkenningen*, 30(5), 31-48.
- Laan, P.H. van der, Bussbach, J. van, & Bijleveld, C. (2007). Experimentele criminologie en criminologische experimenten. *Tijdschrift voor Criminologie*, 49(1), 3-11.
- Lipsey, M.W. (1992a). Juvenile delinquency treatment: A meta-analytic inquiry into the variability of effects. In T. Cook (red.), *Meta-analysis for explanation: A casebook* (pp. 83-128). New York: Russell Sage Foundation.
- Lipsey, M.W. (1992b). The effect of treatment on juvenile delinquents: Results from a metaanalysis. In F. Lösel, D. Bender & T. Bliesener (red.), *Psychology and the law, international perspectives* (pp. 131-143). Berlijn, Duitsland: Walter de Gruyter.
- Lipsey, M.W. (1995). What do we learn from 400 research studies on the effectiveness of treatment with juvenile delinquents? In J. McGuire (red.), *What works: Reducing reoffending, guidelines form research and practice* (pp. 63-78). Chichester, Engeland: John Wiley & Sons.

- Lipsey, M.W., & Wilson, D. (1998). Effective intervention for serious juvenile offenders: A synthesis of research. In R. Loeber & D.P. Farrington (red.), *Serious & violent juvenile offenders, risk factors and successful interventions* (pp. 313-345). Newbury Park, CA: Sage.
- Loeber, R., Laan, P. H. van der, & Hoeve, M. (2008). *Tomorrow's criminals: The development of child delinquency and effective interventions*. Ashgate: Ashgate Press.
- Lösel, F. (1998). *The importance of offender programming: German and International Evaluations*. Paper presented at the International Beyond Prisons Symposium, Donald Gordon Centre, Queen's University, Kingston, Ontario Canada, 15-19 maart 1998.
- Ministerie van Justitie (2005). *Erkenningscommissie gedragsinterventies Justitie*. Den Haag: Ministerie van Justitie.
- Slump, G.J., Dijk, E. van, Klooster, E., & Rietveld, M. (2000). *De Stop-reactie: Bereik, ervaringen en effecten tijdens het experimentele jaar*. Den Haag / Amsterdam: Ministerie van Justitie, DPJS / Van Dijk, Van Soomer en Partners.
- Veerman, J.W. (2006). Meer zicht op effectieve jeugdzorginterventies via praktijkgestuurd effectonderzoek. *Kind en Adolescent*, 27, 245-248.
- Vogels, A.G.C. (2008). *The identification by Dutch preventive child health care of children with psychosocial problems: Do short questionnaires help?* Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.
- Wartna, B.S.J. (2005). *Evaluatie van daderprogramma's. Een wegwijzer voor onderzoek naar de effecten van strafrechtelijke interventies speciaal gericht op het terugdringen van recidive*. Den Haag: WODC.
- Widenfelt, B. van, Goedhart, A., Treffers, P.D.A., & Goodman, R. (2003). Dutch version of the Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ). *European Child & Adolescent Psychiatry*, 12, 281-289.
- Yperen, T. van, & Veerman, J. W. (2008). *Zicht op effectiviteit: Handboek voor praktijkgestuurd effectonderzoek in de jeugdzorg*. Delft: Eburon.
- Yperen, T. van, Zwikker, M., Molleman, G., Bouwens, J., & Beckers, M. (2007). *Erkenningscommissie (niet-justitiële) jeugdinterventies. Werkwijze en criteria*. Utrecht: NJI.

Bijlage 1 Begeleidingscommissie

Voorzitter

Mw. dr. L. Boendermaker (NJI)

Leden

Mw. C. Feleus (DJJ)

Mw. K. van der Kolk (Halt Nederland)

Dhr. C. Spindler (DJJ)

Bijlage 2 Dataverzameling

In deze bijlage beschrijven we de diverse vormen van dataverzameling die in deze studie zijn gebruikt. Ingegaan wordt op de selectie, benadering en kenmerken van de steekproef.

Digitale enquête

Het doel van de digitale enquête is een algemeen beeld te krijgen van de uitvoering van de Stop-reactie in de praktijk, het bereik en de selectie van de doelgroep en de (ervaren) samenwerking in de keten. De digitale enquête is gestuurd naar 41 van de 42 Halt-bureaus – situatie november 2006.¹ De digitale enquête bestaat uit twee afzonderlijke vragenlijsten:

- één gericht op de theoretische onderbouwing (de ‘planvragenlijst’).
- één gericht op de uitvoering (de ‘procesvragenlijst’).

In de procesvragenlijst is gevraagd naar achtergrondgegevens van de Halt-medewerkers, de uitvoering van de Stop-reactie in de praktijk en zijn aan de geënquêteerden stellingen voorgelegd (zie verder). De enquête is ingevuld door diegene die op het betreffende bureau de uitvoering van de Stop-reactie coördineerde en van wie verwacht werd dat hij/zij op de hoogte was van zowel de theorie als de praktijk van de Stop-reactie. De digitale enquête is in de periode november 2006 - januari 2007 uitgevoerd. Om een zo hoog mogelijke respons te krijgen is lopende het onderzoek de periode waarin de enquête kon worden ingevuld verlengd met een maand. Dit heeft uiteindelijk een respons opgeleverd van 87,8%. Zesendertig Halt-bureaus hebben beide vragenlijsten ingevuld. Eén Halt-bureau heeft alleen de ‘planvragenlijst’ ingevuld en een ander Halt-bureau heeft alleen de ‘procesvragenlijst’ ingevuld.²

De geënquêteerden zijn voor de helft uitvoerend Halt-medewerker (N=18), de andere helft is coördinator (N=8), locatiemanager (N=3), consulent (N=2), beleidsmedewerker, educatief medewerker, of directeur van het betreffende Halt-bureau. Van twee geënquêteerde Halt-medewerkers zijn de achtergrondgegevens onbekend.

De meeste respondenten zijn vrouw (N= 26). De gemiddelde leeftijd van de onderzoeksgroep is 41 jaar (SD=9,8). De meerderheid (N=20) is tussen de 40-49 jaar (N=11) en 50-59 jaar (N=9) is. De overige respondenten zijn tussen de 20-29 jaar (N=5) en 30-39 jaar (N=8). Twee derde van de geënquêteerde respondenten waren ten tijde van het onderzoek 1-5 jaar (N=11) of 6-10 (N=13) jaar werkzaam bij Halt. De overigen werkten al langer bij Halt: 11-15 jaar (N=4) of 16-20 jaar (N=5). Het aantal jaren werkervaring specifiek met de Stop-reactie varieerde tussen kort (1-3 jaar; n=9), gemiddeld (4-6 jaar; n=13) en lang (7-9 jaar; n=11).

¹ Eén Haltbureau heeft op voorhand te kennen gegeven de digitale enquête wegens reorganisatieperikelen niet in de daarvoor uitgetrokken periode te willen invullen. Dit Haltbureau heeft daarom geen digitale enquête toegezonden gekregen.

² Door diverse omstandigheden heeft het verzamelen van gegevens via de digitale enquête langer geduurd dan gepland. Ten eerste was er een omvangrijke reorganisatie die per 1 januari 2007 moest zijn afgerond. Ten tweede ging in december de ‘vuurwerkcampagne’ van de Haltbureaus van start, die qua voorlichting en afhandeling van vuurwerkdelen voor veel extra werk zorgde. Daarom is besloten om de termijn voor het invullen van de digitale enquête met een maand te verlengen.

Interviews Halt-medewerkers

Om meer gedetailleerde informatie te krijgen over de uitvoering van de Stop-reactie in de praktijk zijn semigestructureerde interviews gehouden met Halt-medewerkers die betrokken waren bij de uitvoering van de Stop-reactie. Het doel was een representatief beeld te krijgen van de uitvoering van de praktijk. Uit het totale aantal van 42 Halt-bureaus op 1 januari 2007 is een willekeurige steekproef getrokken van twintig bureaus. Negen van de twintig Halt-bureaus (45%) zijn gelegen in de regio Randstad, de andere elf (55%) daarbuiten. Meer specifiek per regio, zijn tien bureaus gelegen in west Nederland, vier in zuid Nederland, drie in noord Nederland en drie in oost Nederland. Uit AuraH gegevens blijkt dat deze steekproefverdeling grotendeels overeenkomt met de verdeling van Stop-reacties over Nederland in 2006 en 2007 (zie tabel 1).

Tabel 1 Regionale spreiding geënquêteerde en geïnterviewde Halt-bureaus en de doorverwezen deelnemers naar Stop in 2006-2007

	Geënquêteerde Halt-bureaus (N=36) (%)	Geïnterviewde Halt-bureaus (N=20) (%)	Doorverwezen Stopkinderen 2006-2007 (N=3.905) (%)
Randstad	52,0	45,0	50,2
Niet-Randstad	48,0	55,0	49,8
Regio			
Noord	11,0	15,0	5,7
Oost	11,0	15,0	16,0
West	53,0	50,0	58,2
Zuid	25,0	20,0	20,1

Bron: Aurah doorverwijzingen 2006-2007

In een semigestructureerd interview zijn zowel vragen met betrekking tot het plan als tot het proces aan de orde gekomen. In dit interview is ingegaan op het protocol van de Stop-reactie, de uitvoering, de randvoorwaarden, de bedrijfsvoering en monitoring van gegevens. De interviews zijn in de periode februari tot en met april 2007 gehouden. Indien mogelijk zijn twee Halt-medewerkers gelijktijdig geïnterviewd om zodoende een meer algemeen beeld van de werkwijze in de betreffende vestiging van het Halt-bureau te krijgen. In de praktijk bleek dit niet altijd mogelijk omdat in sommige vestigingen niet meer dan één medewerker verantwoordelijk was voor de uitvoering van Stopzaken. In het totaal zijn 34 Halt-medewerkers geïnterviewd die werkzaam waren in 20 Halt-bureaus (14 interviews met 2 medewerkers, de overige interviews met 1 medewerker). De resultaten zijn per Halt-bureau (N=20) gerapporteerd.

De interviews zijn overwegend gehouden met Halt-medewerkers (N=26) wiens primaire taak was het uitvoeren van de Stop-reactie. De overige geïnterviewden zijn coördinator, consulent (N=2), beleidsmedewerkers (N=2), educatief medewerker of locatiemanager (N=2). De gemiddelde leeftijd van de geïnterviewde Halt-medewerkers is 38 jaar. Er zijn 24 vrouwen en 10 mannen geïnterviewd. Gemiddeld had men ten tijde van het interview 6 jaar ervaring met de Stop-reactie. De meeste geïnterviewde Halt-medewerkers (N=31) voerden in de twaalf maanden voorafgaand aan het interview een of meerdere Stop-reacties uit (gemiddeld 7 Stop-reacties in de afgelopen 12 maanden). Er werd één inter-

view gehouden met een Halt-medewerker die in het afgelopen jaar geen Stop-reactie heeft uitgevoerd, omdat er in de betreffende regio geen verwijzing naar Stop is geweest. Omdat deze respondent wel een lange ervaring heeft met het uitvoeren van de Stop-reactie (7 jaar) zijn de antwoorden wel meegenomen in de beschrijving van de resultaten.

Interviews ketenpartners

De ketenpartners die betrokken zijn bij de Stop-reactie zijn degenen die kinderen doorverwijzen naar de Stop-reactie, de politie, en hulpverlenende instanties die kinderen hulp bieden als een Stop-reactie niet is geslaagd of als ze daarvoor niet in aanmerking zouden komen, bijvoorbeeld Bureau Jeugdzorg. Om meer zicht te krijgen op de samenwerking met deze ketenpartners in het kader van de Stop-reactie zijn telefonisch semigestructureerde interviews gehouden. Nagegaan is hoe de samenwerking verloopt, hoe de selectie van de doelgroep verloopt bij politie en in hoeverre sprake is van goede informatieoverdracht in de keten. De interviews zijn afgenomen met een semigestructureerde vragenlijst (zie bijlage 3). Bij zowel jeugdcoördinatoren van de politie als medewerkers van zorginstellingen is gevraagd naar hun contact met de lokale Haltvestiging, de continuïteit in de keten ten aanzien van doorverwijzing, registratie van gegevens van Stopkinderen, verwachtingen van een Stop-reactie, suggesties ter verbetering en recente ontwikkelingen van de Stop-reactie. Tevens zijn voor beide ketenpartners voor hun situatie specifieke vragen gesteld. In de interviews met de jeugdcoördinatoren van politie is ingegaan op de selectie en doorverwijzing van de doelgroep en signalering van de achterliggende problematiek van het kind. Bij de hulpverleners is tevens ingegaan op doorverwijzing door Stop.

Om zicht te krijgen op de samenwerking met ketenpartners was het niet nodig om een representatieve onderzoeksgroep samen te stellen. Het doel was specifiek zicht krijgen op die situaties waar de samenwerking a) volledig conform het handboek lijkt te verlopen en b) volledig afwijkt van het handboek en c) soms wel soms niet afwijkt van het handboek. Voor de selectie van ketenpartners is daarom uitgegaan van de Haltvestigingen waar ook interviews met medewerkers zijn gehouden. Uit de interviews met de Halt-medewerkers bleken duidelijke variaties in de mate waarin bij vestigingen gebruik wordt gemaakt van signaleringsinstrumenten en het materiaal (zie hoofdstuk 2). De selectie van Haltvestigingen waar ketenpartners zijn gesproken, is afhankelijk van de mate waarin deze vestigingen afwijken van de in het handboek voorgestelde signaleringsmethoden (SDQ en VOBO) en materialen. Eerst zijn de 20 vestigingen ingedeeld in vier groepen (zie tabel 2). Vervolgens zijn tien Haltvestigingen geselecteerd: vier vestigingen die op beide criteria afwijken (cel A), twee uit elk van de overige groepen (cellen B, C, D). Gedurende de fase van het benaderen van de ketenpartners bleek dat de informatie van ketenpartners bij een Haltvestiging onvoldoende was voor beantwoording van de vragen, daarom is ervoor gekozen een Haltvestiging extra te selecteren waarvan beide ketenpartners zijn benaderd. In het onderzoek is wel gebruik gemaakt van de informatie van ketenpartners van alle elf de Haltvestigingen.

Tabel 2 Selectietabel ketenpartners op basis de afwijkingen van de uitvoering Stop van het Handboek Stop-reactie

materiaalgebruik	signaleringsmethode	
	afwijken	niet afwijken
Afwijken	(A) 7	(B) 4
Niet afwijken	(C) 3	(D) 6

Voor elk van de elf geselecteerde Halt-bureaus zijn vervolgens een jeugdcoördinator van de politie en een medewerker van een 'hulpverleningsorganisatie' benaderd voor een telefonisch interview. Het selectie criterium was respondenten te interviewen die het meest betrokken zijn bij de uitvoering van de Stop-reactie. Bij de politie zijn elf interviews gehouden met zogenoemde 'jeugdagenten', 'jeugdcoördinatoren' of 'mentorspecialisten'. Voor de selectie van hulpverleningsorganisaties is per Halt-bureau gekozen voor die zorginstelling waarmee men het meest contact heeft in het kader van doorverwijzing van Stopkinderen. Nadat de lokale hulpverleningsorganisaties waren benaderd, bleek dat lokale Halt-bureaus wel met verschillende hulpverlenende organisaties contact hebben, maar dan vooral in het kader van Halt en dat binnen de meeste organisaties niet een centraal aanspreekpunt aanwezig is voor kinderen die worden doorverwezen door Halt nadat ze te maken hebben gehad met een Stop-reactie. Hierdoor bleek het lastig een duidelijk beeld te krijgen van de samenwerking met Halt in het kader van een Stop-reactie. In bijlage 5 wordt een overzicht gegeven van de lokale hulpverleningsorganisaties waar de Halt-bureaus op lokaal niveau mee te maken hebben.

Er zijn zes respondenten geïnterviewd afkomstig uit verschillende hulpverleningsorganisaties, variërend van Bureau Jeugdzorg, Jeugdgezondheidszorg (GGD) tot een lokaal hulpverleningsproject 'Pak je Kans'. In vijf van de elf benaderde regio's bleek geen sprake te zijn van doorverwijzen van Stoppers naar hulpverlening.

De ketenpartners zijn in februari-maart 2008 benaderd en geïnterviewd. Omdat op vijf geselecteerde Halt-bureaus geen sprake bleek van doorverwijzingen naar de zorginstelling door het Halt-bureau zijn uiteindelijk 17 van de 22 benaderde ketenpartners geïnterviewd.

Gemakshalve spreken we in het vervolg over *jeugdagenten* als het de respondenten bij de politie betreft, en *hulpverleners* als het de respondenten uit de hulpverleningsorganisaties betreft.

AuraH gegevens

Tot slot zijn ook gegevens uit het registratiesysteem van Halt, AuraH, geanalyseerd. AuraH is het bedrijfsprocessenregistratiesysteem van Halt waarin digitaal informatie wordt geregistreerd over kinderen die door de politie zijn doorverwezen naar Stop en over het verloop van de Stop-reactie. Het betreft onder meer informatie over de delicten die door het kind zijn gepleegd, enkele achtergrondkenmerken als sekse, leeftijd en herkomst. Ook biedt AuraH de mogelijkheid om de gegevens van de signaleringsinstrumenten SDQ en VOBO te registreren. De geanalyseerde AuraH gegevens hebben betrekking op in 2006 en 2007 naar Halt doorverwezen kinderen voor een Stop-reactie. Voor zover deze informatie beschikbaar is, zal die in deze studie worden gebruikt. Een doel van de analyse van AuraH gegevens is inzicht te krijgen in de kenmerken van de populatie kinderen die worden doorverwezen naar een Stop-reactie.

Bijlage 3 Vragenlijsten

Digitale enquête

Naam Halt-organisatie; Locatie Halt-bureau; Naam Halt-medewerker; Wat is uw functie? Wat is uw leeftijd? Bent u vrouw of man? Hoe lang werkt u al bij Halt? Hoe lang heeft u ervaring met de Stop reactie? Heeft u in de afgelopen 12 maanden ook zelf Stop-reacties uitgevoerd? Zo ja, hoeveel?

- 1 Ten behoeve van de Stop-reactie is een handboek opgesteld waarin beschreven staat hoe de Stop-reactie uitgevoerd moet worden. Lukt het om de Stop-reactie *in de praktijk* zo uit te voeren als in het handboek beschreven staat?
 - a Indien nee, waarom lukt dit niet?
 - b Indien nee, in welke situatie(s) wordt de Stop-reactie op een andere wijze uitgevoerd?
 - c Indien nee, wat gaat er precies anders in die situaties?
 - d Indien nee, hoe vaak komt het voor dat er wordt afgeweken van het voorgeschreven werkproces?
- 2 In het handboek staat omschreven wat de doelgroep van de Stop-reactie is. Lukt het in de praktijk om deze doelgroep te bereiken?
O ja; O nee; O gedeeltelijk; O onbekend
 - a Indien nee of gedeeltelijk, waarom lukt het niet deze doelgroep te bereiken?
 - b Indien nee of gedeeltelijk, hoe ziet de door uw Halt-bureau bereikte doelgroep er uit?
 - c Indien nee of gedeeltelijk, bent u tevreden over de door u bereikte groep?
 - d Worden er inspanningen ondernomen om de voorgeschreven doelgroep (toch) te bereiken? Welke?
- 3 Kunt u in de dagelijkse praktijk uit de voeten met de selectiecriteria – zowel inclusie- als exclusiecriteria – voor de Stop-reactie zoals die in het handboek staan vermeld (criteria m.b.t. leeftijd, gepleegd delict, eerdere Stop-reactie, achterliggende problematiek)?
O ja; O nee; O onbekend
 - a Indien nee: welke van de selectiecriteria leveren problemen op en waarom?
- 4 Hoe verlopen de samenwerkingsrelaties met andere betrokkenen (zoals politie, RvdK, BJZ, andere instanties)?
 - a Wat verloopt er goed en waar baseert u dit op?
 - b Wat verloopt er niet goed en waar baseert u dit op?
 - c Met welke instanties wordt vooral samengewerkt (kunt u een ‘top 5’ geven)?
- 5 Doen zich knelpunten voor bij de uitvoering van de Stop-reactie?
O ja; O nee; O onbekend
 - a Zo ja, welke knelpunten (kunt u hierin een rangordening aangeven door er een cijfer voor te zetten)?
 - b Op welke gebieden doen deze knelpunten zich voor?

- 6 Doen zich onvoorziene effecten voor bij de uitvoering van de Stop-reactie?
Indien ja, welke?
O ja; O nee; O onbekend
a Indien ja, kunt u deze onvoorziene effecten toelichten?
- 7 In het handboek is vastgelegd hoe de Stop-reactie behoort te worden uitgevoerd. Wordt er 'bewaakt' hoe de uitvoering verloopt?
O ja; O nee; O onbekend
a Indien ja, op welke wijze gebeurt dit en door wie (bijvoorbeeld door het desbetreffende Halt-bureau, de betrokken Halt-organisatie, Halt-Nederland, een externe instantie)?
- 8 Volgens het handboek worden er gegevens geregistreerd in AuraH. Worden van alle Stop-reacties die uw bureau behandelt daadwerkelijk de gegevens ingevoerd in dit systeem?
O ja ; O nee; O onbekend
a Indien ja, wie is hiervoor verantwoordelijk?
b Indien nee, waarom niet?
- 9 In het handboek staan de doelen beschreven die met de Stop-reactie worden beoogd. Worden deze doelen naar uw idee behaald?
O ja; O nee; O onbekend
a Indien nee, welk doel/welke doelen worden niet behaald en waarom niet? Waar leidt u dit uit af? (kunt u een voorbeeld geven?)
b Indien ja, waar leidt u dit uit af? (kunt u een voorbeeld geven?)
- 10 In het handboek worden de activiteiten beschreven waaruit een Stop-reactie bestaat. Kunt u in de dagelijkse praktijk met deze activiteiten uit de voeten?
O ja; O nee; O onbekend
a. Indien nee, welke activiteiten leveren problemen op en waarom?
- 11 Vindt u dat u voldoende activiteiten tot uw beschikking heeft om de doelen van de Stop-reactie te kunnen bereiken? Waarom wel/niet?
O ja; O nee; O onbekend
- 12 In het handboek staan doorlooptijden beschreven voor de uitvoering van de Stop-reactie. Kunt u in de praktijk met deze doorlooptijden uit de voeten?
O ja; O nee; O onbekend
a Indien nee, waarom niet?
b Zijn de doorlooptijden naar uw mening te krap of te ruim gesteld en voor welke activiteiten geldt dit?

Graag willen wij u nu een aantal stellingen voorleggen. Wilt u van elk van deze stellingen door middel van een kruisje in het betreffende vak aangeven of u het er al dan niet mee eens bent:

- 1 De Stop reactie is vooral bedoeld om in de toekomst delictplegen te voorkomen
- 2 De Stop reactie is vooral bedoeld als opvoedingsondersteuning
- 3 De Stop reactie wordt door de meeste kinderen als echte straf ervaren
- 4 De Stop reactie is te vrijblijvend van karakter
- 5 De doelgroep van de Stop-reactie is voldoende duidelijk afgebakend
- 6 Er is duidelijk aangegeven voor welke strafbare feiten kinderen met de Stop reactie in aanraking kunnen komen
- 7 Er worden kinderen doorverwezen naar de Stop-reactie die dit eigenlijk niet nodig hebben

- 8 Er worden kinderen doorverwezen naar de Stop-reactie bij wie sprake is van een veel ernstiger/complexer problematiek dan waarvoor de Stop-reactie bedoeld
- 9 Over het algemeen begrijpen de doorverwezen kinderen de bedoeling van de Stop-reactie
- 10 Over het algemeen begrijpen de betrokken ouders de bedoeling van de Stop-reactie
- 11 Er is vaak sprake van complexe achterliggende problematiek
- 12 Ik zie de Stop-reactie als een belangrijk instrument om ouders te helpen hun kinderen weer op het rechte spoor te brengen.
- 13 De Stop-reactie is te intensief voor de meeste kinderen
- 14 Het maximale aantal van 10 uren wordt zelden benut
- 15 Wanneer ouders en kinderen afhaken dan komt dat omdat de Stop-reactie te intensief is
- 16 De duur van de Stop-reactie is in de praktijk voor ieder kind hetzelfde
- 17 Voor ieder kind wordt een individueel traject uitgestippeld
- 18 Er is een duidelijke procedure voor de uitvoering van de Stop-reactie
- 19 Er zijn voldoende mogelijkheden om de Stop-reactie naar eigen inzicht in te vullen
- 20 De medewerkers van dit Halt-bureau voeren de Stop-reactie allen op dezelfde wijze uit
- 21 Het is duidelijk naar welke instanties doorverwezen kan worden, indien dat nodig is
- 22 Er is een goede samenwerking met de politie
- 23 Er is een goede samenwerking met Bureau Jeugdzorg
- 24 Er is een goede samenwerking met andere voorliggende voorzieningen

Interview Halt-medewerkers

Naam Halt-organisatie; Locatie Halt-bureau; Naam Halt-medewerker; Wat is uw functie? Wat is uw leeftijd? Bent u vrouw of man? Hoe lang werkt u al bij Halt? Hoe lang heeft u ervaring met de Stop reactie? Heeft u in de afgelopen 12 maanden ook zelf Stop-reacties uitgevoerd? Zo ja, hoeveel?

- 1 Ten behoeve van de Stop-reactie is een handboek opgesteld waarin beschreven staat hoe de Stop-reactie moet worden uitgevoerd. Wat vindt u van de voorgeschreven uniforme werkwijze? Kunt u er in de praktijk mee uit de voeten? Is de voorgeschreven werkwijze naar uw mening volledig? Zou u aanpassingen c.q. wijzigingen willen zien? Zo ja, op welke onderdelen (toelichting)?
- 2 Wordt de Stop-reactie op uw Halt-vestiging over het algemeen volgens het landelijk voorgeschreven uniforme werkproces uitgevoerd? Indien nee, waarom niet? Indien nee: op welke onderdelen verschilt de uitvoering van het voorgeschreven werkproces? Hoe vaak komt het voor dat er wordt afgeweken van het voorgeschreven uniforme werkproces (heel soms/regelmatig/altijd)?
- 3 Kent uw Halt-vestiging ook een eigen – eventueel aangepast – handboek, memo of iets dergelijks met betrekking tot de Stop-reactie? Toelichting? Kent uw Haltregio ook een eigen – eventueel aangepast – handboek, memo of iets dergelijks met betrekking tot de Stop-reactie? Toelichting?

- 4 In hoeverre wordt er bij de uitvoering van de Stop-reactie incidenteel wel eens door uzelf afgeweken van het landelijk voorgeschreven uniforme werkproces? Waarom wel/niet? Indien wel: in welke gevallen en op welke onderdelen?
- 5 In hoeverre wordt er bij de uitvoering van de Stop-reactie structureel door uzelf afgeweken van het landelijk voorgeschreven uniforme werkproces?Waarom wel/niet? Indien wel: op welke onderdelen?
- 6 Welke instrumenten worden er door de Stopmedewerker gebruikt om achterliggende problematiek te signaleren? (vraag hier nadrukkelijk naar de SDQ en VOBO, maar ook naar eventuele andere instrumenten).
- 7 Indien geen signaleringsinstrumenten worden gebruikt door de Stopmedewerker, worden die door andere ketenpartners, bijvoorbeeld de politie, wel gebruikt?
- 8 Indien geen signaleringsinstrumenten worden gebruikt, hoe gaat men dan te werk om eventuele achterliggende problematiek in kaart te brengen (bijvoorbeeld een (intake)gesprek of iets dergelijks)?
- 9 Wordt deze methode van signaleren in iedere Stopzaak toegepast?
- 10 Hoe wordt de beslissing genomen of kind en/of ouders worden doorverwezen (op basis waarvan gebeurt dit; vindt er overleg met collega's plaats)?
- 11 Worden de selectiecriteria voor de Stop-reactie volgens u nageleefd (recidive; problematiek, gepleegde delicten)? Waarop baseert u uw antwoord? Indien nee: in welke zin en in welke omstandigheden wordt ervan afgeweken?
- 12 Bent u van mening dat de beoogde doelgroep wordt bereikt? Waarom wel/niet? (Denk hierbij ook aan kinderen met complexere problematiek en een eventueel bredere doelgroep dan formeel omschreven).
- 13 Voert u de Stop-reactie binnen de voorgeschreven doorlooptijden uit (zie handboek)? Indien nee, op welke onderdelen gebeurt dit niet en waarom niet?
- 14 Vindt u de gestelde maximale duur (10 uur) van de Stop-reactie toereikend? Waarom wel/niet? Wordt op uw Halt-vestiging deze duur weleens overschreden? Zo ja, hoe vaak (heel soms/regelmatig/altijd)?
- 15 Kunt u uit de voeten met de middelen (activiteiten en materiaal) die u voor de Stop-reactie ter beschikking staan? Waarom wel/niet?
- 16 In hoeverre wordt er bij de uitvoering van de Stop-reactie rekening gehouden met de motivatie van de ouders en het kind?
- 17 Hoe verlopen de samenwerkingsrelaties met andere betrokkenen (RvdK, BJZ, politie, andere ketenpartners)? Wat verloopt goed en waarom? Wat verloopt niet goed en waarom niet?
- 18 In hoeverre wordt er bij de toepassing van de Stop-reactie rekening gehouden met het ontwikkelingsniveau van het kind?
- 19 Doen zich knelpunten voor bij de uitvoering van de Stop-reactie? Zo ja, op welk gebied (kunt u hierin een rangordening aangeven)?
- 20 Doen zich onvoorziene effecten voor bij de uitvoering van de Stop-reactie? Indien ja, welke?
- 21 Voldoen de materiële voorzieningen (zoals beschikbare ruimte(s), pc's, etcetera) met betrekking tot de Stop-reactie?
- 22 Is er op uw Halt-vestiging voldoende personeel om de Stop-reactie te kunnen uitvoeren?
- 23 Hoeveel Stopbegeleidingen voert u gemiddeld uit per maand?

- 24 Hoeveel uur besteedt u gemiddeld aan één Stopzaak?
- 25 Hoeveel tijd bent u gemiddeld per Stop-reactie kwijt aan de volgende activiteiten: Daadwerkelijke begeleiding (gesprekken, leeractiviteiten): Administratieve werkzaamheden:
- 26 Vindt u de hoeveelheid tijd die u voor elk van deze onderdelen kwijt bent realistisch? Waarom wel/niet?
- 27 Hoe ervaart u de werkdruk met betrekking tot de Stop-reactie?
- 28 Is er sprake van (bij)scholing/training van het personeel met betrekking tot de uitvoering van de Stop-reactie? Zo ja, wat houdt deze in?
- 29 Is er sprake van supervisie of intervisie van de Stopmedewerkers? Indien ja, wat houdt deze supervisie of intervisie in? hoe vaak vindt dit plaats?
- 30 Er bestaat een vaste kostprijs per Stop-reactie: komt u daarmee uit?
- 31 In hoeverre heeft de reorganisatie van de Halt-bureaus gevolgen voor de uitvoering van uw werk? (Besteed hierbij speciaal aandacht aan de afstand die moet worden afgelegd om de verschillende Haltlocaties te bereiken)
- 32 Heeft de reorganisatie van de Halt-bureaus gevolgen voor het bereiken van de Stopdoelgroep? (Besteed hierbij speciaal aandacht aan de afstand die door de kinderen moet worden afgelegd om een Haltlocatie te bereiken).
- 33 Wordt de uitvoering van de Stop-reactie zoals beoogd, gewaarborgd en bewaakt? Op welke wijze en door wie? Door de desbetreffende Halt-vestiging? Door de betrokken Halt-organisatie? Door Halt-Nederland? Door een externe instantie?
- 34 Vindt er evaluatie van de toegepaste methode(n) plaats? Indien ja, wie verricht de evaluatie en met welke frequentie vindt deze plaats?
- 35 Worden er gegevens geregistreerd? Zo ja, welke?
- 36 Op welke wijze wordt gemeten of de beoogde doelen zijn behaald?
- 37 Heeft u nog punten die in dit interview niet aan de orde zijn gekomen en waarvan u vindt dat zij meegenomen moeten worden in het onderzoek?

Interview ketenpartners

Naam Halt-vestiging waarmee wordt samengewerkt; Naam ketenpartner; Wat is uw functie? Wat is uw leeftijd? Wat is uw vooropleiding? Hoe lang heeft u ervaring met de Stop reactie? Heeft u in de afgelopen 12 maanden ook kinderen naar de Stop-reactie doorverwezen? Zo ja, hoeveel?

- 1 Ten aanzien van de Stop-reactie is sinds de uniformering in 2005 een handboek opgesteld waarin beschreven staat hoe de Stop-reactie uitgevoerd dient te worden. In dit handboek worden ook enkele criteria gesteld aan de politie ten aanzien van de doorverwijzing van twaalfminners naar Stop. Zijn jullie hier bekend met dit handboek? Zo ja, past dit handboek in jullie werkwijze?
- 2 Welke acties worden achtereenvolgens door jullie in de praktijk ondernomen bij het doorsturen van een kind naar de Stop-reactie? (denk hierbij aan screening, selectie, doorverwijzing, zorgmelding)
- 3 In het kader van de Stop-reactie worden twaalfminners door de politie doorverwezen naar het desbetreffende Halt-bureau. Op basis waarvan wordt de beslissing genomen om een kind door te sturen naar de Stop-reactie? Door wie wordt die beslissing genomen? In welke gevallen wordt besloten *niet* door te sturen naar Stop? Verschilt dit per agent? Is er in jullie

- regio een schriftelijk vastgelegd protocol/memo voor doorverwijzen? Zo ja: mogen wij daarvan een kopie?
- 4 Er zijn in het handboek van de Stop-reactie een aantal selectiecriteria voor de doelgroep van de Stop-reactie opgesteld. Bent u bekend met de selectiecriteria (leeftijd; haltwaardig delict; geen achterliggende problematiek; geen recidive) voor de Stop-reactie? Wordt er wel eens van deze selectiecriteria afgeweken? Zo ja, van welke wordt afgeweken? Is deze afwijking structureel?
 - 5 Heeft u het idee dat de beoogde doelgroep (*leeftijd twaalfminner; haltwaardig delict; geen achterliggende problematiek; geen recidive*) doorgestuurd wordt naar Halt voor een Stop-reactie? Indien nee, waarin ziet u afwijkingen (denk hierbij zowel aan smallere als aan bredere doelgroep dan beoogd)? Indien nee, wat is hiervoor mogelijk de oorzaak?
 - 6 Het kan voorkomen dat ouders niet gemotiveerd zijn mee te werken aan de Stop-reactie. Indien ouders en kind niet gemotiveerd zijn, welke inspanningen worden ondernomen hen te motiveren voor de Stop-reactie? Lukt dat?
 - 7 Wat is de procedure als ouders weigeren deel te nemen?
 - 8 Doen zich knelpunten voor bij de doorverwijzing van twaalfminners naar bureau Halt voor een Stop-reactie? Zo ja, op welke gebieden doen zich knelpunten voor?
 - 9 In het handboek van de Stop-reactie worden signaleringsinstrumenten voorgesteld (VOBO en SDQ) om eventuele achterliggende (gezins of individuele) problematiek te achterhalen. Worden dergelijke signaleringsinstrumenten door jullie (wel eens) gebruikt en zo ja, welke? Zo ja, worden deze gegevens ook doorgestuurd naar de Stop-reactie?
 - 10 Kunt u het contact met het Halt-bureau in uw regio in het kader van de Stop-reactie beschrijven? Hoe vaak heeft u contact met het Halt-bureau? Met wie heeft u contact? Op welke wijze heeft u contact (telefonisch, overleg)? Is er sprake van regelmatig overleg? Wat wordt besproken op dit overleg?
 - 11 Zijn er nog andere instanties waarmee wordt samengewerkt in het kader van Stop? Zo ja, welke en waarover?
 - 12 De Stop-reactie is een interventie van Halt Nederland. Vindt u dat u en collegae door Halt in uw regio voldoende geïnformeerd worden over uw doorverwijzende taak binnen de Stop-reactie?
 - 13 Bent u op de hoogte van hetgeen door bureau Halt wordt aangeboden in het kader van de Stop-reactie? Vindt u dat u daarvan voldoende op de hoogte bent?
 - 14 We zijn ook benieuwd naar de tevredenheid over het verloop van de samenwerking met bureau Halt in het kader van de Stop-reactie. Hoe tevreden bent u over het algemeen over de samenwerking in het kader van Stop? (*zeer tevreden tot zeer ontevreden*). Welke aspecten in de contacten met Halt verlopen naar tevredenheid? Over welke aspecten ben u ontevreden?
 - 15 Kunt u de overdracht van het kind naar bureau Halt beschrijven?
 - 16 Binnen welke termijn nadat een kind bij u terecht is gekomen wordt hij/zij doorverwezen? Welke informatie wordt overgedragen?
 - 17 Vindt er vanuit het Halt-bureau terugkoppeling naar u plaats over de doorgestuurde kinderen? (*altijd, vaak, soms*). Ontvangt u bijvoorbeeld een zogenaamd 'afloopbericht' van bureau Halt? Zo ja, waarover vindt terugkoppeling plaats?

- 18 Worden er gegevens van het kind en zijn/haar ouders geregistreerd? Zo ja, welke? En op welke wijze wordt deze informatie geregistreerd (schriftelijk, digitaal)? Is daarbij sprake van het vormen van een dossier? Worden deze dossiers doorgegeven aan de ketenpartners?
- 19 Welke effecten verwacht u zelf van de Stop-reactie?
- 20 Volgens het handboek van de Stop-reactie is de primaire doelstelling van Stop recidivevermindering. Daarnaast beoogd men het kind inzicht te bieden in zijn/haar delictgedrag en de ongewenste effecten daarvan, wil men de ouders ondersteuning bieden bij de opvoeding en beoogd men een gedragsverandering te bewerkstelligen. Denkt u dat de Stop-reactie deze gewenste effecten kan bereiken? Heeft uw mening over de effecten van de Stop-reactie ook gevolgen voor uw beslissing om wel of niet door te verwijzen?
- 21 Wat zou u in het kader van de Stop-reactie graag verbeterd zien ten aanzien van: Het contact met het Halt-bureau in uw regio; Het proces van doorverwijzing naar het Halt-bureau .
- 22 Hebben zich het afgelopen jaar nog veranderingen/ontwikkelingen in de werkwijze in het kader van de Stop-reactie voorgedaan? Zo ja, welke?

Bijlage 4 Halt-delicten

Tabel 1 Halt-waardige feiten

Artikel	Delict	Categorie
141 lid 1 Sr	Openlijk geweld goederen	Vernieling
157 Sr	Brandstichting opzettelijk met gevaar van goederen (niet van personen)	Algemene veiligheid
310 Sr	(Winkel)diefstal + poging	Vermogensdelicten
311 lid 1 (onder 4)Sr	(Winkel)diefstal in vereniging + poging	Vermogensdelicten
321 lid Sr	Verduistering + poging	Vermogensdelicten
350 Sr	Vernieling	Vernieling
	Graffiti	Vernieling
416 Sr	Opzet heling	Vermogensdelicten
417 bis Sr	Schuldheling	Vermogensdelicten
326 Sr	Verwisselen prijskaartjes (oplichting)	Vermogensdelicten
424 Sr	Baldadigheid met gevaar/nadeel goederen	Baldadigheid
461 Sr	Verboden toegang	Overig
1.2.2 Vuurwerkbesluit	Illegaal/ondeugdelijk vuurwerk	Vuurwerkdelicten
1.2.4 Vuurwerkbesluit	Voorhanden hebben meer dan 10 kg	Vuurwerkdelicten
2.3.6 Vuurwerkbesluit	Vuurwerk afsteken buiten toegestane tijd	Vuurwerkdelicten
Apv's	Vuurwerk	Vuurwerkdelicten
	Baldadigheid	Baldadigheid
72 Wet	Gedrag dat orde, rust, veiligheid, goede	Openbare orde
personen vervoer	bedrijfs gang verstoort/kan verstoren	
73 Wet	Aanwijzingen orde, rust, veiligheid, goede	Openbare orde
personen vervoer	bedrijfs gang niet volgen	

Bijlage 5 Ketenpartners

Tabel 1 ketenpartners Halt-bureaus in het kader van de Stop-reactie

<i>Interviews Halt-medewerkers</i>	<i>Digitale enquête Halt-medewerkers</i>	<i>Interviews Jeugdagenten</i>	<i>Inventarisatie Halt Nederland onder regionale Haltdirecties</i>	<i>Interviews Hulpverleners</i>
(Ni=20)	(Nd=36)	(Np=11)	(N=20)	(Nh=6)
<i>Hoe verlopen de samenwerkingsrelaties met andere betrokkenen (RvdK, BJZ, Politie en andere ketenpartners)?</i>	<i>Met welke instanties wordt vooral samen-gewerkt in het kader van Stop (kunt u een 'top 5' geven)?</i>	<i>Zijn er nog andere instanties waarmee wordt samengewerkt in het kader van Stop?</i>	<i>Met welke instan-tie(s) wordt meest samengewerkt in het kader van doorver-wijzen bij Stop?</i>	<i>Is sprake van samenwerking in kader van Stop en zijn er nog andere instanties waarmee in dat kader wordt samengewerkt?</i>
Ketenoverleg met: - BJZ. - RvdK. - OM. - Justitie. - Politie.	Geen informatie	Geen informatie	- Nieuwe Perspectieven Preventief.	Geen informatie
Contact met: - BJZ. - Prejop. - AMK. - Politie. geen contact met: - RvdK (loopt via Politie).	Contact met: - Prejop. - BJZ. - Jeugdformaat. - Politie.	Geen informatie	- (Voorheen) Prejop en in geval van doorverwijzing: Jeugd Interventie Team, valt allemaal onder jeugdzorg.	Geen informatie
Contact met: - werkgroep 12min (SBE: snelle besliseenheid). Hier zit Halt niet fysiek in, maar er wordt wekelijks gebeld.	Contact met: - Politie (verder weinig, men hoopt dat dit nog komt).	Geen informatie	- BJZ (naast RvdK, OM en politie).	Geen informatie
Contact met: - BJZ. - AMK. - Politie. - gezinsvoogdij.	Geen informatie	Jeugdagent contact met: - BJZ (indien men zorgmelding doet).	- Casca.	Nee. - Casca: geen samenwerking in kader van Stop. - BJZ: geen samen-werking in kader van Stop. - Halt: geen door-verwijzingen. Kin-deren met achter-liggende proble-matiek komen al niet bij Stop.

<i>Interviews Halt-medewerkers</i>	<i>Digitale enquête Halt-medewerkers</i>	<i>Interviews Jeugdagenten</i>	<i>Inventarisatie Halt Nederland onder regionale Haltdirecties</i>	<i>Interviews Hulpverleners</i>
(Ni=20)	(Nd=36)	(Np=11)	(N=20)	(Nh=6)
<i>Hoe verlopen de samenwerkingsrelaties met andere betrokkenen (RvdK, BJZ, Politie en andere ketenpartners)?</i>	<i>Met welke instanties wordt vooral samen-gewerkt in het kader van Stop (kunt u een 'top 5' geven)?</i>	<i>Zijn er nog andere instanties waarmee wordt samengewerkt in het kader van Stop?</i>	<i>Met welke instantie(s) wordt meest samengewerkt in het kader van doorverwijzen bij Stop?</i>	<i>Is sprake van samenwerking in kader van Stop en zijn er nog andere instanties waarmee in dat kader wordt samengewerkt?</i>
<p>Contact met:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 'Inzicht' (Netwerk hulpverleningsinstaties gericht op Marokkaanse gemeenschap). - Politie. - Veiligheidshuis met RvdK en BJZ (Halt zit hier nog niet fysiek in, maar er is wel contact). - School. 	Geen informatie	<p>Jeugdagent contact met:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 12min-netwerk, waarin BJZ, GGD, MEE, Leerplicht, Maatschappelijk Werk, Schoolarts, en andere gemeentelijke instellingen. 	<ul style="list-style-type: none"> - BJZ. - RvdK. 	<p>Ja, BJZ.</p> <p>Men heeft soms ook contact met:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 12min-convenant (meer beleidsmatig komt men paar keer per jaar bijeen met Halt, RvdK, BJZ en Politie om te evalueren).
<p>Contact met:</p> <ul style="list-style-type: none"> - voorpostmedewerker BJZ. - Politie. <p>geen contact met:</p> <ul style="list-style-type: none"> - RvdK (loopt via voorpostmedewerker). 	<p>Contact met:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Politie. - Bij zorgen of problematiek wordt gezin besproken in gemeentelijk preventienetwerk. 	<p>Jeugdagent contact met:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gemeentelijk zorgnetwerkoverleg (GOZA). 	-Pak je kans.	<p>Ja, BJZ.</p> <p>Heeft ook contact met zorgnetwerk, waarin AMW, Buurtagenten, Leerplicht, Politie, BJZ.</p>
<p>Contact met:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Politie. - OM. <p>geen contact met:</p> <ul style="list-style-type: none"> - RvdK, BJZ (loopt via jeugdagent Politie). 	<p>Contact met:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Politie. 	<p>Jeugdagent contact met:</p> <ul style="list-style-type: none"> - JOT (Jongeren Opvang Team), waarin: BJZ, RvdK, Jongerenwerk, Leerplicht, Politie, Halt. 	<ul style="list-style-type: none"> - RvdK. - OM. - politie. 	Nee: geen samenwerking in kader van Stop.
JCO. (partners niet nader gespecificeerd)	<p>Contact met:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Casusregie. - JCO. - RvdK. - BJZ. 	Geen informatie	<ul style="list-style-type: none"> - BJZ (naast RvdK, OM en politie). 	Geen informatie
<p>Contact met:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Politie. - BJZ. - AMK. <p>Geen contact met:</p> <ul style="list-style-type: none"> - RvdK. 	<p>Contact met:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Politie. - JPT. - GGD. - Maatschappelijk werk. - Leerplicht. 	Geen informatie	<ul style="list-style-type: none"> - JPT, incidenteel AMK. 	Geen informatie

<i>Interviews Halt-medewerkers</i>	<i>Digitale enquête Halt-medewerkers</i>	<i>Interviews Jeugdagenten</i>	<i>Inventarisatie Halt Nederland onder regionale Haltdirecties</i>	<i>Interviews Hulpverleners</i>
(Ni=20)	(Nd=36)	(Np=11)	(N=20)	(Nh=6)
<i>Hoe verlopen de samenwerkingsrelaties met andere betrokkenen (RvdK, BJZ, Politie en andere ketenpartners)?</i>	<i>Met welke instanties wordt vooral samengewerkt in het kader van Stop (kunt u een 'top 5' geven)?</i>	<i>Zijn er nog andere instanties waarmee wordt samengewerkt in het kader van Stop?</i>	<i>Met welke instantie(s) wordt meest samengewerkt in het kader van doorverwijzen bij Stop?</i>	<i>Is sprake van samenwerking in kader van Stop en zijn er nog andere instanties waarmee in dat kader wordt samengewerkt?</i>
Contact met: - 12min-netwerk (alle ketenpartners hebben hierin plaats. Niet nader gespecificeerd welke).	Geen informatie	Geen informatie	- Casca.	Geen informatie
Contact met: - Politie. - RvdK.	Contact met: - Politie. - BJZ. - OM. - School. - Maatschappelijk Werk. - RvdK.	Geen informatie	Geen informatie	Geen informatie
Contact met: - Politie. - Leerplicht. Geen contact met: - RvdK, BJZ (dit loopt via politie in het JCO).	Contact met: - Politie. - BJZ. - Opvoedingsondersteuning. - RvdK. - AMK.	Jeugdagent contact met: - JCO, waarin OM en RvdK. (Via jeugdagent worden Stopzaken besproken).	- Casca.	Nee: - Casca: geen samenwerking in kader van Stop. - BJZ: geen samenwerking in kader van Stop. - Halt: geen doorverwijzingen. Er waren geen Stoppers om door te verwijzen.
Contact met: - Politie. - Pak je kans.	Geen informatie	Geen informatie	- Pak je kans.	Geen informatie
Contact met: - Politie. - BJZ.	Contact met: - Politie. - Justitie/Veiligheidshuis. - BJZ. - School. - Jeugd- en Jongerenwerk. - En vele anderen.	Nee	-JPP (Jeugd Preventie Programma).	Nee. -JPP: geen samenwerking in kader van Stop (12+); -AMW: geen samenwerking in kader van Stop; HB: geen doorverwijzingen. Kinderen met achterliggende problematiek komen al niet bij Stop.

<i>Interviews Halt-medewerkers</i>	<i>Digitale enquête Halt-medewerkers</i>	<i>Interviews Jeugdagenten</i>	<i>Inventarisatie Halt Nederland onder regionale Haltdirecties</i>	<i>Interviews Hulpverleners</i>
(Ni=20)	(Nd=36)	(Np=11)	(N=20)	(Nh=6)
<i>Hoe verlopen de samenwerkingsrelaties met andere betrokkenen (RvdK, BJZ, Politie en andere ketenpartners)?</i>	<i>Met welke instanties wordt vooral samen- gewerkt in het kader van Stop (kunt u een 'top 5' geven)?</i>	<i>Zijn er nog andere instanties waarmee wordt samengewerkt in het kader van Stop?</i>	<i>Met welke instan- tie(s) wordt meest samengewerkt in het kader van doorver- wijzen bij Stop?</i>	<i>Is sprake van samenwerking in kader van Stop en zijn er nog andere instanties waarmee in dat kader wordt samengewerkt?</i>
Contact met: - Politie. - JPP (Jeugd Preven- tie Programma, van BJZ). - Wekelijks JCO met RvdK, BJZ, GGZ, leerplicht, buurtnet- werk, politie. - Reclassering (voor uitwisselen mate- rialen).	Contact met: - Politie. - RvdK. - BJZ. - Leerplicht. - Justitie (1 t/m 5 nemen deel in het JCO). JPP (Jeugd Preventie Programma).	Geen informatie	- BJZ.	Geen informatie
Contact met: - Veiligheidshuis (samen met politie, OM, BJZ onder één dak).	Contact met: - Politie. - Leerplichtambte- naar. - RvdK. - BJZ. - Andere hulpverleningsinst anties..	Jeugdagent contact met: - JCO, waarin OM, RvdK, leerplicht en Halt (gezamenlijk in veiligheidshuis).	- BJZ. - Veiligheidshuis.	Nee: - BJZ: geen samen- werking in kader van Stop. - Halt: kinderen met achterliggende problematiek wor- den al eerder in veiligheidshuis ge- traceerd en komen niet via Stop.
Contact met: - Politie. - BJZ. - AMK. Geen contact met: - RvdK (loopt via BJZ).	Contact met: - BJZ. - School maatschap- pelijk werk. - Stichting Gerefor- meerde Jeugd- hulpverlening. - Spoedeisend zorg. - Crisis opvang.	Geen informatie	- BJZ.	Geen informatie

<i>Interviews Halt-medewerkers</i>	<i>Digitale enquête Halt-medewerkers</i>	<i>Interviews Jeugdagenten</i>	<i>Inventarisatie Halt Nederland onder regionale Haltdirecties</i>	<i>Interviews Hulpverleners</i>
(Ni=20)	(Nd=36)	(Np=11)	(N=20)	(Nh=6)
<i>Hoe verlopen de samenwerkingsrelaties met andere betrokkenen (RvdK, BJZ, Politie en andere ketenpartners)?</i>	<i>Met welke instanties wordt vooral samengewerkt in het kader van Stop (kunt u een 'top 5' geven)?</i>	<i>Zijn er nog andere instanties waarmee wordt samengewerkt in het kader van Stop?</i>	<i>Met welke instantie(s) wordt meest samengewerkt in het kader van doorverwijzen bij Stop?</i>	<i>Is sprake van samenwerking in kader van Stop en zijn er nog andere instanties waarmee in dat kader wordt samengewerkt?</i>
Contact met: - Politie. - BJZ. - Brandweer (voor leeropdracht).	Contact met: - Politie. - BJZ.	Jeugdagent contact met: - JCO, waarin Halt, BJZ, RvdK, Politie, OM.	- BJZ.	Ja, BJZ. Verder contact met: - 12min Signaleringsoverleg, waarin MW, BJZ, GGZ, RvdK, School, Consultatiebureau, Politie. Halt zit hier niet in, maar is wel op afroep beschikbaar. Dit is niet specifiek voor Stop.
Contact met: - Politie (regio overleg om de 6 weken met 2 jeugdagenten). - BJZ. Geen contact meer met: - RvdK Halt zit niet meer in ketenoverleg OM, politie, RvdK).	Contact met: - Politie. - BJZ. - RvdK.	Jeugdagent contact met: - BJZ (indien zorgmelding). - JCO, waarin OM en RvdK. - project Parachute (BJZ).	- BJZ (helpende hand in de wijk).	Ja, BJZ - Werkgroep Parachute. Verder geen partners in kader van Stop.
Contact met: - Politie. - BJZ. - RvdK.	Contact met: - Politie. - OM. - RvdK. - hulpverleningsinstanties.	Jeugdagent contact met: - Buurtnetwerk (hier zit Halt niet in). - BJZ (indien zorgmelding). - CHD (nieuwe naam Tactus) In geval van alcoholproblemen.	- BJZ.	Ja, JGZ/GGD: Samen in een gebouw met Halt. Verder geen ketenpartners in kader van Stop.

<i>Interviews Halt-medewerkers</i>	<i>Digitale enquête Halt-medewerkers</i>	<i>Interviews Jeugdagenten</i>	<i>Inventarisatie Halt Nederland onder regionale Haltdirecties</i>	<i>Interviews Hulpverleners</i>
(Ni=20)	(Nd=36)	(Np=11)	(N=20)	(Nh=6)
<i>Hoe verlopen de samenwerkingsrelaties met andere betrokkenen (RvdK, BJZ, Politie en andere ketenpartners)?</i>	<i>Met welke instanties wordt vooral samen-gewerkt in het kader van Stop (kunt u een 'top 5' geven)?</i>	<i>Zijn er nog andere instanties waarmee wordt samengewerkt in het kader van Stop?</i>	<i>Met welke instan-tie(s) wordt meest samengewerkt in het kader van doorver-wijzen bij Stop?</i>	<i>Is sprak e van samenwerking in kader van Stop en zijn er nog andere instanties waarmee in dat kader wordt samengewerkt?</i>
	Contact met: - Politie. - Pak je Kans.	Jeugdagent contact met: - Pak je Kans (zitten bij Jeugdagent op de kamer, elke Stopper gaat via hen).	-Pak je kans.	Ja, Pak je Kans: Geen contact met Halt, dit loopt via jeugdagent.

BJZ = Bureau Jeugdzorg; MW= Maatschappelijk Werk; RvdK = Raad voor de Kinderbescherming; AMK = Advies- en meldpunt kindermishandeling; OM = Openbaar Ministerie; JCO = Justitieel JCO; GGZ = geestelijke gezondheidszorg; GGD = Gemeentelijke Gezondheidsdienst; Prejop = preventieproject voor kinderen met politiecontacten; Casca = organisatie voor welzijn, cultuur en kinderopvang.

Bijlage 6 Het LOF formulier

VERKORT PROCES - VERBAAL MINDERJARIGE

Landelijk Overdrachtsformulier Jeugd; Overdracht minderjarige verdachte aan OM en RvdK; (tevens overdrachtsformulier HALT)

Verbalisant; *Rang* van politie district Politie

Mutatienummer (Politie): PL09./06; Dossiernummer (RvdK); Parketnummer (OM); Zaaknummer Halt;

Persoonsgegevens verdachte

Woonsituatie; 12-minner; GBA-nummer; Tolk nodig; taal:

Gegevens strafbare feit(en)

Datum; Plaats; delict; Incidentcode; Strafbare feiten; Wetboek van Strafrecht; Korte duidelijke omschrijving strafbare feit(en):

Toepassing dwangmiddelen

Aanhouding; Voorgeleiding; ; Hulpofficier van Justitie; Inverzekeringstelling; Heenzending

Verhoor verdachte

Datum eerste verhoor; Datum laatste verhoor; Bekennende verdachte; Mededaders ; verklaring

Status onderzoek

Onderzoek afgerond; Tijdens delict onder invloed; Aangifte; Verklaring getuige

Antecedenten

Eerdere registraties; Eerder misdrijf PV; aantal: Registratie in BPS; Registratie in HKS; Registratie in CVS-j; Eerder Halt; aantal; Laatste keer Halt

Overig verdachte

De verdachte heeft voor zover bekend wel/geen individuele traject begeleiding Thans reclasseringsbegeleiding

Overdracht aan ouders/voogd Naam vader; Geboorteland; Naam moeder; Geboorteland; Gezag bij; Overgedragen Geïnformeerd

Schade/benadeelde

Gegevens over de schade; Schadebedrag; Beschrijving schade: Benadeelde; Schade reeds vergoed?; Verdachte bereid tot Schadevergoeding; Verdachte in staat tot Schadevergoeding

Voorwerpen inbeslaggenomen; Afstand van gedaan; Goederen terug naar eigenaar;

Beslissing afdoening

sepot / Halt / Justitieel Casusoverleg Jeugd; Beslissing door; Verdachte en ouders akkoord; Voorgeleiding OM: ja/nee

In te vullen door het casusoverleg

1. Houding jongere tijdens verhoor: a) Toont emotie tijdens het contact met politie b) Scheldt of gebruikt schuttingtaal c) Spreekt veel tegen / is opstandig d) Werkt goed mee in het politieonderzoek;
2. Houding van de jongere t.o.v. het delict a) Legt de verantwoordelijkheid voor eigen gedrag bij een ander; b) Toont emotie / berouw; c) Liegt aantoonbaar; d) Is zich bewust van gevolgen voor het slachtoffer; e) Heeft het delict gepland³.

School / werk

- a) Gaat naar school; Soort onderwijs: basisonderwijs/VMBO/havo/VWO/spec.ond/anders

- b) Is meer dan 2x van school veranderd c) Spijbelde tijdens het delict; d) Heeft werk; Soort werk: volledige baan/deeltijd/vakantiebaan/anders,
- 4. Vrijtijdsbesteding a) Maakt deel uit van een groep; Heeft deze groep politiecontacten;
- 5. Persoon van de jongere: a) Was tijdens het delict onder invloed; b) Heeft het delict gepleegd vanwege schulden / gokken; c) Gebruikte fysiek geweld tijdens het delict / onderzoek; d) Ziet er onverzorgd uit; e) Heeft contact met hulpverlening
- 6. Gezins- en woonsituatie anders; b) Er is hulpverlening in het gezin; c) Ouders zijn meewerkend; d) Ouders zijn bekend in de politieregistratie
- 7. Overige

Bijlage 7 Respons nonrespons signaleringsinstrumenten

Tabel 1 Respons nonrespons analyse SDQ scores naar sekse, herkomst, Haltwaardigheid van feit en gemiddelde leeftijd (N=3.905)

	Geen SDQ (N=3.344)	Wel SDQ score (N=472)		Significantie- toets	df	p-waarde
Sekse						
jongen	89,1	85,2	Chi-kwadraat	6,0	1,0	0,0
Herkomst						
autochtoon	71,6	68,4	Chi-kwadraat	1,9	1,0	0,2
Delict						
Haltwaardig feit	95,9	92,2	Chi-kwadraat	13,0	1,0	0,0
Leeftijd						
Gemiddelde leeftijd	10,8	10,9	T-waarde	-3,1	643,2	0,0

Bron: Aurah doorverwijzingen naar Stop 2006-2007

Tabel 2 Respons nonrespons analyse VOBO scores naar sekse, herkomst, Haltwaardigheid van feit en gemiddelde leeftijd (N=3.905)

	Geen VOBO (N=3.344)	Wel VOBO (N=472)		Significantie- toets	df	p-waarde
	(%)					
Sekse						
jongen	89,0	85,2	Chi-kwadraat	5,2	1,0	0,0
Herkomst						
autochtoon	71,6	67,7	Chi-kwadraat	2,6	1,0	0,1
Delict						
Haltwaardig feit	96,0	91,4	Chi-kwadraat	17,3	1,0	0,0
Leeftijd						
Gemiddelde leeftijd	10,8	10,9	T-waarde	-3,1	543,0	0,0

Bron: Aurah doorverwijzingen naar Stop 2006-2007